

T.C.
DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
İLKÖĞRETİM ANABİLİM DALI
SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMENLİĞİ PROGRAMI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİ ÖĞRENCİLERİNİN
ÖĞRENİM GÖRDÜKLERİ PROGRAMA İLİŞKİN
ALGI VE BEKLENTİLERİ

Ash ÇETİNOĞLU

İzmir

2013

T.C.
DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
İLKÖĞRETİM ANABİLİM DALI
SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMENLİĞİ PROGRAMI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİ ÖĞRENCİLERİNİN
ÖĞRENİM GÖRDÜKLERİ PROGRAMA İLİŞKİN
ALGI VE BEKLENTİLERİ

Ash ÇETİNOĞLU

Danışman

Doç.Dr. Mustafa ŞAHİN

İzmir

2013

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “Sosyal Bilgiler Eğitimi Öğrencilerinin Öğrenim Gördüğü Programa İlişkin Algı ve Beklentileri” adlı çalışmanın, tarafımdan bilimsel ahlâk ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin bibliyografyada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

Tarih

31/01/2013

Aslı ÇETİNOĞLU

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğüne

İşbu çalışma, jürimiz tarafından İlköğretim Anabilim Dalı Sosyal Bilgiler Eğitimi Programında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Başkan : Doç.Dr.Mustafa Şahin

Üye : Yrd.Doç.Dr.Ahmet Murat Ellez

Üye : Yrd.Doç.Dr.Duygu Çetingöz

Onay

Yukarıda imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

31/01/2013

Prof. Dr. h. c. İbrahim ATALAY
Enstitü Müdürü

Teşekkür

Tezimin her aşamasında olumlu eleştirileri ve yönlendirmeleri ile bana ışık tutan danışmanım sayın Doç.Dr.Mustafa ŞAHİN'e, SPSS analizlerinde yardımlarını esirgemeyen saygıdeğer hocalarım, Yrd.Doç.Dr.Yaşar YAVUZ ve Yrd.Doç.Dr. Semiha ŞAHİN'e, ölçek geliştirme esnasında büyük yardımı dokunan sayın Dr. Derya GÖĞEBAKAN YILDIZ'a, manevi desteklerini hiç esirgemeyen sevgili geniş aileme ve sabırla okul hayatımın bitmesini bekleye hayat arkadaşım Hüseyin ÇETİNOĞLU ve kızım Ela Nisan ÇETİNOĞLU'a sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum. Tezimi, üniversitede öğrenim görmemi çok isteyen ve buna tanık olamayan rahmetli babam Fahri GÖVERCİN 'e adıyorum.

Aslı ÇETİNOĞLU

İÇİNDEKİLER

TABLolar LİSTESİ.....	iii
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	v
ÖZET.....	vi
ABSTRACT.....	vii
BÖLÜM I.....	1
GİRİŞ.....	1
Problem Durumu.....	1
Sosyal Bilgilerin Tanımı.....	1
Sosyal Bilgilerin Yapısı.....	5
Sosyal Bilgiler ve Sosyal Bilimler.....	6
Sosyal Bilgiler Eğitiminin Genel Amaçları.....	9
Sosyal Bilgiler Eğitiminin Tarihsel Gelişimi.....	15
Algı ve Beklenti	20
Algı ve Beklentinin Öğrenme Sürecindeki Önemi.....	21
Araştırmanın Amacı.....	22
Araştırmanın Önemi.....	23
Problem Cümlesi.....	23
Alt Problemler.....	23
Sayıtlılar.....	24
Sınırlılıklar.....	25
Tanımlar.....	25
Kısaltmalar.....	26
BÖLÜM II.....	27
İLGİLİ YAYIN VE ARAŞTIRMALAR.....	27
BÖLÜM III.....	40
YÖNTEM.....	40
Araştırmanın Modeli.....	40
Evren- Örneklem.....	41
Veri Toplama Aracı.....	41
Faktör Analizi.....	43
Ölçeğin Uygulanması.....	47
Veri Çözümleme Teknikleri.....	47

BÖLÜM IV.....	48
BULGULAR VE YORUMLAR.....	48
Tanılayıcı Bulgular.....	48
Bulgular ve Yorumlar.....	50
1. Alt Probleme Yönelik Bulgular ve Yorumlar.....	50
2. Alt Probleme Yönelik Bulgular ve Yorumlar.....	55
3. Alt Probleme Yönelik Bulgular ve Yorumlar.....	60
4. Alt Probleme Yönelik Bulgular ve Yorumlar.....	62
5. Alt Probleme Yönelik Bulgular ve Yorumlar.....	65
6. Alt Probleme Yönelik Bulgular ve Yorumlar.....	68
BÖLÜM V.....	72
SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER.....	72
Sonuç ve Tartışma.....	72
Öneriler.....	79
KAYNAKÇA.....	80
EKLER.....	87

TABLOLARIN LİSTESİ

Tablo 1. Sosyal Bilgiler Eğitiminde Üç Gelenek.....	4
Tablo 2. Algı Ölçeği-Ölçme Maddelerinin Faktörlere Göre Dağılımı.....	45
Tablo 3. Beklenti Ölçeği-Ölçme Maddelerinin Faktörlere Göre Dağılımı.....	46
Tablo 4. Sosyo-demografik özellik-cinsiyet.....	48
Tablo 5. Sosyo- demografik özellik-mezun olunan lise türü.....	49
Tablo 6. Sosyo-demografik özellik-annenın eğitim düzeyi.....	49
Tablo 7. Sosyo-demografik özellik-babanın eğitim düzeyi.....	49
Tablo 8. Sosyo-demografik özellik- üniversiteye kadar yaşadıkları yer.....	50
Tablo 9. Tarih Derslerine Ait Derslere Yönelik Öğrenci Algı Düzeyleri.....	50
Tablo 10. Öğretim Yöntem ve Tekniklere Yönelik Öğrenci Algı Düzeyleri.....	51
Tablo 11. Coğrafya Derslerine Ait Öğrenci Algı Düzeyleri.....	51
Tablo 12. Sosyal ve Kültürel Etkinliklere Yönelik Öğrenci Algı Düzeyleri.....	52
Tablo 13. Mesleki Eğitime Yönelik Öğrenci Algı Düzeyi.....	52
Tablo 14. Temel Düşünce Becerilerine Yönelik Öğrenci Algı Düzeyleri.....	53
Tablo 15. Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Hizmetlerine Yönelik Öğrenci Algı Düzeyleri.....	53
Tablo 16. Alt Boyutlara Göre Toplam Öğrenci Algı Düzeyleri.....	54
Tablo 17. Tarih Derslerine Yönelik Öğrenci Beklenti Düzeyleri.....	55
Tablo 18. Öğretim Yöntem ve Tekniklere Yönelik Öğrenci Beklenti Düzeyi.....	56
Tablo 19. Coğrafya Derslerine Ait Derslere Yönelik Öğrenci Beklenti Düzeyleri.....	56
Tablo 20. Sosyal ve Kültürel Etkinliklere Yönelik Öğrenci Beklenti Düzeyleri.....	57
Tablo 21. Eğitim Bilimleri Derslerine Yönelik Öğrenci Beklenti Düzeyi.....	57
Tablo 22. Temel Düşünce Becerilerine Yönelik Öğrenci Beklenti Düzeyi.....	58
Tablo 23. Psikolojik Danışma ve Rehberlik Hizmetlerini Yönelik Öğrenci Beklenti Düzeyi.....	58
Tablo 24. Alt Boyutlara Göre Toplam Öğrenci Beklenti Düzeyleri.....	59
Tablo 25. Cinsiyetlere Göre Algı Puanları.....	60
Tablo 26. Mezun Olunan Liseye Göre Algı Puanları.....	60
Tablo 27. Öğrencilerin Annelerinin Eğitim Düzeyine Göre Algı Puanları.....	61

Tablo 28. Öğrencilerin Babalarının Eğitim Düzeyine Göre Algı Puanları.....	62
Tablo 29. Üniversiteye Kadar Yaşadıkları Yerin Büyüklüklerine Göre Algı Puanları.....	62
Tablo 30. Cinsiyete Göre Beklenti Puanları.....	63
Tablo 31. Mezun Olunan Lise Türüne Göre Beklenti Puanları.....	64
Tablo 32. Öğrencilerin Annelerinin Eğitim Düzeyine Göre Beklenti Puanları.....	64
Tablo 33. Öğrencilerin Babalarının Eğitim Düzeyine Göre Beklenti Puanları.....	65
Tablo 34. Üniversiteye Kadar Yaşadıkları Yere Göre Beklenti Puanları.....	65
Tablo 35. Algı ve Beklenti Puanları Arasındaki ilişki Düzeyleri.....	66
Tablo 36. Algı ve Beklenti Puanları Arasındaki Farklar.....	69

ŞEKİL LİSTESİ

Şekil 1. Sosyal Bilimlerin Sosyal Bilgilere Katkısı.....	6
Şekil 2. Tarama Araştırması.....	40

SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİ ÖĞRENCİLERİNİN ÖĞRENİM GÖRDÜKLERİ PROGRAMA İLİŞKİN ALGI VE BEKLENTİLERİ

ÖZET

Bu araştırmada esas olarak amaç; İlköğretim anabilim dalı, sosyal bilgiler eğitimi öğrencilerinin öğrenim gördükleri programlarında; tarih, coğrafya ve mesleki eğitim (formasyon) derslerine ait bilgi ve beceri kazanımı, öğretim yöntem ve tekniklerin kullanımı, sosyal ve kültürel etkinliklerin sıklığı, temel düşünce becerilerinin geliştirilmesine yönelik etkinliklerin varlığı ve psikolojik danışmanlık ve rehberlik hizmetlerine yönelik algı ve beklentileri arasındaki ilişkiyi araştırmaktır.

Araştırma altı üniversitede (Adnan Menderes Üniversitesi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Balıkesir Üniversitesi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Pamukkale Üniversitesi, Uşak Üniversitesi) Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim Dalı, dördüncü sınıfta öğrenim gören 415 öğrenciyi kapsamaktadır. Öğrencilere, araştırmacı tarafından geliştirilen “Sosyal Bilgiler Eğitimine Yönelik Öğrenci Algı ve Beklenti Düzeyi Ölçeği” uygulanarak veri elde edilmiş, veriler SPSS istatistik programında değerlendirilmiştir.

Araştırmanın sonuçlarına göre, öğrencilerin en yüksek algı puanı tarih derslerine yönelik bilgi ve beceri kazanımına, en yüksek beklenti puanı da düşünme becerilerini geliştirmeye yönelik etkinliklere ait çıkmıştır. Algı ve beklenti puanları arasında pozitif bir ilişki olduğu saptanmıştır. Ayrıca algı ve beklenti arasındaki farkın yüksek çıkmasıyla, öğrencilerin beklentilerinin karşılanamadığı belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal bilgiler eğitimi, algı, beklenti.

SOCIAL STUDIES EDUCATION STUDENTS' PERCEPTIONS AND EXPECTATIONS ABOUT THEIR PROGRAM

ABSTRACT

Mainly the aim of this study is investigate relationship between perception and expectation for acquire knowledge and skills history, geography and vocational trainin course , teaching strategies, the use of methods and techniques, the frequency of social and cultural activities , the presence of events for development basic idea skills and the psychological counselling and guidance services in their programs that they studied the social sciences stedents, in the department of primary education. The inquiry include the 415 students studying the fourth grade of social studies education (University of Adnan Menderes, University of Afyon Kocatepe, University of Balıkesir, University of Dokuz Eylül, University of Pamukkale, University of Uşak). the students, developed by the researcher, “The Scale of students perception and expectation for the training of social studies” applying the data obtained and the data evaluated by SPSS Statistic Programs.

According to the result of research, The students' perception of the highest score is the concerning acquisition of knowledge and skills for the history course, and the highest expectation score is belong to activities for the develop thinking skills. Between perception and expectation, scores a positive correlation is identified. Additionally For the difference between perception and expectation being higher, it is determined that students' expectations are not met.

Key words: Social Studies Education, perception, expectation.

BÖLÜM 1

GİRİŞ

Bu bölümde, araştırmanın dayanağını oluşturan kaynaklar incelenmekte; araştırmanın genel yapısına ilişkin problem durumu, araştırmanın amacı, önemi, problem cümlesi, alt problemler, sayıtlılar, sınırlılıklar, tanımlar ve kısaltmalara yer verilmiştir.

Problem Durumu

Problem durumu başlığı altında sosyal bilgilerin tanımı, yapısı, genel amaçları, tarihsel gelişimi, sosyal bilgiler ve sosyal bilimler, algı ve beklentinin tanımına ve öğrenme sürecindeki önemine yer verilmektedir.

Sosyal Bilgilerin Tanımı

İnsanoğlu doğumunda ilk olarak ailesini tanır, akrabaları ve tanıdıklar ile beraber çevresi gelişmeye başlar ve iletişim ihtiyacı doğar. Birey, toplumsal yaşama uyum sağlamak, toplumsal yapı içindeki kişi, grup ve kurumlarla birlikte uyum içinde yaşamak, aslında son derece güç bir iştir. Bunu başaramayan kişilerde davranış bozukluğu gözlenir ve üretken olamazlar. Toplumsal kurum ve ilişkilerin geliştiği ve çeşitlendiği günümüz toplumlarında, çocuğun insan ilişkilerini; insanların birbirlerinden farklı olduğunu; toplumdaki formal ve informal gruplar ile bu grupların işlevlerini; aile ile başlayan ve hükümet, devlet gibi geniş örgütlere kadar uzanan toplumsal kurumlar ve işlevlerini öğrenmesi gerekir. Çocuğun bu davranışların tümünü ailesinden öğrenmesi mümkün değildir. Bu nedenle çocuğun toplumsallaşması işlevini eğitim kurumları üstlenmiştir. Eğitim kurumları çocuğu iyi

bir vatandaş olarak yetiştirmeyi amaçlar. Eğitim kurumlarının bu işlevi, çocuğun toplumsallaşmasını, içinde yaşadığı toplumun kültürünü, tarihini, kurumları tanımasını sağlayarak; toplumdaki rollerinin gerektirdiği davranışları, toplumun kendisine sağladığı olanakları ve bunlarda yararlanma yollarını kazandırarak yerine getirir. Öğrencilere bu bilgi ve becerilerin önemli bir kısmı da sosyal bilgiler dersi ile kazandırılmaya çalışılır (Erden, 2006: 5).

Sosyal bilgiler teriminin kısa ve herkes tarafından kabul edilebilir bir tanımını yapmak oldukça zordur. Bunun en önemli nedeni, sosyal bilgilerin sosyal bilimlerin içinde yer alan farklı tanımlara sahip birçok disiplinlerden oluşmasıdır. ABD’de sosyal bilgiler eğitimi alanında en etkili kurumlardan biri olan “The National Council Fort The Social Studies (NCSS)”e göre;

“Sosyal bilgiler terimi; sosyal bilim alanlarını, insan şeref ve haysiyetini korumak amacıyla oluşturulan demokratik bir toplumda bireyin rolünü inceleyen, sosyal olayların ve insan ilişkilerini irdeleyen faaliyet alanlarını kapsamaktadır.” (Öztürk ve Otluoğlu, 2002: 5).

Sosyal bilgiler hakkında Barr ve diğerleri (1978: 18), sosyal bilgiler vatandaşlık eğitiminin amacının, sosyal bilimlerin ve beşeri bilimlerin kaynaştırılması gerektiğini belirtmişlerdir.

Savage ve Amstrong (1996: 9)’a göre sosyal bilgiler:

“Sosyal ve beşeri bilimleri vatandaşlık yeterliklerini geliştirmek amacıyla kaynaştıran bir çalışma alanıdır. Okul programı içinde sosyal bilgiler, antropoloji, arkeoloji, ekonomi, coğrafya, tarih, hukuk, felsefe, siyaset bilimi, psikoloji, din ve sosyolojinin yanı sıra beşeri bilimler, matematik ve doğa bilimlerden kendine mal ettiği içerik üzerinde sistematik ve eşgüdümlü bir çalışma sağlar. Sosyal bilgilerin öncelikli amacı, karşılıklı olarak birbirlerine bağlı bir dünyada, kültürel farklılıkları olan demokratik bir toplumda, genç insanlara bilgiye dayalı ve mantıklı karar alabilme yeteneklerini geliştirmede yardımcı olmaktır.”

Barth’ın tanımıyla sosyal bilgiler; “kritik sosyal konularda vatandaşlık becerilerinin uygulanması amacıyla, sosyal ve beşeri bilimler kavramlarının disiplinlerarası bir yaklaşımla kaynaştırılmasıdır” (Barth, 1991: 7).

Erden (2006: 8) sosyal bilgileri:

“İlköğretim okullarında iyi ve sorumlu vatandaş yetiştirmek amacıyla, sosyal bilimler disiplinlerinden seçilmiş bilgilere dayalı olarak, öğrencilere toplumsal yaşamla ilgili temel bilgi, beceri, tutum ve değerlerin kazandırıldığı bir çalışma alanı” olarak tanımlamaktadır.

ABD’de sosyal ilgiler öğretimi üzerine çalışan Michaelis, Schug ve Beery gibi eğitimciler, yukarıda sözü edilen güçlükten dolayı, sosyal bilgilerin tek bir tanımını yapmak yerine, başkaları tarafından yapılan belli başlı tanımları sistematik bir biçimde sunmayı tercih etmişlerdir. Bu tanımların ortak özelliği, sosyal bilgilerin bir “yurttaşlık eğitim programı” olarak kabul etmeleridir. Farklı yönleri ise, yurttaşlık eğitiminde farklı eğilimlere ve önceliklere sahip olmalarıdır. Bu eğilimler şöyle özetlenebilir (Öztürk ve Otluoğlu, 2002: 6).

Yurttaşlık Bilgisi Aktarımı Olarak Sosyal Bilgiler: Sosyal bilgiler öğretimine ilişkin en eski yaklaşımdır. Bu yaklaşımda sosyal bilgiler öğretiminin amacı, öğrencilere kültürel miras aktarıp, onları iyi birer yurttaş olarak yetiştirmektir. Kültürel miras aktarılırken, öğrencilere, geçmişe ait bilgiler ve olgular, temel toplumsal kurumlar, inanç ve değerler öğretilmeye çalışılır.

Sosyal Bilimler Olarak Sosyal Bilgiler: Sosyal bilimler olarak sosyal bilgiler yaklaşımında amaç iyi yurttaş yetiştirmek olmakla birlikte, öncelikli olarak öğrencilere sosyal bilimlerdeki disiplinlere ait bilgi ve beceriler kazandırılmaya çalışılır. Bu yaklaşıma göre, bireylerin iyi vatandaşlar olabilmeleri, sosyal bilimler disiplinlerindeki bilgi, beceri ve değerleri kazanmalarına bağlıdır. Bu nedenle, bu yaklaşım sosyal bilim disiplinlerinin yapısının öğrenilmesinin önemini vurgulamakta; bu disiplinlere ait kavramları, genellemeleri, kuramları, sosyal bilimcilerin bilgi üretme süreçlerini kapsamaktadır (Dönmez, 2003: 35).

Yansıtıcı İnceleme Alanı Olarak Sosyal Bilgiler: Bu yaklaşımda sosyal bilgiler öğretiminin amacı, öğrencilerin bireysel ve sosyal sorunları tanımlama, analiz etme ve karar verme becerilerini geliştirmektir. Yansıtıcı incelemeler bu amaca hizmet eder. Bu yaklaşımda, dersin içeriği, sosyal bilgilerin tarih, coğrafya ve

yurttaşlık bilgisi gibi geleneksel konuları ile sınırlı değildir. Çağdaş dünya sorunları, yerel, ulusal ve evrensel ölçüde öğretim süreçlerinde ele alınan temel konulardır.

Tablo 1. Sosyal Bilgiler Eğitiminin Üç Geleneği

	Vatandaşlık Aktarımı Olarak Sosyal Bilgiler Eğitimi	Sosyal Bilim Olarak Sosyal Bilgiler Eğitimi	Yansıtıcı Araştırma Olarak Sosyal Bilgiler Eğitimi
Amaç	Vatandaşlık en iyi, doğru değerlerin karar almak için bir çerçeve olarak telkin edilmesiyle gelişir.	Vatandaşlık en iyi, sosyal bilim kavram, süreç ve problemlerinin egemenliğine dayalı olarak karar verirken geliştirilir.	Vatandaşlık en iyi, vatandaşların karar verirken ve problem çözerken ihtiyaç duyduğu bilgilerin elde edildiği bir araştırma süreci kullanılarak geliştirilir.
Yöntem	Aktarım: Kavram ve değerlerin ders kitabı kullanma, aktarım, soru-cevap ve yapılandırılmış sorun çözme gibi tekniklerle aktarımı.	Buluş: sosyal bilimlerden her birinin kendine özgü bilgi toplama ve kanıtlama yöntemi vardır. Öğrenciler bu yöntemleri keşfetmeli ve uygulamalıdır.	Yansıtıcı Araştırma/ İnceleme: Karar verme, sorunları tanımlamayı ve iyi anlayarak çatışmaları çözmeyi hedefleyen bir yansıtıcı incelenen sürecinde oluşturulur ve öğrenilir.
İçerik	İçerik öğretmen tarafından yorumlanan bir otorite tarafından seçilir ve inanç, değer ve tutumları gösterme işlevine sahiptir.	Doğru içerik hem ayrı ayrı hem de bütünleşmiş sosyal bilimlere ait yapı, kavram, sorun ve süreçlerdir.	İçerik öğrenciler tarafından seçilen sorunları biçimlendiren birey vatandaşın ilgi ve ihtiyaçlarının dayandığı değerlerin analizini içerir. Böylelikle sorunlar, yansıtma için içeriği oluşturur.

Kaynak: Doğanay, 2005: 25

Sosyal Bilgilerin Yapısı

Bir eğitim ve öğretim programı olarak sosyal bilgilerin belli başlı özellikleri şunlardır (Barth, 1991: 7):

- a) Sosyal bilgiler bir vatandaşlık eğitim programıdır.
- b) Bu programın içeriği, -teorik olarak- disiplinler arasıdır; sosyal bilimlerden aldığı konuları entegre eder. Bir toplumun tarih ve kültürüne ilişkin temel bilgileri; sosyal ve bireysel konularla ilgili kavram ve temaları kapsar.
- c) İçeriğini aldığı sosyal bilimlerin yöntemlerini kullanır.
- d) Etkili bir sosyal bilgiler programı, her zaman, bireyin sosyal problemleri çözebilmesi için gerekli bir düşünme ve karar verme becerilerini geliştirmeyi amaçlar.

Bir öğretim alanı olarak, sosyal bilgilerin genel amacı, vatandaş yetiştirmektir. Her düzeyde içeriğin çok büyük bir bölümünü sosyal ve beşeri bilimler oluşturur. Sosyal bilgiler, disiplinler arası bir yapıya sahiptir. Bu yapı içinde sosyal ve beşeri bilimler, bir sosyal bilgiler etkinliği olacak şekilde, öğretim programındaki konulara uygun olarak entegre edilmektedir. Burada vurgulanan entegrasyon, sosyal bilgilerin doğasındaki en belirleyici özelliktir. Çünkü sosyal bilgiler, tarih, psikoloji, edebiyat, coğrafya, folklor ve felsefeden çok farklı olarak, bulguları ve sosyal bilimlerden elde edilen içerikleri belli bir amaçla entegre etmeye çalışan tek bir derstir. Piaget'in geliştirdiği gelişim kuramını izleyen eğitim psikologlarına göre, entegrasyon, çocuğun öğrenme süreçlerine göre de yakından ilgilidir. Her çocuk, formal bir entegre eğitim sürecinden geçmektedir. Çünkü çocuklar, okula geldikleri ilk günden itibaren, dünyayı entegre- yani bir bütün – olarak algılama ve anlama deneyimine sahip olurlar. Bu süreçte, çevrelerindeki varlıkları, olayları ve insanların nasıl birbirleriyle uyum içinde olduklarını anlayarak, dünyalarına devam etmeye çalışırlar. Okul yaşantısı, bu entegre edilmiş dünya algısını sözcüklere, tanımlara, açıklamalara, kavramalara ve genellemelere dökerek başlar. Daha sonraki öğretim yıllarında bu bilgiler, çeşitli alan ve disiplinler içinde, birbirlerinden ayrıştırılırlar.

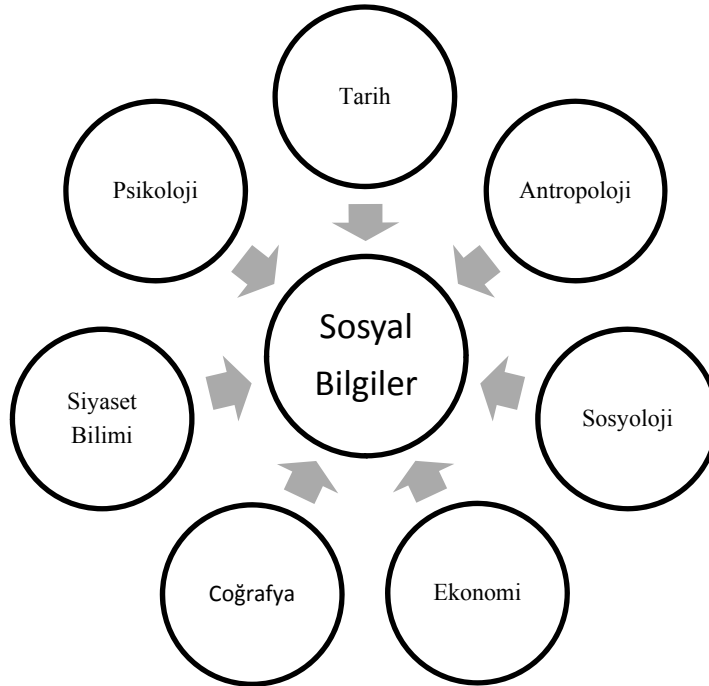
Modern eğitimdeki eğilim, bilgiyi olabildiğince daha küçük, hatta minik parçalara ayırmaktır. Aşağı yukarı bilgiyi entegre etmeyen alan yoktur; sosyal bilgiler de hiçbir zaman bunun dışında değildir (Öztürk ve Otluoğlu 2002: 7).

Sosyal Bilgiler ve Sosyal Bilimler

Sönmez (1996) sosyal bilimleri ve sosyal bilgileri şöyle tanımlamıştır: Sosyal bilimler, insan tarafından üretilen gerçekle kanıtlamaya dayalı bağ kurma süreci ve bu sürecin sonunda elde edilen dirik bilgiler olarak tanımlarken sosyal bilgileri de toplumsal gerçekle kanıtlamaya dayalı bağ kurma süreci ve bunun sonunda elde edilen dirik bilgiler olarak tanımlamıştır.

Sosyal bilgilerin yapı taşlarını sosyal bilimlere ait disiplinler oluşturmaktadır. Bu disiplinlere ait olgular, kavramlar, bilgiler sosyal bilgilerin içeriğini oluşturmakla kalmayıp, sosyal bilimlere ait yöntem ve teknikler sosyal bilgilerin öğretme ve öğrenme süreçlerinde kullanılmaktadır. Sosyal bilimlere ait disiplinlerin hangileri sosyal bilgileri oluşturduğu aşağıdaki şekilde gösterilmektedir.

Şekil 1. Sosyal Bilimlerin Sosyal Bilgilere Katkısı

Kaynak: Öztürk ve diğerleri, 2011: 12

Antropoloji:

Antropoloji, insanların nasıl basit avcı- toplayıcılıktan günümüzdeki karmaşık sosyal varlıklar haline geldiğini araştırır. Öğrencilerin, insanların geçmişten günümüze sürekli değişen hayat koşullarını öğrenmeleri, geçmiş, bugün ve gelecek hakkında açık kavram ve fikirler geliştirebilmelerine olanak verir. Antropoloji için değişim ve adaptasyon kavramları önemlidir. İlk insan, başlaması, hayat tarzı araç – gereçleri, onlar için çok ilgi çekicidir. Bu evreye ait insanlar hakkında bazı kavramları öğrenme, öğrencilerin bilgi evrenini geliştirir. Günümüzde “antropoloji” terimi Kuzey Amerika’da (ABD ve Kanada) arkeoloji, kültürel antropoloji, lingüistik ve fiziksel antropoloji alanlarını kapsayan “genel” bir bilim dalına karşılık düşerken, İngiltere’de toplum ve toplumsal yapıları inceleme konusu olarak gören, dolayısıyla da sosyolojiye yakın olan “ Sosyal Antropoloji” terimi kullanılmaktadır (Özbudun, 2006: 10).

Ekonomi:

Ekonomi, sınırsız olan ihtiyaçlar ile sınırlı olan tatmin vasıtaları arasında mümkün olduğu kadar mükemmel bir uygunluğun meydana gelmesi için insanların yapmış olduğu faaliyetlerden bahseden bir ilimdir. Ekonomi mallar ve hizmetler ile bunların dağıtım ve tüketimi, dünyadaki sınırlı kaynakların paylaşımını konu alarak, insanların günlük yaşamlarıyla doğrudan ilgilidir (Olalı, 1978: 74). Ekonomi eğitimi öğrencilere kaynakların edinim ve tüketimine yönelik sorumlu davranışlar geliştirmede gerekli kılavuz, bilgi ve deneyimleri edinme olanağı sunar. Çocukların günlük ekonomik ilişkilerinde seçenekleri değerlendirme yeteneğinin geliştirir. Ayrıca ekonomi eğitimi, nasıl para kazanabileceğini, paranın en iyi ya da doğru bir biçimde nasıl kullanabileceğini ve nasıl tasarruf edilebileceğini öğretir.

Coğrafya:

Tümertekin ve Özgüç (2002: 4), coğrafyayı, “ayrı ayrı yerlerdeki tüm fiziksel ve beşeri olguların etkileşimi ve yerler arasındaki bu karşılıklı etkileşimin hangi kalıpları yarattığı ve mekanı nasıl örgütlediğinin incelenmesi” şeklinde tanımlamıştır. Coğrafya öğrencilere gerek yaşadıkları yerin gerekse uzak bölgelerin özellikleri hakkında bilgi sağlar. Coğrafya konularına dayalı öğretim – öğrenme etkinlikleri, öğrencilerin bu yer/bölgelerin fiziksel ve demografik özellikleri, buralarda yaşayan

insanların sosyal ve kültürel faaliyetleri vs. hakkında bilgi edinmelerine, kavram ve genellemeler oluşturmalarına olanak verir.

Tarih:

Özbaran (2005: 11) tarihin iki anlamı olduğunu belirtmektedir. Birincisi, gerçekleşmiş olduğuna inandığımız ama ortaya çıkarılmamış veya tarihçiler, uzmanlar ya da yorumcular tarafından biçimlendirilmemiş, keşfedilmemiş geçmiş düşüncesidir; diğeri ise geçmişle uğraşan kişilerin kanıtlara ve belgelere dayanarak kurmaya ve şekillendirmeye çalıştıkları geçmiş imgesidir. Sosyal bilgiler programındaki tarih konularının öğretimi, öğrencilerde tarihsel sorgulama becerisini geliştirmeye odaklanmalıdır. Bu beceri öğrencilere, tarihsel olayların kronolojisini öğretmenini yanı sıra, kanıt ve belgeleri kullanarak bunların niçin meydana geldiğini keşfetmelerini sağlar.

Psikoloji:

Psikoloji bireye ait zihinsel süreçler ve davranışları anlamaya odaklanır. Modern psikoloji, insanın doğasını ve davranışlarının nedenlerini açıklamaya çalışır. Aynı zamanda insanı, içinde yeşerdikleri zihinsel, sosyal, politik ve ekonomik atmosfer ile birlikte ele alır. Antropologlar gibi, psikologlarda hem genetik hem de öğrenilmiş davranışlarla ilgilenir. Onların en fazla üzerine eğildikleri kavramlar değerler, kişilik, motivasyon ve öğrenmedir (Schultz, 2002: 20). Sosyal bilgiler öğretiminde psikolojinin veri ve araçları kullanarak yapılan öğrenme – öğretme etkinlikleri, öğrencileri, kendilerine ve başkalarına ait kişilik özelliklerini, anlayışları, duyguları ve davranışları keşfetmelerini ve açıklamalarını sağlayabilir.

Siyaset Bilimi:

Siyaset bilimi, insanların kendilerini nasıl yönettiğini araştırır. Kamu yönetimine ait idari kurumlar, süreçler ve yasalar bu bilim dalının konusudur. Devlet yapısı, atanmış ve seçilmiş kamu görevlilerinin sorumluluk ve ödevleri siyaset biliminin kapsamını oluşturur. Siyaset biliminin çok önemli bir alanı da yasaların yapılması ve yürütülmesidir. Öğrenme – öğretme etkinlikleriyle öğrenciler yasaların neler olduğunu, nasıl yapıldıklarını, onlara niçin ihtiyaç duyduğumuzu ve uyduğumuzu öğrenirler. Bununla beraber öğrenci iyi bir vatandaş olma yolunda

ilerlerken, yani vatandaşlık ödevlerini öğrenirken, devletinde vatandaşlara karşı sorumlulukları hakkında bilgi sahibi olurlar.

Sosyoloji:

Sosyolojiyi tanımlamak gerekirse; toplumları ve olayları meydana getiren bireyler ve zümreler arasındaki ilişkileri inceleyen pozitif bir bilimdir. Konusu, insanların bir arada ve toplu olarak yaşamalarından meydana gelen olaylardır. Her bilim gibi sosyoloji de önce bu olayların gözlemlerini yapar, hipotezler koyar, belirli sınıf ve zümrelere ayırır. Bundan sonra da onların sebep ve kanunlarını göstermeye çalışır (Pazarlı, 1970: 6).

Sosyal Bilgiler Eğitiminin Genel Amaçları

Evrensel Amaçlar

Dünyanın hemen her yerinde öğretmenler, okullarda karar verme alışkanlıklarının nasıl değiştirileceği konusunda farklı görüşlere sahiptir. ABD’de ki sosyal bilgiler öğretmenleri şurası, NCSS; bu konuda bir uzlaşma sağlamak amacıyla hazırladığı müfredat kılavuzlarında, her sınıf düzeyinde gerçekleştirilen sosyal bilgiler eğitiminin, aşağıda değinilecek dört beceriyi geliştirmeyi amaçlamasını önermektedir. NCSS ’ye göre, bu becerilerin geliştirilmesi, sosyal bilgiler müfredatına uygun olarak verilecek eğitime, entegre edilmiş ve tutarlı bir yaklaşım kazandıracaktır. Nihayet bu dört beceri, vatandaşların bilgiyi entegre edebilmelerini vatandaşlık kararlarını alabilmelerini sağlayacaktır (Barth ve Demirtaş, 1997: 12).

Demokratik bir toplumda etkin bireylerde bulunması gereken ve her demokratik toplum için geçerli olduklarından evrensel kabul edilebilecek bu dört beceri şunlardır (Öztürk ve Otluoğlu, 2002: 8).

1. Bilgi edinme: Demokratik toplumda yaşayan bir bireyin, tek bir kaynaktan bilgi edinmekle kalmayı, ihtiyaç duyduğu bilgiye farklı kaynaklardan ulaşabileceğini ve elde ettiği bilgiyi nasıl kullanacağını bilmesi gerekir.

Verilen kararların sağlıklı, üretilen çözümlerin gerçekçi ve kalıcı olması için bireylerde her şeyden önce bu becerilerin geliştirilmesi gerekir.

2. Bilgiyi İşleme: Bilgiyi işleme becerisi bilgi edinmeye göre biraz daha zordur. Bu kısaca, muhakeme etme ve bilginin kullanılması için gerekeni yapmaktır. En önemli rasyonel işlem yapma sistemleri yansıtıcı (reflektif) düşünme, problem çözme, bilimsel yöntem, eleştirel düşünme, soruşturma ve tümevarımsal veya tümdengelsel düşündür. Bütün bu düşünme sistemleri, basitçe, doğru ve gerçek olanın ne olduğunu belirlemek için gerekli kanıtları bulmak için geliştirilmiştir.
3. İnanç ve Değerleri İnceleme: Öğrencilerin neye inanıp değer verdiklerini bilmesi ve bu inanç ve değerlere sahip olmanın sonuç ya da bedelinin farkında olması gerekir. Bilindiği gibi değerler davranışları yönlendirmektedir; çünkü vatandaşlar, bir şeyi yada kimseyi desteklerken veya oy kullanırken seçimlerini yaparlar; bu seçimin hangi yönde olacağını, aşağı yukarı, onların değer verdikleri şeylerin neler olduğunun bilinmesi oranında bellidir. Kısaca bu beceri, kendini bilmeyi öğrenmektir.
4. Katılım: Bilgi kazanma, bilgiyi işleme ve değerleri inceleme becerilerinin bir demokratik toplumdaki nihai ürünü, sosyal ve demokratik süreçlerde aktif rol almaktır. Okul bu konuda ilk deneyimlerin yaşandığı bir demokratik toplum modeli haline gelmelidir.

Ulusal Amaçlar

Türkiye’de ilköğretim okulu Sosyal bilgiler dersinin genel amaçları, 1973 tarihli Milli Eğitim Temel Kanunu’nun ikinci maddesine göre oluşturulmuştur. Bu maddeye göre (MEB, 2006: 1):

Türk milli eğitiminin genel amacı, Türk milletinin bütün fertlerini;

1. Atatürk ilke ve inkılaplarına ve Anayasada ifadesini bulan Atatürk milliyetçiliğine bağlı; Türk milletinin milli, ahlaki, manevi ve kültürel değerini benimseyen, koruyan ve geliştiren; ailesini, vatanını, milletini seven ve daima yüceltmeye çalışan; insan haklarına ve Anayasanın başlangıçtaki temel ilkelere dayanan, demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyeti'ne karşı görev ve sorumluluklarını bilen ve bunları davranış haline getirmiş yurttaşlar olarak yetiştirmek;
2. Beden, zihin, ahlak, ruh ve duygu bakımından dengeli ve sağlıklı şekilde gelişmiş bir kişiliğe ve karaktere, hür ve bilimsel düşünme gücüne, geniş bir dünya görüşüne sahip, insan haklarına saygılı, kişilik ve teşebbüse değer veren, topluma karşılık sorumluluk duyan; yapıcı, yaratıcı ve verimli kişiler olarak yetiştirmek;
3. İlgi, istidat ve kabiliyetlerini geliştirerek gerekli bilgi, beceri, davranışlar ve birlikte iş görme alışkanlığı kazandırmak suretiyle hayata hazırlamak ve onların, kendilerini mutlu kılacak ve toplumun mutluluğuna katkıda bulunacak bir meslek sahibi olmalarını sağlamak;
4. Böylece, bir yandan Türk vatandaşlarının ve Türk toplumunun refah ve mutluluğunu artırmak; öte yandan ulusal birlik ve bütünlük içinde iktisadi, sosyal ve kültürel kalkınmayı desteklemek ve hızlandırmak ve nihai Türk milletini çağdaş uygarlığın yapıcı, yaratıcı, seçkin bir ortağı yapmaktır.

Bu hükümler esas alınarak hazırlanan 1998 İlköğretim Okulu Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programının genel amaçları ise şöyledir (MEB, 2006: 3):

Öğrenciler bu derste:

- a) Vatandaşlık görevleri ve sorumlulukları yönünden;

- 1- Ailesine, milletine, vatanına, Atatürk inkılâp ve ilkelerine bağlı, çalışkan, araştırmacı, özverili, erdemli, girişimci, iyi insan ve iyi vatandaş olarak yetişirler.
- 2- Türk milletinin dünya tarihindeki önemini, milletler ailesi içindeki onurlu geçmişini ve yerini, insanlığa yaptığı hizmetleri kavrayarak büyük bir milletin evlatları olduklarını anlar, milletin geleceğine olan güvenini artırır ve Türk milletinin ülküsünü gerçekleştirmek için her fedakârlığı göze alabilecek bir karakter kazanırlar.
- 3- Türkiye cumhuriyetinin insan haklarına dayanan ulusal, demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devleti olduğunu bilir, cumhuriyet rejiminin özelliklerini ve önemini kavrarlar.
- 4- Topluluk halinde yaşamanın bir zaruret olduğunu, millet kavramını ve Türk milletinin karakterini kavrar: Türk milletine, Türk bayrağına, Türk askerine ve ordusuna sevgi, saygı ve güven duygularını kuvvetlendirirler.
- 5- Türk milletinin zekâ ve kabiliyetini, çalışkanlığını, ilim ve sanatseverliğini, estetik zevkini, insanlık duygusunun yüceliğini benimseyerek bu üstün özellikleri davranış haline getirirler.
- 6- Millet ve yurt işlerini her şeyin üstünde tutarak milleti ve yurdu için canla başla hizmet etmeyi alışkanlık ve ilke haline getirirler.
- 7- Tarihte milletimize ve insanlığa hizmet etmiş olan Türk büyüklerini tanır: tarihi olaylara yön veren kişilerin yerinde ve zamanında gösterdikleri ileri görüşlülük, yüksek kavrayış, cesaret, fedakârlık ve kahramanlıkların tarihin akışını nasıl etkilediğini kavrarlar.
- 8- Toplumu yönlendiren Mustafa Kemal Atatürk ve diğer Türk büyüklerinin sadece ulusal değil, evrensel yönlerini de kavrayarak ve takdir ederek: milletimize de düşen insanlık görevleri bulunduğunu görür, insanlığa sevgi, saygı ve hizmet verme bilincine varırlar.
- 9- Türk İnkılâbının anlamını, farklı yönlerden önemini, Türkiye'nin refah ve mutluluğuna yaptığı katkıyı ve ülkenin geleceğine yapacağı etkiyi kavrar: Türk inkılâbının değerlerine bağlı ve bunları her zaman korumaya hazır, fedakâr birer Türk evladı olarak yetişirler.

- 10- Bugünkü uygarlığın uzun bir geçmişinin eseri olduğunu kavrar, bu uygarlıkta Türk milletinin hizmetini ve payını anlayarak Atatürk'ün direktifleri uyarınca "milli kültürümüzü çağdaş uygarlık seviyesinin üstüne çıkarma" yolunda her fedakârlığı göze alabilme bilincini kazanırlar.
- 11- Bugünü daha iyi değerlendirebilmeleri için geçmiş çağlarda ki sosyal, ekonomik ve siyasi olayların neden ve sonuçlarını günümüzle kıyaslama yaparak düşünme, araştırma ve akıl yürütme yeteneğini geliştirirler.
- 12- Her yerde görev ve sorumluluk alabilecek hale gelir, aile bütünlüğüne bağlılık kazanır, ailenin refah ve mutluluğu için sorumluluk ve görev duygularını geliştirirler.
- 13- Kanun kavramını benimser, kanunlara ve devlet otoritesine uyma duygusunu ve alışkanlığını kazanırlar.
- 14- Çevresindeki eski, yeni sanat ve kültür eserlerini, müze ve anıtlar gibi ulusal değerlerimizi tanır; onları korumak gerektiğini öğrenirler.

b) Toplumda insanların birbirleriyle olan ilişkileri yönünden;

- 1- İnsanların birbirlerine muhtaç olduklarını anlar; grup faaliyetlerine katılmanın, başkalarına yardım etmenin önemini takdir eder ve bunu uygulayabilir hale gelirler.
- 2- İnsanların karşılıklı hak ve sorumluluklar taşıdıklarını ve birbirlerinin görüş ve inanışlarını saygı ve hoşgörü ile karşılamaları gerektiğini benimsemeler.
- 3- Beraber çalışma, sorumluluk alma, yardımlaşma ve karar verme kurallarını uygulamayı öğrenirler.
- 4- Bütün çalışmalarını demokratik yaşayış kurallarına göre düzenlemeyi öğrenirler.
- 5- Aile, okul ve toplum hayatının dayandığı temel ilkeleri ve topluluk halinde yaşamının zorunluluğunu kavrarlar.
- 6- Trafik kurallarına uymayı alışkanlık haline getirirler.

c) Çevreyi, yurdu ve dünyayı tanıma yetenekleri yönünden:

- 1- Yurdumuzun, dünya üzerindeki yerinin önemini kavrar, ülkemizin kalkınmasında severek sorumluluk alma duygularını geliştirirler
- 2- Türkiye'nin yakın ve uzak komşu ülkeler ve diğer dünya ülkeleriyle olan ilişkileri hakkında genel bilgi kazanırlar.
- 3- Türklerin yaşadığı diğer ülke ve bölgelerin coğrafi özelliklerini öğrenirler, Türklerin geniş bir alanda yaşayan büyük bir millet olduğunu kavrarlar.
- 4- İnsanların birbirleriyle ve çevreleriyle karşılıklı etkilerini, insan topluluklarının yaşama şekillerini ve geçinme yollarını inceler, yurdun ekonomik kalkınmasında rol alacak bilgili ve etkili birer vatandaş olarak yetişirler.
- 5- Plan, kroki, harita ve grafik bilgileri kazanarak onlardan yararlanabilir hale gelirler.
- 6- Çevreyi korumanın günümüz ve gelecek yıllar için önemini kavrarlar.
- 7- Yaşanabilir bir çevrenin temel insan hakkı olduğunu kavrarlar.

ç) Ekonomik yaşama fikrini ve yeteneklerini geliştirmek yönünden;

- 1- Yakın çevrenin ekonomik değerleri ile ulusal kaynaklarımızı tanır ve bunları korumanın bir ödev olduğunu kavrarlar.
- 2- Kendi eşyasını, okulunu, okul eşya ve araçlarını dikkatli kullanma ve koruma alışkanlığı kazanırlar.
- 3- Tutumlu olma ve planlı çalışma alışkanlığı elde ederler.
- 4- Üretim, tüketim ve dağıtımla ilgili temel bilgileri öğrenirler.
- 5- İnsan topluluklarının yaşama şekillerini ve geçinme yollarını inceler ve bunlar arasındaki ekonomik ilişkileri öğrenirler.
- 6- Turizmin anlamını, özellikle yurdumuz için önemini kavrarlar.
- 7- Nüfus artış hızının eğitime ve ekonomiye olan etkisini kavrarlar.

Öğretmenler, sosyal bilgiler dersinin etkin yurttaş yetiştirmeyi hedefleyen evrensel amaçlarını gerçekleştirirken, ulusal amaçları ihmal etmemelidir. Bugün dünya, her alanda olduğu gibi, kültürde de hızlı bir küreselleşme olgusu yaşamaktadır. Küreselleşme, gelişen iletişim ve bilgi teknolojisinin de etkisiyle, her

ülkede, toplumsal kavram ve değerleri hızla değiştirmekte veya yeni bir kalıba dökmektedir. Bu süreçte, karşı karşıya kalınabilecek en önemli tehlike güçlü (kendisini empoze edebilen) kültürün, zayıf (etkilenmeye açık) kültürü yok etmeye başlamasıdır. Bu nokta da sosyal bilgiler eğitimine önemli bir görev düşmektedir. Çünkü bu alan, ulusal kültürlerin yaşatılması ve geliştirilmesi kapsamında, çok önemli bir işleve sahip olabilecek bir niteliktedir (Öztürk ve Otluoğlu, 2002: 12).

Sosyal Bilgiler Eğitiminin Tarihsel Gelişimi

Dünyada Sosyal Bilgiler Öğretiminin Gelişimi

Sosyal bilgiler eğitimi, ABD'nin 1800'lü yılların sonları ile XX. Yüzyılın başlarında yaşadığı sosyal, ekonomik, kültürel vb. alanlardaki büyük dönüşümün doğurduğu sorunlara çözüm arama kaygısından doğmuştur. XIX. yüzyılın başlarında sosyal bilimciler, eğitimciler ve sosyal çalışanlar yeni bir vatandaşlık programı hazırladılar. Program, tüm çocuklara, kentli dayanışmanın nasıl gerçekleştireceklerini, kısaca, her zamankinden daha girift, güç ve kaotik hale gelen bir dünyada nasıl yaşayacaklarını öğretecekti. Sosyal problemlerin şansa bırakılmaması gerektiğine, dahası, demokratik bir toplumda karar alma sürecinin yerel politikacılara terk edilmemesine karar verilmişti. Yurttaşlar, sosyal sorunları ve bunların çözüm süreçlerinde rol almayı öğrenmeliydi. Okul programı bir kimsenin yaşam niteliğine ilişkin sorunlardan bahsetmeliydi (Barth, 1991: 12).

1892 yılında ABD'de toplanan Ulusal Eğitim Konseyi tarafından ülkede “ulusal toplum” anlayışını oluşturmak üzere Tarih, Coğrafya ve Vatandaşlık Bilgisi konularından oluşan bir tür Sosyal Bilgiler dersi içeriği oluşturularak ve bir program hazırlanmıştır. Bununla birlikte, Sosyal Bilgiler terimi Amerika Birleşik Devletleri'nde ilk kez 1916 yılında kullanılmaya başlanmıştır (Sözer, 1998: 3). ABD'de ilk olarak sosyal bilgiler, “Millî Eğitim Derneğinin Orta Dereceli Okulu Teşkilatlandırma Komisyonu Sosyal Bilgiler Komitesi” tarafından, “mevzu doğrudan insan cemiyetinin teşkilatına ve tekâmülüne ve içtimaî birliklerin bir uzvu olması

dolayısıyla insana dair bilgiler sosyal bilgilerdir” şeklinde tanımlanmıştır (Köstüklü, 1999: 1).

Hazırlanan bu program üzerinde çeşitli zamanlarda düzeltmeler yapılmıştır. Bilgili (2009: 19-20)’ye göre; bu programa ikinci dünya savaşı döneminde kahramanlık temaları ağırlıklı olarak girmiştir. 1950’li yıllarda ise başlayan soğuk savaş nedeniyle SSCB’nin komünist söylemlerine karşı yeni bilgiler eklenerek bir değişiklik daha yapılmış ve bu program 1960’lı yıllara kadar bu şekliyle gelmiştir. Sosyal ve siyasi hayatta ortaya çıkan değişiklikler, öğrenme ve öğretme anlayışındaki değişimler nedeniyle 1970’li yıllarda mevcut programda köklü değişikliğe gidilmiş; daha önce tarih ve coğrafya ağırlıklı bir program iken yapılan bu değişiklikle sosyoloji, antropoloji ve ekonomi gibi diğer sosyal bilimler programa dâhil edilmiş, tarih ve coğrafya disiplinlerinin ağırlıkları azaltılmıştır. Bunun dışında tümdengelim yaklaşımını ve anlatım yöntemini benimseyen anlayış yerine, tümevarım ve yapılandırmacı araştırma yöntemi programa eklenmiştir. 1980 yılına gelindiğinde ise bu programın öğrencinin başarısızlığına neden olduğu gerekçesiyle geleneksel yaklaşıma geri dönmüştür.

Öztürk ve Dilek (2005)’e göre; bu program 1994 yılında ABD Sosyal Bilgiler Ulusal Konseyi tarafından yeniden gözden geçirilmiş ve sosyal bilgiler programına ilişkin yeni standartlar belirlenmiş ve bundan sonraki programlar bu standartlara uygun oluşturulmuştur.

Günümüzde, Japonya, Güney Kore, İrlanda, Danimarka, Finlandiya gibi ülkeler sosyal bilgiler programını ABD’den örnek alarak uygulamaya koymuşlardır (Bilgili, 2009: 20).

Türkiye’de Sosyal Bilgiler Öğretiminin Gelişimi

Sosyal Bilgilerin yapısının daha iyi anlaşılabilmesi, bu dersin Türkiye’deki geçmişinin bilinmesini de gerekli kılmaktadır. Türkiye’de sosyal bilgiler dersi, bu adla veya başka adlar altında aşamalı olarak değişik şekillerde ilköğretim

programlarında yer almıştır. Türkiye’de sosyal bilgilerin gelişimi inişli çıkışlı bir yapı göstermiştir.

Sosyal bilgiler programlarının kapsamına giren konuları içeren dersler, ilk kez sultan II. Abdülhamid (1876-1909) zamanında ilkokul programına girmiştir. Bu dönemde yalnız tarih ve coğrafya dersleri bazı programlarda yer almıştır. 1913 Tedrisat-ı İbtidaiye Kanun-ı Muvakkati’nde ise, tarih ve coğrafya’dan başka malûmat-ı medeniye ve ahlakiye ve iktisadiye ilköğretim okulu programına konmuştur. Balkan savaşlarından sonra, vatandaşlık eğitimine ilişkin dersler üzerinde Tanzimat’tan beri şekillendirici rol oynayan Osmanlıcılık ve İslamcılık ideolojilerin yerini Türkçülük almıştır. Cumhuriyet’in ilanından 1968 İlkokul Programının yürürlüğe konmasına kadar Türkiye’de, Osmanlı’dan miras kalan ve bu sırada Batı Avrupa ülkeleri tarafından da benimsenen tek disiplinli program anlayışı devam etmiştir. Bu bağlamda tarih, coğrafya ve – bazı yıllarda yurttaşlık ya da yurt bilgisi olarak da adlandırılan- vatandaşlık, 1926, 1936 ve 1948 ilkokul programlarında ayrı birer ders olarak yer almıştır. Söz konusu dönemde aynı dersler, ortaokullarda da bu adlarla verilmiştir. Bu dersler bir yandan Cumhuriyet’in dayandığı Kemalist ideolojilerin ilkelerine, diğer yandan da 1920’li yılların batıda ve özellikle ABD’de etkili olan eğitim akımlarına göre yapılandırılmıştır. Örneğin, Atatürk Devrinde fikirleri Türk eğitim sisteminin yeniden inşasında yönlendirici rol oynayan John Dewey’in öncüsü olduğu ilerlemecilik akımı, diğer derslerle birlikte, sosyal bilgilerin kapsamına giren dersleri de etkilemiştir (Öztürk ve diğerleri, 2011: 26).

1952 yılında öğretmen Okulları Programına Tarih, Coğrafya, Yurttaşlık Bilgisi dersleri yerine konulan Sosyal Bilgiler dersi, yine aynı yılda toplanan 5. Milli Eğitim şurası kararları ile ilk ve orta dereceli okullarda okutulmaya başlanmıştır. Aynı ders 1962 tarihli İlkokul Program Taslağında ise “Toplum ve Ülke İncelemeleri” adı altında 14 okulda pilot olarak uygulanmış ve pilot uygulamadan olumlu sonuç alınması sonrasında tüm okullarda uygulamaya konulmuştur. 1968 tarihli yeni İlkokul Programı ise aynı dersi “Sosyal Bilgiler” olarak benimsenmiştir (Binbaşoğlu, 1999: 68).

Ortaokullarda ise 1967 yılında yapılan programla daha önceleri ayrı ayrı ders olarak okutulan tarih, coğrafya ve yurttaşlık bilgisi dersleri sosyal bilgiler adı altında birleştirilerek ortaokul birinci ve ikinci sınıflarda (bugün ilköğretim 6. ve 7. sınıf) haftada beş, üçüncü sınıflarda (bugün ilköğretim 8. sınıf) ise dört saat olarak okutulmuştur (Sözer, 1998: 10).

Safran (2008: 14)'ın Günden (1995)'den aktardığına göre; ortaokullara sosyal bilgiler dersi 1970 – 1971 eğitim öğretim yılında deneme niteliğinde girmiştir. Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı'nın 9. Milli Eğitim şurası kararları uyarınca, 15.11.1974 tarih ve 459 sayılı kurul kararı ile temel eğitim dördüncü, beşinci, altıncı, yedinci ve sekizinci sınıflarda sosyal bilgiler dersinin okutulmasına karar verilmiştir. Böylece sosyal bilgiler dersi ortaokullarda 1975'ten itibaren okutulmaya başlanmıştır.

1985 yılına gelindiğinde ise ortaokullarda sosyal bilgiler dersi kaldırılarak yerine milli tarih ve milli coğrafya dersleri konulmuştur. 1997 yılında 8 yıllık zorunlu eğitime geçilmesinden sonra Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı'nın 10.09.1997 tarih ve 143 sayılı kararı ile ortaokullardaki milli tarih ve milli coğrafya dersleri, sosyal bilgiler dersi adı altında birleştirilmiştir. Yine 02.04.1998 günü alınan 62 sayılı karar ile sosyal bilgiler dersi 4, 5, 6 ve 7. sınıflarda okutulmaya başlanmıştır (Sözer, 1998: 10).

2004-2005 eğitim-öğretim yılı sonunda bu program uygulamadan kaldırılmıştır. Bunun yerine Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı'nın 12.07.2004 tarih ve 118 sayılı kararı ile ilköğretim sosyal bilgiler (4. ve 5. sınıf) dersi öğretim programı yenilenmiş, daha sonra 30.06.2005 tarih ve 188 sayılı kararla ilköğretim sosyal bilgiler (6. ve 7. sınıflar) dersi öğretim programı yenilenmiş ve uygulamaya konulmuştur. Yeni Sosyal Bilgiler Öğretim Programı 2004 yılında pilot okullarda, 2005 yılında ise kademeli olarak uygulamaya başlanmıştır. 2007–2008 öğretim yılında ise ülke genelindeki tüm ilköğretim okullarında uygulamaya konulmuştur (Akdağ, 2009: 16).

Yeni program constructivist (oluşturmacı, yapılandırmacı) yaklaşımla hazırlanmıştır. Ata (2006: 73)'ya göre; 2005 sosyal bilgiler programının temel yaklaşımı, bilgiyi üretmek ve kullanmak için gerekli beceri, kavram ve değerlerle öğrenciyi donatarak etkin bir Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı yetiştirmektir.

Türkiye, 1923'ten beri laik, demokratik ve modern bir ülke olmak için birçok değişimden geçmiştir. Bu bağlamda çok kültürlülük, toplumsal farklılıklara saygı, katılımcı demokrasi ve sivil diyalog Türkiye ve AB arasında sürdürülebilir bir ilişkinin temel faktörleri olarak ön plana çıkmaktadır. Bu yakınlaştıracak ortak temalar üzerinde odaklanmış yeni düşünme sistemidir. Böylesi bir girişimde en önemli rollerden birisi eğitim sistemlerine ve Türkiye ve AB arasındaki ilişkinin analiz edilebileceği temel dersler olmaları nedeniyle coğrafya dersiyle birlikte özellikle sosyal bilgiler ve tarih derslerine düşmektedir. Birçok Avrupa ülkesinde tarih öğretim programları, tarih derslerinin toplumların içinde yaşadıkları zamanı ve şartları yansıtması gerektiğine vurgu yapmaktadır. Gençleri çok kültürlü toplumlar için eğitmek de bu amacın önemli bir parçasıdır. Giderek artan oranda küresel toplumun bir üyesi haline gelen gençlerin farklılıklarla birlikte yaşamayı öğrenmesi gerekmektedir. Bu bağlamda tarih ve sosyal bilgiler derslerinden beklenen temel işlevlerden birisi de genç nesilleri çok kültürlü toplumların ihtiyacına yönelik olarak yetiştirmektir (Aktekin ve diğerleri, 2009: 6).

Türkiye'de tarih ve sosyal bilgiler eğitimi son dönemlerde önemli bir değişimden geçmektedir. Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı tarafından hazırlanan yeni Sosyal Bilgiler Öğretim Programı, 2005 yılından, yeni Tarih Öğretim Programı ise 2008 yılından itibaren uygulamaya konmuştur. Bu programlara paralel olarak ta yeni ders kitapları hazırlanmıştır. Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı'nda "tüm dünyada bireysel, toplumsal ve ekonomik alanda yaşanmakta olan değişimi ve gelişimi; ülkemizde de demografik yapıda, ailenin niteliğinde, yaşam biçimlerinde, üretim ve tüketim kalıplarında, bilimsellik anlayışında, toplumsal cinsiyet alanında, bilgi teknolojisinde, iş ilişkileri ve iş gücünün niteliğinde, yerelleşme ve küreselleşme süreçlerindeki değişim ve gelişimleri eğitim sistemimize ve programlarınıza yansıtmak" zorunluluğundan bahsedilmektedir. Sosyal Bilgiler

Programını oluşturan temel öğeler: beceriler, kavramlar, değerler ve genel amaçlardır (Aktekin ve diğerleri, 2009: 7).

Türkiye, tarih eğitiminde çağdaş ve yenilikçi bir standarda ulaşmak için yoğun bir çaba harcamaktadır. Bu bağlamda son yıllarda ilköğretim sosyal bilgiler ve ortaöğretim tarih ders programları yenilenmiştir. EUROCLIO (Avrupa Tarih Eğitimcileri Derneği)'nin Tarih Eğitimcileri Birliği ile Türkiye'de yürüttüğü "Avrupa İçin Bir Anahtar: Türkiye'de Tarih Eğitiminde Yenilikçi Metodoloji" projesi Türkiye'de tarih eğitimindeki bu yenilenme ve değişim sürecini desteklemeyi amaçlamaktadır. Proje bu amaç doğrultusunda Türk tarih eğitimcilerinin, birikim ve kapasitesini geliştirerek yenilikçi metodolojiye uygun eğitim materyalleri üretmek hususlarında desteklemiştir. Yapılan proje Türkiye'deki yenilikçi tarih ve vatandaşlık eğitimcileri arasındaki etkileşimi güçlendirerek bu eğitimcileri farklı ülkelerdeki meslektaşları ile buluşturmuştur (Köksal ve diğerleri, 2012: 11).

Algı ve Beklenti

Algılama, öncelikle sübjektif bir zihinsel işlemdir. Çünkü her birey kendi yaşantısı ve deneyimleri çerçevesinde algılar. Algılama, fizyolojik yanı yanında burada öncelikli olarak sosyal ve psikolojik, dıştan kontrol edilebilen ve yönlendirilebilen bir olgu olarak ele alınmaktadır. Algı; "Organizmanın çevresi ile etkileşim süreci içerisinde geliştirdiği örgütlü bir tepkiler toplamı olarak nitelendirilmektedir" (İnceoğlu, 2004: 27).

"Duyu organlarımızın beyine ilettikleri duyular basittir, algılama ise geçmiş öğrenme ve deneyimlerimizin de işin içine girdiği son derece karmaşık bir süreçtir" (Akboy, 2000: 167). Algılama süreci beş aşamadan oluşmaktadır. Bunlar: 1- Uyaran 2- Duyum 3- İzlenim 4- Dönüt 5- Anlama'dır. Bir insanın belli bir görüşe, fikre sahip olabilmesi ya da yargıya varabilmesi için konu ve içeriği hakkında iletilen bilgileri öncelikle algılayabilmesi ya da diğer bir deyişle idrak etmesi, kavraması gerekir.

“Algılamamanın anlamı, insanın çevresindeki olay ve nesnelerden kendisine ulaşan etkileri duyu örğenleri yoluyla duyarak onların bilincine ulaşmasıdır. Duyu örğenleri algılamamanın araçlarıdır. Olay ve nesneden duyu örğeninin aldığı izlenim bireyce anlaşılmadıkça algı niteliğine ulaşamaz” (Başaran, 1991: 168).

Algılama işlemi, bireyin toplum içindeki grup ilişkileri ve kişinin içsel algılama işlemlerinin oluşumu açısından incelenmektedir. Kişinin yaşam deneyim alanı içerisinde yer alan ve algılama alanını- ayırt edici tepkiler verilen çevreyi oluşturan öğelerin ve etkenlerin tümü *algı setini* oluşturmaktadır. Belirli bir andaki algılama sadece o uyaranlara değil, algılayanın kişisel geçmişine, düşünce tarzına göre de belirlenmektedir. Algılamamanın tüm bu oluşturunu öğelerinin, duyular, bireyin gereksinimleri, güdüleri, bilgi birikimi ve deneyimlerinin, algılama sürecinin gerçekleşmesindeki yerleri ve işlevlerine bağılı olarak algı, dört tür altında incelenmektedir. Bunlar:

1. Görsel algı
2. Simgesel algı
3. Duygusal algı
4. Seçimleyici algı olarak sıralanabilir.

Bunlara bağılı olarak algılama konusunda belli başlı kuramlar: 1- Görme ve Algılama (Gestalt Kuramı), 2- Kurgusal Yaklaşım, 3- Öğrenme Kuramıdır.

Beklenti (expectancy), işğörenin, yaptığı eylemin sonunda belli bir amaca ulaşacağı inancıdır (Aytekin, 2008: 175). Bireylerin beklenti (umma) düzeylerine ulaşmaları ile, bu düzeylerde yükselmeler olmaktadır. Ters halde düşmeler meydana gelecektir. İnsanın beklenti düzeyinin belirlenmesinde kendinden ve çevresinden gelen koşulların önemi büyüktür. Bir kişinin, zekası, yetenekleri, öğrenme ortamı onun beklenti düzeyini belirlemede büyük önem taşımaktadır (İnceoğlu, 2004).

Beklenti Kuramına göre, bir öğrencinin öğrenmesi için çaba harcaması gerekmektedir. Bir öğrencinin çaba harcaması demek bir güç ya da güdü tarafından eyleme geçirilmesi demektir. Çaba üç değişkenin bir işlevidir. 1- Beklenti 2- Algılanan değer 3- Araçsalılık (Başaran, 1991:158).

Algı ve Beklentilerin Öğrenme Sürecindeki Önemi

Öğrenci beklentileri ya da öğrencinin ulaşmayı beklediği amaç iki türlü olabilir. Birinci derecedeki amaç, eylemin sonunda ilk elde edilecek olandır. Sözgelimi bu, yüksek bir edim olabilir. İkinci derecedeki amaç ise, elde edilen bu yüksek edimle öğrencinin ders notunun artması ya da ödüllendirilmesi olabilir. Öğrencileri eyleme geçiren güç, onun eyleminin sonucundaki beklentisi ve beklentinin onun tarafından algılanan değeridir. Öğrenme sürecinde algılanan değer artı olduğunda öğrenci, çabasını arttıracaktır. Algılanan değer, eylemin sonucunda elde edilen edimle ya da eylem sonucunda elde edilen değerle sağlanacak ödüllerle ilişkilidir (Aytekin 2008: 175).

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmada temel amaç; Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim Dallarında öğrenim gören öğrencilerinin öğrenim gördükleri programın, yedi boyutuna ilişkin görüşleri (algı) ve beklentileri arasındaki ilişkiyi araştırmaktır. Bu yedi boyut; tarih, coğrafya ve mesleki eğitim (formasyon) derslerine ait bilgi ve beceri kazanımı, öğretim yöntem ve tekniklerinin kullanımı, sosyal ve kültürel etkinliklerin sıklığı, temel düşünce becerilerinin geliştirilmesine yönelik etkinliklerin varlığı ve psikolojik danışmanlık ve rehberlik hizmetlerinin verilmesinden oluşmaktadır. Bu amaç çerçevesinde programda öğrenim görmekte olan öğrencilerin programa yönelik algılarını ve beklentilerini içeren görüşlerinin neler olduğunu bulgulamak, aralarındaki ilişkiyi incelemek ve bu alanda yapılmış olan çalışmalar ışığında değerlendirmektir. Bu çalışmadan, sosyal bilgiler eğitiminde okutulan derslerin hedefleri ve işleniş yöntemleri ile programın genel hedefleri arasındaki tutarlılığı ve programın eksikliklerini tartışmaya açmak amaçlanmıştır.

Sosyal bilgiler eğitimi öğrencilerinin okudukları programa yönelik algı ve beklentileri arasındaki benzerlikler ve farklılıkları; bu algı ve beklentilerin onların bireysel özelliklerine göre nasıl farklılaştığı tartışılmış ve çözüm önerileri getirilmiştir.

Araştırmanın Önemi

Sosyal bilgiler öğretimi, bir toplumun ulusal tutum ve değerlere, problem çözebilme ve karar alabilme becerisine sahip, üretken ve katılımcı bireylerden oluşup oluşmaması konusunda belirleyici bir alan haline gelmiştir. Böylesine önemli bir misyonu olmasına rağmen, sosyal bilgiler öğretimi, Türkiye’de en sorunlu alanlardan biridir. Bu sorunlar programın tanımı ve yapısından genel ve özel amaçlarına, öğretim yöntem ve tekniklerinden öğrenim materyallerine kadar, öğrenim programının tüm öğeleri ile ilgilidir. Bu araştırma ile yukarıda belirtilen sorunlar farklı boyutlarda tartışmaya açılarak alan yazına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Literatür incelemesi sonucu Türkiye’de sosyal bilgiler eğitimi anabilim dalında öğrenim görmekte olan öğrencilere yönelik sınırlı sayıda çalışma yapıldığı görülmüştür.

Türkiye’de bu araştırma yapılana kadar sosyal bilgiler eğitimi öğrencilerinin öğrenim görmekte oldukları programa yönelik algı ve beklentilerini inceleyen bir araştırma yapılmamıştır. Bu sebeple araştırma bu alanda ilk olması açısından önem arz etmekte ve daha sonra bu konu ile ilgili yapılacak araştırmalara yol göstereceği umulmaktadır.

Problem Cümlesi

Sosyal bilgiler eğitimi anabilim dalı dördüncü sınıflarında öğrenim görmekte olan öğrencilerin öğrenim gördükleri anabilim dallarının müfredatlarına yönelik algı ve beklentileri nelerdir; bu algı ve beklentiler onların bireysel özelliklerine göre farklılık göstermekte midir?

Alt Problemler

1. Sosyal bilgiler eğitimi dördüncü sınıf öğrencilerinin öğrenim gördükleri anabilim dallarının öğretim programlarına ilişkin algı düzeyleri nelerdir?

2. Sosyal bilgiler eğitimi dördüncü sınıf öğrencilerinin öğrenim gördükleri anabilim dallarının öğretim programlarına ilişkin beklenti düzeyleri nelerdir?

3. Sosyal bilgiler eğitimi dördüncü sınıf öğrencilerinin öğrenim gördükleri anabilim dallarının öğretim programlarına ilişkin algıları onların; cinsiyetlerine, mezun oldukları liselere, anne-babalarının öğrenim düzeylerine ve üniversite öğrenime başlayıncaya kadar yaşamlarını geçirdikleri yerlere göre farklılık göstermekte midir?

4. Sosyal bilgiler eğitimi dördüncü sınıf öğrencilerinin öğrenim gördükleri anabilim dallarının öğretim programlarına ilişkin beklentileri onların; cinsiyetlerine, mezun oldukları liselere, anne-babalarının öğrenim düzeylerine ve üniversite öğrenime başlayıncaya kadar yaşamlarını geçirdikleri yerlere göre farklılık göstermekte midir?

5. Sosyal bilgiler eğitimi dördüncü sınıf öğrencilerinin öğrenim gördükleri anabilim dallarının öğretim programlarına ilişkin algı ve beklentileri arasında önemli bir ilişki var mıdır?

6. Sosyal bilgiler eğitimi dördüncü sınıf öğrencilerinin öğrenim gördükleri anabilim dallarının öğretim programlarına ilişkin algı ve beklentileri arasında önemli bir fark var mıdır?

Sayıtlar

1. Öğrenciler “Sosyal Bilgiler Eğitime Yönelik Öğrenci Algı ve Beklenti Düzeyi Ölçeği” sorularını hiçbir baskı altında kalmadan, içtenlikle yanıtlamışlardır.

2. Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim Dalı dördüncü sınıf öğrencilerinin sosyo-demografik özellikleri içeren kişisel bilgi formuna ve Sosyal Bilgiler Eğitime

Yönelik Öğrenci Algı ve Beklenti Düzeyi Ölçeği sorularına verdikleri cevaplar mevcut durumu yansıtmaktadır.

Sınırlılıklar

Araştırma Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim Dalında öğrenim gören öğrencilerden alınan örnekleme sınırlıdır. Örnekleme oluşturan üniversitelerde sadece dördüncü sınıflara ilgili ölçek uygulanmıştır.

Tanımlar

Sosyal Bilgiler: Kritik sosyal konularda vatandaşlık becerilerinin uygulanması amacıyla, sosyal ve beşeri bilimler kavramlarının disiplinlerarası bir yaklaşımla kaynaştırılmasıdır (Barth, 1991: 7).

Sosyal Bilgiler Eğitimine Yönelik Öğrenci Algıları: Bu araştırmanın içeriğindeki algı kavramı; araştırma kapsamındaki öğrencilerin sosyal bilgiler programının içerisindeki tarih, coğrafya ve eğitim bilimleri dersine yönelik bilgi ve beceri kazanımı, öğretim yöntem ve tekniklerin, sosyal ve kültürel etkinliklerin, temel düşünce becerilerini geliştirmeye yönelik etkinliklerin ve psikolojik danışmanlık ve rehberlik hizmetlerinin okullarda ne derecede gerçekleştiğine ilişkin öğrenci görüşlerini kapsayan geniş bir anlam ifade etmektedir.

Sosyal Bilgiler Eğitimine Yönelik Öğrenci Beklentileri: Beklenti bir olgunun sonunda gerçekleşmesi beklenen sonuç ya da bireyin belli şart ve durumların alacağı biçimler veya kendisinden beklenenler konusundaki ön görüşü şeklinde tanımlanmaktadır. Bu araştırmanın içeriğindeki beklenti kavramı; araştırma kapsamındaki öğrencilerin, sosyal bilgiler programının içerisindeki tarih, coğrafya ve eğitim bilimleri dersine yönelik bilgi ve beceri kazanımı, öğretim yöntem ve tekniklerin, sosyal ve kültürel etkinliklerin, temel düşünce becerilerini geliştirmeye yönelik etkinliklerin ve psikolojik danışmanlık ve rehberlik hizmetlerinin okullarda ne derecede gerçekleşme isteğidir.

Kısaltmalar

NCSS: The National Council for the Social Studies

SPSS: Statistical Package For The Social Sciences

ABD: Amerika Birleşik Devletleri

ÖYT: Öğretim Yöntem ve Teknikler

PDR: Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik

BÖLÜM II

İLGİLİ YAYINLAR ve ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde Türkiye’de sosyal bilgiler eğitimi anabilim dalında öğrenim gören öğrencilerine ilişkin yapılan çalışmalara yer verilmiştir.

Ayarcı (2006)’nın Sosyal bilgiler eğitimi öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine karşı ilgi, tutum ve beklenti düzeylerini belirlemeye yönelik çalışmasında; 2005-2006 öğrenim yılında Sosyal Bilgiler eğitimi öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine karşı ilgi, tutum ve beklenti düzeylerini belirlemeyi amaç edinmiştir. Araştırmanın bağımsız değişkenini cinsiyet, üniversite tercih sırası, yerleşim yeri, ailesinin geçim durumu ve kardeş sayısı oluşturmaktadır. Araştırmanın verileri 2005-2006 öğretim yılında Ege Bölgesi ve Marmara Bölgesinde bulunan 12 Eğitim Fakültesinin 4. sınıflarında okuyan 464 öğretmen adayının öğretmenlik tutum düzeyi bilgi formuna verdikleri cevaplardan elde edilmiştir. Araştırma betimsel niteliktedir. Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğinin atama, ekonomik şartlar ve toplumsal saygınlık konularında çeşitli endişeleri olmasına rağmen genel olarak öğretmenlik mesleğine yönelik tutum düzeyleri olumlu bulunmuştur.

Demircioğlu (2006)’nın “Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Sosyal Bilimler Hakkındaki Görüşleri” başlıklı çalışmasında, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının sosyal bilimler hakkındaki bilgi seviyesini ortaya koymayı amaçlamıştır. Araştırma nitel bir yaklaşımla gerçekleştirilmiş olup, derinlemesine bilgi elde etmek amacıyla, veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış mülakat kullanılmıştır. Çalışma, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Fatih Eğitim Fakültesinde okuyan 60 son sınıf sosyal bilgiler öğretmen adayıyla gerçekleştirilmiştir. Elde edilen verilerin ışığı

altında, araştırmaya katılan öğretmen adaylarının büyük çoğunluğunun sosyal bilimler kavramını doğru bilemediği ve kavram kargaşası yaşadığı anlaşılmaktadır. Öğretmen adaylarının en fazla ilgi duydukları sosyal bilim disiplinleri; tarih, coğrafya, felsefe ve sosyolojidir. Buna ilaveten, aday öğretmenlerin büyük çoğunluğunun, sosyal bilimlerin öğrencilerde ne tür davranış değişiklikleri meydana getirebilecekleri konusunda da yeterli bilgilerinin olmadığı anlaşılmaktadır.

Akar (2007)'ın "İlköğretim Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Son Sınıf Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Verdikleri Değer ve Mesleki Yeterlilikleri" adlı yüksek lisans tezinde Uşak Üniversitesi öğrencileri ile çalışmıştır. Öğrencilere 50 sorudan oluşan bir ölçek uygulanmıştır. Ölçek üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm öğretmenlerinin kişisel bilgilerini, ikinci bölüm öğrencilerin konu ile ilgili tutumlarını ölçmeye yönelik sorular içermektedir. Üçüncü bölüm ise öğrencilerin problemi çözmek için görüşlerini öğrenmek ve mevcut durumu tespit etmek amacıyla hazırlanmıştır. Araştırma sonucunda Uşak Üniversitesi İlköğretim Sosyal Bilgiler Eğitimi son sınıf öğrencilerinin genel itibarıyla ekonomik nedenler, tesadüfen kazanmaları, ailevi sebepler ve sosyal sebepler bu bölümü seçmelerine neden olmuştur. Bununla beraber üniversitede istedikleri ve öğretmenlik mesleğine uygun eğitimi alamadıkları sonucunda; öğretmenlik mesleğinin önemini tam olarak fark edemedikleri ve bu mesleği yapacak seviyede mesleki yeterliliği olmadıkları düşüncesine varılmıştır.

Kaya (2008), "Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Düşünme Becerilerinin Öğretimine Yönelik Öz Yeterliliklerinin Değerlendirilmesi" başlıklı doktora tezinde problem cümlesini şu şekilde belirlemiştir; Üniversitelerin, Eğitim Fakültelerinin, Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim Dalı dördüncü sınıf öğrencilerinin (öğretmen adaylarının), düşünme becerilerinin öğretimine yönelik öz-yeterlik düzeyleri, öğrencinin cinsiyeti, yaşı, öğretim türü, mezun olduğu ortaöğretim kurumu, bölümünü ÖSS sınavında kaçınıcı sırada tercih ettiği, fakülte akademik başarı ortalaması, lisans düzeyi boyunca almış olduğu dersler ile düşünme becerilerinin öğretimi konusunda kendisini ne derecede yeterli hissettiği, kendisini analitik, pratik, yaratıcı, eleştirel olarak görmesi, bir senede ders kitabı dışında okuduğu kitap sayısı ve öğrenim gördüğü fakülte değişkenlerine göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta

mıdır? Araştırmanın sonucuna göre, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının düşünmeye uygun sınıf ortamı yaratma (Faktör-1) üst düzeyli düşünme becerilerinin öğretimi (Faktör-2) transferin öğretimi (Faktör-3) ve öğrencilerin nasıl düşündüğünü fark etme (Faktör-4) ilişkin maddelere verdikleri cevaplara göre kendilerinin öz-yeterlik düzeylerini oldukça yeterli buldukları görülmüştür.

Yeşil (2009)'ın “Sosyal Bilgiler Aday Öğretmenlerinin Sınıf İçi Öğretim Yeterlikleri” başlıklı çalışması, eğitim fakültelerinde öğrenim gören öğretmen adaylarının sınıf içi öğretim yeterliklerini ne düzeyde kazanabildiklerini belirlemek amacıyla yapılmıştır. Araştırma tarama modelinde yürütülmüştür. Aday öğretmenlerin sınıf içi öğretim yeterlikleri betimlenmeye çalışılmıştır. Araştırmanın verileri, araştırmacı tarafından geliştirilen gözlem formu ile toplanmıştır. Gözlem faaliyeti, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Programı son sınıf öğrencileri tarafından yapılmıştır. Veriler üzerinde başlıca, aritmetik ortalama, korelasyon testi, anova testi ve Scheffe testi uygulanmıştır. Araştırma sonunda; aday öğretmenlerinin sınıf içi öğretim becerilerinde belirli yetersizliklerinin olduğu belirlenmiştir. Ayrıca, belirlenen araştırma alt boyutları arasında anlamlı ve pozitif ilişkilerin bulunduğu görülmüştür. Ek olarak, sınıf düzeyi yükseldikçe öğretim becerilerini gösterme yeterliklerinin de iyileştiği belirlenmiştir.

Erzincan Üniversitesi'nde Çınar (2010)'ın “Yapılandırmacı Eğitime Göre Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Özyeterlik Düzeylerinin Belirlenmesi” başlıklı yüksek lisans tezinde; kadın ve erkek sosyal bilgiler öğretmen adaylarının sadece giriş davranışlarına yönelik özyeterlik düzeylerinin birbirinden farklı oldukları görülmüştür. Yaş, mezun olunan ortaöğretim kurumu ve son bir yılda okudukları kitap sayısı değişkenlerine göre ise sosyal bilgiler öğretmen adaylarının tüm faktörlere yönelik özyeterlik düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının yapısal özyeterlik ve benlik algılarına ilişkin ölçülen özyeterlik düzeylerinin öğrenim gördükleri sınıf düzeyine göre farklılaştığı görülmüştür.

Öztürk (2011)'ün Gazi Üniversitesinde onay alan doktora tezi konusu “Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin ve Öğretmen Adaylarının İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programlarında Yer Alan Öğrenme Alanlarına İlişkin Özyeterlik Düzeylerinin İncelenmesi” adlı çalışmasında elde edilen bulgulara göre öğretmenler özyeterlik ölçeğinin genelinden yüksek özyeterliklere sahip olurlarken, öğretmen adayları ise ölçeğin genelinden alınan puanlara göre orta düzeyde yeterli bulunmuştur. Ayrıca öğretmenlerin özyeterlik puanları cinsiyet ve mesleki kıdeme göre değişmez iken; mezun olunan branş ve öğrenim durumu gibi bağımsız değişkenlerin özyeterlikler üzerinde etkili olduğu tespit edilmiştir. Öğretmen adaylarının aldıkları puanlar cinsiyet ve akademik ortalamaya göre değişmez iken, öğrenim türü ve üniversite değişkeni özyeterlik puanları üzerinde etkili olmuştur. Ayrıca, her iki katılımcı grubun aldıkları puanların, hem öğrenme alanları hem de sosyal bilim disiplinleri açısından anlamlı bir şekilde farklılaştığı da tespit edilmiştir.

Aylar ve Aksin (2011), sosyal bilgiler öğretmen adaylarının problem çözme ve sosyal bilgiler öğretimine yönelik öz-yeterlilik inanç düzeylerinin belirlenmeye çalışmışlardır. Öğretmen adaylarının problem çözme ve sosyal bilgiler öğretimine yönelik öz-yeterlilik inanç düzeyleri; sınıf düzeyi, ortaöğretim mezuniyet türü ve cinsiyet değişkenlerine göre araştırılmıştır. Bu araştırma, betimsel nitelikte olup, tarama modeli esas alınarak gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın evrenini 2006-2007 eğitim yılı güz döneminde Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Ana Bilim Dalında öğrenim gören öğrenciler oluşturmuştur. Örneklem ise, evrenden rastgele yöntemle seçilen 170 kişiden oluşmuştur. Araştırma sonucunda sosyal bilgiler öğretmenliği ana bilim dalında öğrenim gören öğretmen adaylarının sınıf düzeyi, ortaöğretim mezuniyet türü ve cinsiyet değişkenlerine göre problem çözme ve sosyal bilgiler öğretimi öz-yeterlilik inanç düzeylerinin anlamlı bir farklılık göstermediği belirlenmiştir.

Pamukkale Üniversitesi'nde sosyal bilgiler eğitimi, 3. sınıf öğretmen adayları ile yaptığı deneysel çalışmasında Çelik (2011), öğrencilerin medya okuryazarlığı dersinin öğretmen niteliklerinden çok kültürlü tutum geliştirmelerine etkisini incelemiştir. Sonuç olarak, kontrol grubunun öntest ve sontest puanları arasında

anlamalı bir fark bulunmamıştır; ancak deney grubunun öntest sontest puanları arasında anlamalı bir fark bulunmuş, ama bu fark medya okuryazarlığı dersinin çok kültürlü tutum geliştirmelerine yönelik olumlu yönde bir fark olmadığını ortaya koymuştur.

Kapancı (2006), Celal Bayar Üniversitesinde “Sosyal Bilgiler Eğitimi Öğrencilerinin Başarı ve Atılganlık Düzeylerinin Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi” başlıklı yüksek lisans tezinde; öğrencilerin kişisel bilgileri ile başarı ve atılganlık durumları arasındaki ilişkiyi araştırmıştır. Araştırmanın verilerini toplamak amacıyla Rathus Atılganlık Envanteri ve kişisel bilgi formu kullanılmıştır. İstatistiksel işlemler sonucunda bulunan sonuçlar şöyledir: Öğrencinin aylık geliri, baba eğitim düzeyi, ailenin ikamet ettiği yerleşim birimi ve ailenin aylık gelirinin, öğrencilerin atılganlık düzeyini etkileyen faktörler arasında olduğu görülmüştür. Öğretim durumu, cinsiyet, kardeş sayısı, anne eğitim düzeyi ve ailenin ikamet ettiği coğrafi bölgenin, öğrencilerin atılganlık düzeyini ve başarı düzeyini etkilemediği görülmüştür.

Yılmaz (2009)’ın “Lisans Düzeyinde Sosyal Bilgiler Öğretiminde Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Önerileri: Öğretmen Adaylarının Görüşleri” başlıklı makalesinde; üniversite öğrencilerinin bakış açısına göre lisans düzeyinde sosyal bilgiler eğitiminde görülen sorunlar incelenmiştir. Katılımcıların belirlenmesinde yöntem olarak amaçlı bir örneklem seçimi, araştırma verilerinin elde edilmesinde ise yarı yapılandırılmış bir görüşme protokolü kullanılmıştır. Katılımcıların cevapları teyp kasetine kaydedilerek kelimesi kelimesine transkriptleri çıkarılmıştır. Araştırma verileri, verilerdeki gizli temasları belirlemede etkili olan endüktif betimsel analiz ve sürekli karşılaştırma yöntemi kullanılarak çözümlenmiştir. Verilerin analizi sonucu, sosyal bilgiler eğitiminde görülen sorunlar (1) öğretim elemanları ve öğrenciler, (2) öğrenme ortamı ve kaynaklara erişim, (3) eğitim sistemi ve politikası, ve (4) sosyal bilgiler eğitimi programının planlanması ve uygulanması ile ilgili olmak üzere dört temel kategoride ortaya çıkmıştır.

Tekin (2010)'in araştırmasında, sosyal bilgiler eğitimi öğrencilerinin atılganlık durumlarının sosyo-ekonomik (yaş, eğitim düzeyi, yerleşim yeri v.s.) değişkenlerine göre karşılaştırılması amaçlanmıştır. Araştırmada betimleme yöntemi kullanılmıştır. Araştırmaya Celal Bayar Üniversitesi, Eğitim Fakóltesi, Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim Dalı'nda öğrenim görmekte olan 181'i erkek 152'si kız olmak üzere toplam 333 öğrenci gönüllü olarak katılmıştır. Araştırmanın verileri, Rathus Atılganlık Envanteri ve kişisel bilgi formu aracılığıyla toplanmıştır. Verilerin analizinde frekans, ortalama, varyans betimsel istatistiksel yöntemlerine ek olarak iki gruplu değişkenler arasındaki karşılaştırmalar için ortalamaya dayalı t-testi, ikiden fazla gruplu değişkenlerin karşılaştırmaları için tek yönlü varyans özömlemesi (ANOVA) kullanılmıştır. Verilerin analiz sonuçlarına göre öğrencilerin atılganlık puanlarının sosyo-ekonomik değişkenlere göre etkilendiği ortaya çıkmıştır.

Çelikkaya (2011)'nın gerçekleştirdiği bir araştırmada, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması dersinden beklentilerini ve bu beklentilerin karşılaşma düzeylerini belirlemeyi amaç edinmiştir. Araştırmanın alışma evrenini; 2010-2011 eğitim öğretim yılında Kırşehir Ahi Evran Üniversitesinde öğrenim görmekte olan son sınıf öğretmen adayları, örnekleme ise Kırşehir Eğitim Fakóltesi, Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim Dalında öğrenim görmekte olan son sınıf öğretmen adayları (N=90) oluşturmaktadır. Araştırmada, varolan bir durumu betimlemeyi amaçlayan tarama modeli bir çalışma yürütölmüştür. Araştırmanın verileri Likert tipi ölçme aracı kullanılarak toplanmıştır. Cinsiyet ve öğretim türü değişkenine göre bağımsız t-testine, bakılmıştır. Öğretmen adayları, öğretmenlerden, öğrencilerden, idarecilerden, danışmanlardan ve öğretmenlik uygulaması dersinden en yüksek düzeyde beklentilerle öğretmenlik uygulaması sürecine başlamaktadırlar Öğretmen adaylarının tüm alt boyuttaki beklentileri en yüksek düzeyde olmasına karşılık, beklentilerin karşılanma düzeyi beklenilenin bir alt düzeyinde gerçekleşmiştir. Beklenti düzeyinin en yüksek olduğu alt boyut öğretmenlik uygulaması dersi iken, beklentilerin en az düzeyde karşılandığı boyut ise öğrenci olmuştur.

Demir (2012)'in “Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Okul Deneyimi Dersi Kapsamında Karşılaştığı Sorunlar ve Çözüm Önerileri” başlıklı tez çalışmasında Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının okul deneyimi dersi kapsamında karşılaştığı sorunları belirlemek ve bu sorunların giderilmesi için çözüm önerileri geliştirmektir. Araştırma 2010-2011 öğretim yılı güz döneminde Bolu ili Abant İzzet Baysal Üniversitesi, sosyal bilgiler eğitimi son sınıf öğrencilerinden yirmi öğretmen adayına, fakülte'deki okul deneyimi dersini yürüten bir öğretim elemanına, uygulama okullarındaki beş uygulama öğretmenine ve Milli Eğitim Müdürlüğü'ndeki bu organizasyonu sağlayan bir yöneticiye uygulanmıştır. Her kategori için ayrı ayrı hazırlanmış olan yarı yapılandırılmış görüşme formu ile veriler toplanmıştır. Verilerin analizinde içerik analizi ve betimsel analiz teknikleri kullanılmıştır. Araştırmada, okul deneyimi dersinin yararlı olduğu fakat birçok açıdan eksikleri olduğu ve gereken önemi görmediği sonucuna ulaşılmıştır. Sonuçlar bize öğretmen adaylarındaki, danışmanlık yapan öğretim elemanındaki ve uygulama öğretmenlerindeki, sistemdeki düzeltilmesi ve önemsenmesi gereken eksiklikleri göstermiştir.

Dolanbay (2011)'ın sosyal bilgiler öğretmen adaylarının insan hakları ve demokrasi dersinin işlenişine ilişkin görüşlerini incelemiştir. Çalışma İnönü, 19 Mayıs ve Fırat Üniversitesi sosyal bilgiler eğitimi üçüncü sınıf öğrencilerine ölçek uygulayarak gerçekleşmiştir. Çalışmanın sonucunda öğrencilerin dersin işlenişine ait görüşlerinin cinsiyet, gelir, ikamet edilen yer ve mezun olunan lise türüne göre farklılık olmadığı belirlenmiştir. Öğrencilerin çoğunluğunun derse hazırlıklı gelmenin önemine inandıkları, ders konularını güncel buldukları, rol oynama yöntemini etkili bir yöntem olarak gördükleri, ders için ayrılan süreyi yeterli buldukları, ölçme-değerlendirme sürecinde öğretim üyesiyle birlikte karar vermek istedikleri sonuçlarına ulaşılmıştır. Öğrenciler düz anlatım yönteminin etkili olmadığını düşünüyor, sınıfın kalabalık olması ile sınıf oturma düzenini ise ders açısından olumsuz bulmaktadırlar.

Yiğit (2011)'in “Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Teknoloji Okuryazarlığı Düzeylerinin ve Teknoloji ile Bütünleştirilmiş Sosyal Bilgiler

Öğretimine Yönelik Görüşlerinin Belirlenmesi” adlı doktora tezinde deneysel bir çalışmada bulunmuş ve çalışmanın anacını şu şekilde belirlemiştir; geleceğin vatandaşlarının yetişmesine katkı sağlayacak ve teknoloji çağının vatandaşlarını yetiştirecek olan sosyal bilgiler öğretmeni adaylarının teknoloji okuryazarlık düzeylerinin ve teknoloji ile bütünleştirilmiş sosyal bilgiler öğretimine ilişkin görüşlerinin belirlenmesidir. Araştırmaya ilişkin uygulama, 2010–2011 öğretim yılının güz döneminde Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim Dalı’nda öğrenim görmekte olan ve deney ve kontrol grubu olarak belirlenen 3-A ve 3-B sınıflarında gerçekleştirilmiştir. Deneysel Çalışma sonunda ulaşılan sonuçlardan yola çıkılarak, çalışma kapsamında geliştirilmiş olan teknoloji eğitimi programı aracılığıyla, öğrencilerin teknoloji okuryazarlığı için gerekli olan bilgi, tutum ve davranışlarının geliştirilmiş olduğunun söylenmesi mümkündür.

Demirkaya ve Arıbaş (2004) tarafından sosyal bilgiler eğitimi 3. sınıf öğrencilerinin coğrafya dersine yönelik tutumları değerlendirilmiştir. Araştırma sonucu elde edilen bulgular sosyal bilgiler eğitimi 3. sınıf öğrencilerinin büyük bir kısmının coğrafya dersine yönelik olumlu tutum içinde olduklarını göstermektedir. Öğrencilerin coğrafya dersine yönelik tutumlarını olumsuz yönde etkileyen en önemli hususlar; öğretmenlerin ders içerisindeki tutum ve performansları, derslerde yeterli teknolojik araç ve gereçlerin kullanılmaması v.b. olarak tespit edilmiştir. Öğrencilerin coğrafya dersine yönelik tutum ölçeği puanlarının cinsiyete göre farklılaşmadığı tespit edilmiştir. Yani, cinsiyet sosyal bilgiler eğitimi öğrencilerinin coğrafyaya yönelik tutumları üzerinde belirleyici bir faktör olarak görülmemektedir. Öğrencilerin coğrafya dersine yönelik tutum ölçeği puanlarının öğretim türüne göre anlamlı düzeyde farklılaştığı belirlenmiştir. Yani, sosyal bilgiler eğitimi 3. sınıf öğrencilerinin I. öğretim ya da II. öğretimde öğrenim görmeleri coğrafya dersine yönelik tutumlarını belirlemede etkili bir faktör olarak görülebileceği ortaya çıkmıştır. Bu durum, muhtemelen ağır ders yükü olan öğretim elemanlarının I. Öğretim derslerinde yorulduktan sonra. II. Öğretim öğrencilerinin derslerinde verim ve etkiliklerini kaybetmelerinden kaynaklanmaktadır. Coğrafya dersi ile günlük yaşantı arasında sıkı bir bağ kurulabilirse, coğrafya dersi başarısı ve coğrafyaya

yönelik tutumlarda büyük bir artış olacağı öngörülmektedir. İlköğretim, lise ve üniversitelerin çeşitli fakülte ve bölümlerinde öğrenim gören öğrencilerin coğrafyaya yönelik tutumları belirlenirse, öğrencilerin coğrafya başarısını artırmak için daha somut önerilerde bulunulabilir.

Gazi Üniversitesinde, “Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarında Çevre Bilincinin Geliştirilmesinde Probleme Dayalı Öğrenme Yönteminin Etkisi” adlı Alagöz (2009) tarafından hazırlanan doktora tezinde; öğrencilerin çevre sorunlarına çözüm önerisi getirme konusundaki akademik başarılarına, çevre problemlerini çözme becerilerine ve çevre sorunlarına getirdikleri çözüm önerilerindeki yaratıcılıklarına etkisi araştırılmıştır. Araştırma öntest-sontest kontrol gruplu deneysel desen modelinde tasarlanmıştır. Araştırmada deney grubunda probleme dayalı öğrenme yöntemi, kontrol grubunda geleneksel öğretim yöntemleri kullanılmıştır. Araştırma sonunda, probleme dayalı öğrenme yönteminin öğrencilerin çevre sorunlarına çözüm önerisi getirme konusundaki akademik başarılarında geleneksel öğretim yöntemlerine göre daha fazla bir artış sağladığı, öğrencilerin problem çözme becerilerinin artırılmasında daha etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ancak hem problem çözme ve hem de geleneksel öğretim yöntemlerinin öğrencilerin yaratıcılık becerilerinde olumlu yönde bir artış sağlamadığı görülmüştür.

Gazi Üniversitesinde, “Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Küresel Sorunlarla İlgili Tutumları ve Ders Programlarına Yönelik Önerileri” adlı Kan (2009) tarafından hazırlanan doktora tezi tesadüfî yöntemle seçilen toplam 7 üniversitede gerçekleştirilmiştir. Araştırma kapsamında, öğretmen adaylarının küresel sorunlara yönelik tutumlarını incelemek amacıyla bir tutum ölçeği geliştirilmiş ve toplam 734 öğretmen adayına bu ölçek uygulanmıştır. Ayrıca, öğretmen adaylarının küresel konulara yönelik lisans ders programlarıyla ilgili önerilerini içeren açık uçlu bir soru sorulmuştur. Sonuçlara göre öğretmen adayları, küresel sorunlara yönelik lisans eğitiminde aldıkları eğitimi yeterli bulmadıklarını beyan etmişlerdir. Bunun yerine derslerde, daha fazla küresel sorunlara ağırlık verilmesi ve derslerin daha fazla uygulamaya dayalı olması gerektiği belirtilmiştir.

Üniversitelerin, etkinlik ve aktivite yönünde dersleri desteklemesi, derslerin de daha fazla güncel olması gerektiği vurgulanmıştır.

Gençtürk (2009)'ün, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının coğrafya okuryazarlık düzeyini incelemiş olduğu doktora tezinde şu sonuçlara ulaşmıştır: öğretmen adaylarının coğrafya okuryazarlıklarının yeterli seviyede olmadığı belirlenmiştir. Bunun yanı sıra okuryazarlık düzeylerinin, cinsiyet, tutum, sınıf, ilköğretim döneminde yaşanan yerleşim biriminin türü, coğrafya ile ilgili bazı etkinlikleri yapma sıklığı ve öz-yeterlik inançlarına göre anlamlı farklılıklar gösterdiği belirlenmiştir.

Deveci ve Çengelci (2008)'in “ Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Medya Okuryazarlığına Bir Bakış” adlı araştırmasında, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının medya okuryazarlığıyla ilgili görüşleri belirlenmeye çalışılmıştır. Bu amaçla nitel araştırma kapsamında 20 sosyal bilgiler öğretmen adayı ile yarı yapılandırılmış görüşme gerçekleştirilmiş, elde edilen veriler betimsel analiz yaklaşımı ile çözümlenmiştir. Araştırma sonucunda öğretmen adayları medya okuryazarlığını gündemi izleme, haberleri yorumlama gibi çeşitli görüşlerle açıklamış, sosyal bilgiler öğretmen adayının medya okuryazarı olması gerektiğini belirtmişlerdir. Öğretmen adayları kendi medya okuryazarlıklarını “çevremdekilerle haberleri tartışıp, yorumluyorum”, “gündemi izliyorum” gibi görüşlerle açıklarken; aynı programda öğrenim gören arkadaşlarının medya okuryazarlıklarının yetersiz olduğunu söylemişlerdir. Öğretmen adayları medya okuryazarlığı kazandırmaya yönelik olarak lisans eğitimleri sırasında ders konuları ile güncel olayların ilişkilendirildiğini belirtirken; fakülte yönetimi tarafından medya okuryazarlığı kazandırmaya yönelik çalışmalar yapılmasını öneri olarak sunmuşlardır.

Jihat (2010)'ın Gazi Üniversitesinde sunduğu yüksek lisans tezinde, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının 2003 ABD-Irak Savaşının Irak Türklerine ve Türkiye'ye etkilerine ilişkin görüşlerini değerlendirmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu Gazi Üniversitesi, Gazi Osmanpaşa üniversitesi ve Uşak Üniversitesi oluşturmaktadır. 2003 ABD-Irak Savaşının Irak Türklerine ve Türkiye'ye Etkisi testi

puanları ortalaması katılımcıların cinsiyet, sınıf, öğrenim gördükleri lise türü ve savaşa ilişkin bilgi edindikleri kaynak değişkenlerine göre farklılaşmamıştır. Buna karşılık, 2003 ABD-İrak Savaşının Irak Türklerine ve Türkiye'ye Etkisi testi puanları ortalaması sosyal bilgiler öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri üniversite değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaşmıştır.

Yılmaz ve Yiğit (2010)'in "Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Avrupa Ortadoğu ve Türkiye'ye Komşu Ülkelere İlişkin Algıları" başlıklı çalışma, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının Avrupa, Ortadoğu ve Türkiye'ye komşu ülkelere ilişkin algıları ile birlikte Avrupa ve Ortadoğu kültürü hakkındaki düşüncelerini belirlemek amacıyla yapılmıştır. Araştırmada katılımcıları belirlemek için amaçlı bir örneklem seçimi, katılımcıların görüşlerini elde etmek için de yarı yapılandırılmış bir görüşme protokolü temel veri toplama yöntemi olarak kullanılmıştır. Araştırma verileri, kod ve kategorilerin verilere dayanmasını öngören endüktif nitel analiz yöntemi kullanılarak çözümlenmiştir. Araştırma sonucunda, öğretmen adaylarının düalistik bir düşünce yapısına sahip oldukları, çalışma kapsamına giren ülkelere yönelik bakış açılarının dost-düşman eksenini etrafında şekillendiği, açıklamalarının daha çok siyasi karakterde ve tarih bilgisine dayalı olduğu tespit edilmiştir. Cinsiyet faktörünün katılımcıların bakış açısında kısmen de olsa etkili olduğu görülmüştür.

Er (2010)'in "Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Avrupa Birliğine Yönelik Görüşleri" adlı araştırmasında, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının Türkiye-Avrupa Birliği ilişkilerinin siyasal, sosyo-kültürel, eğitim, insan hakları ve demokrasi ile ekonomi boyutuna yönelik görüşlerini tespit etmek amaçlanmıştır. Tarama modeline göre yapılan bu çalışmada, öncelikli olarak literatür taraması yapılmış daha sonra veri toplama aracı olarak kullanılan ölçek geliştirilmiştir. Araştırmanın verileri toplandıktan sonra gerekli analiz işlemleri yapılmıştır. Bu kapsamda öğretmen adaylarının Türkiye Avrupa Birliği ilişkilerinin siyasal, sosyo-kültürel, eğitim, insan hakları ve demokrasi ile ekonomi boyutuna yönelik görüşleri ayrıntılı olarak analiz edilmiştir.

Deveci (2009)'nin “Sosyal Bilgiler Dersinde Kültürden Yararlanma: Öğretmen Adaylarının Kültür Portfolyolarının İncelenmesi” başlıklı çalışmasında, öğretmen adaylarına göre sosyal bilgiler dersi ile kültür arasındaki ilişki ortaya konulmaya çalışılmıştır. Araştırma doküman incelemesine dayalı nitel yöntemle gerçekleştirilmiştir. Bu amaçla Anadolu Üniversitesi, sosyal bilgiler eğitimi programında özel öğretim yöntemleri I dersi kapsamında 35 öğretmen adayının hazırladıkları kültür portfolyoları incelenmiştir. Araştırma verilerinin çözümlenmesinde betimsel analiz kullanılmıştır. Araştırma sonucunda öğretmen adaylarının kendi kültürlerini tanımlarken yemek, düğün, geçim kaynağı gibi çeşitli kültür öğelerinden yararlandıkları, sosyal bilgiler dersi ile kültür arasındaki ilişkiyi konu, amaç, program, öğretmen gibi çeşitli boyutlarda açıkladıkları bulgusu elde edilmiştir. Yine, öğretmen adayları sosyal bilgiler dersinde kültürel öğelerden yararlanılması ancak kültür öğelerinden yararlanılırken kimi noktalara dikkat edilmesi gerektiğini vurgulamışlardır. Öğretmen adaylarının kültürel öğelerle ilişkili olarak hazırladıkları ders planları incelendiğinde ise çeşitli sınıf, kazanım, öğrenme alanı ve üniteler kapsamında çeşitli etkinliklerden yararlandıkları bulgusu elde edilmiştir. Bu sonuçlara dayalı olarak, farklı kültürlerle ilişkin örnekler verilerek öğrencilerin farklı kültürleri tanımlarının sağlanması ve çeşitli değerleri kazanmasına yönelik olarak sosyal bilgiler dersinde kültürel öğelerden yararlanılması gerektiği söylenebilir.

Şimşek (2010)'in bir araştırmasında, ilköğretimde sosyal bilgiler dersi kapsamında tarih konularının öğretimini yapan sınıf öğretmenleri ile sosyal bilgiler branşındaki öğretmen adaylarının tarihin doğası, tarih öğretimi ve tarihsel zamana ilişkin tutumlarını incelemeyi amaçlanmıştır. Bu sebepten sosyal bilgiler ve sınıf öğretmeni adayları ile çalışılmıştır. Araştırmanın evrenini Kırşehir, Kastamonu ve Gazi Eğitim Fakültesi, sınıf öğretmenliği ve sosyal bilgiler öğretmenliği 4. sınıflarından rastgele seçilen birer şubeden oluşmuştur. Bulgulara göre; sınıf ve sosyal bilgiler öğretmen adaylarının, tarihe yönelik görüşlerinin cinsiyet ve öğrenim gördükleri bölüme göre değiştiği belirlenmiştir. Kadın öğrencilerin tarihe yönelik görüşlerinde erkek öğrencilere göre daha düşük bir olumluluğa sahip olmaları ilköğretimde benzer amaçlı yapılmış diğer araştırmalarla paralellik göstermiştir. Bu

sorunun, öğretmen adaylarının aldıkları tarih içerikli derslerde yapılacak tarihi sevdirmeye etkinlikleri ile giderilebileceği düşünülmektedir.

Yapılan literatür taraması sonucunda, sosyal bilgiler eğitimi öğrencilerinin lisans eğitimi boyunca gördükleri dersler ile ilgili tutum düzeyleri, başarı ve atılganlık düzeyleri, teknoloji okuryazarlığı, sosyal bilimler, öğretimde karşılaşılan sorunlar ve güncel konular ile ilgili çalışmalar yapıldığı görülmektedir. Fakat, sosyal bilgiler eğitimi öğrencilerinin okudukları programa ilişkin algı ve beklentilerini araştıran bir çalışmaya rastlanılmamıştır.

BÖLÜM III

YÖNTEM

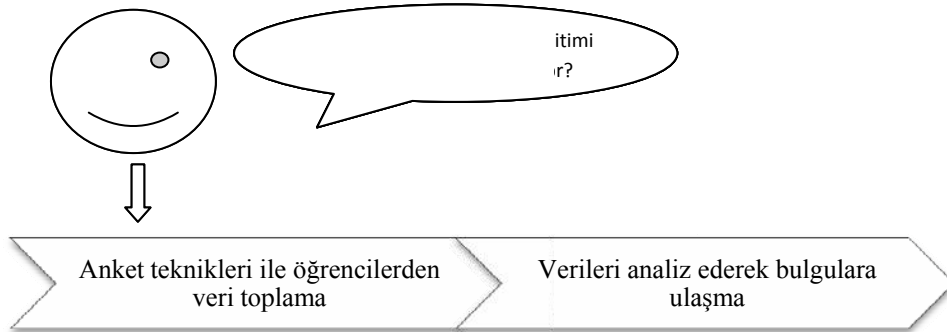
Bu bölümde araştırmanın modeli, evren ve örneklem, veri toplama aracı, faktör analizi, ölçeklerin uygulanması ve veri çözümleme teknikleri yer almaktadır.

Araştırmanın Modeli

Sosyal bilgiler eğitimi anabilim dalı dördüncü sınıf öğrencilerinin öğrenim gördükleri programa ilişkin algı ve beklentilerini sorgulayan araştırmanın modeli “betimsel tarama” türündedir.

Bu araştırma, tarama modellerine dayalı betimsel bir çalışma niteliğindedir. Tarama araştırması, “bir grubun belirli özelliklerini belirlemek için verilerin toplanmasını amaçlayan çalışmalara tarama (survey) araştırması denir” (Büyüköztürk ve diğerleri, 2010: 75). Bu yöntem yoluyla öğrencilerin sosyal bilgiler eğitimine yönelik algı ve beklenti düzeyleri belirlenmeye çalışılmıştır.

Şekil 2. Tarama Araştırması

Evren ve Örneklem

Araştırmada basit seçkinsiz örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Tanımlamak gerekirse; “her bir örneklem seçimine eşit seçilme olasılığı vererek (seçilen birim yerine konularak ya da konulmadan) seçilen birimlerin örnekleme alındığı yöntem **basit seçkinsiz örnekleme (simple random sampling)** adı verilir (Büyüköztürk ve diğerleri, 2010: 84). Örneklemi; Dokuz Eylül Üniversitesi (213), Adnan Menderes Üniversitesi (53), Balıkesir Üniversitesi (204), Uşak Üniversitesi (100), Afyon Kocatepe Üniversitesi (209), Pamukkale Üniversitelerinin (153) eğitim fakültesi sosyal bilgiler eğitimi anadilim dalında okuyan 932 adet dördüncü sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Ulaşılabilen ve geçerli yanıt veren öğrenci sayısı n:415 adettir.

Örneklem, araştırmanın evreninde bulunan üniversitelerin sosyal bilgiler eğitimi anadilim dalı dördüncü sınıf öğrencilerinden “küme örnekleme” yöntemi kullanılarak belirlenmiştir. Küme örnekleme, “çalışması düşünülen evrende doğal olarak oluşmuş veya farklı amaçlarla yapay olarak oluşturulmuş, kendi içinde belirli özellikler açısından benzerlik gösteren değişik grupların olması durumunda kullanılır” (Yıldırım ve Şimşek, 2008: 105).

Veri Toplama Aracı

Sosyal bilgiler eğitimi anabilim dalı dördüncü sınıf öğrencilerin öğrenim gördükleri anabilim dallarının öğretim programlarına ilişkin algı ve beklentilerini belirlemeyi amaçlayan bu araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından geliştirilen “Sosyal Bilgiler Eğitimine Yönelik Öğrenci Algı ve Beklenti Düzeyi” ölçeği kullanılmıştır.

Ölçek iki bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde kişisel bilgileri içeren beş soruya, ikinci bölümde ise sosyal bilgiler eğitimine yönelik öğrenci algı ve beklenti düzeyini ölçen 42 maddeden oluşan Likert türü bir ölçeğe yer verilmiştir.

Ölçek maddeleri oluşturulurken Sosyal Bilgiler Eğitimi uzmanlarından bilgiler alınmış, bölümde okuyan lisans ve yüksek lisans öğrencileri ile açık uçlu sorular eşliğinde bilgiler elde edilmiş ve bölümün ders içerikleri de incelenerek 72 maddeden oluşan “Sosyal Bilgiler Eğitimi Öğrenci Algı ve Beklenti Düzeyi Ölçeği” oluşturulmuştur.

Ölçeğin pilot uygulaması için Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim Dalı, 2011-2012 öğretim yılı dördüncü sınıf 175 öğrenciye uygulanmış ve 152’si geçerli sayılmıştır. Anket verileri SPSS (statistical package for the social sciences) programında faktör analizi ve Cronbach Alpha analizinde değerlendirilmiştir.

Faktör analizinde 72 madde 10 boyutta toplanmıştır. İki boyuta giren ve faktör yükü 0.3’ün altında olan 30 madde ölçekten çıkarılmıştır. Kalan 42 madde 7 boyutta tekrar düzenlenerek ölçek son halini almıştır. Görüş ve değerlendirme için maddeler “hiçbir zaman, çok seyrek, ara sıra, çoğu zaman, hemen her zaman” şeklinde derecelendirme ölçeği ile soldan sağa “1-2-3-4-5” puan değerleri ile sayısallaştırılmıştır.

Araştırmanın birinci alt problemi “sosyal bilgiler eğitimi dördüncü sınıf öğrencilerinin öğrenim gördükleri anabilim dallarının öğretim programlarına ilişkin algı düzeyleri nelerdir?” ölçeğin ikinci kısmındaki “algı” bölümüne verilen cevaplarla anlaşılmaya çalışılmıştır.

Araştırmanın ikinci alt problemi “sosyal bilgiler eğitimi dördüncü sınıf öğrencilerinin öğrenim gördükleri anabilim dallarının öğretim programlarına ilişkin beklenti düzeyleri nelerdir?” ölçeğin ikinci kısmındaki “beklenti” bölümüne verilen cevaplarla anlaşılmaya çalışılmıştır.

Araştırmanın üçüncü alt problemi “sosyal bilgiler eğitimi dördüncü sınıf öğrencilerinin öğrenim gördükleri anabilim dallarının öğretim programlarına ilişkin algıları onların cinsiyetlerine, mezun oldukları liselere, anne-babalarının öğrenim

düzeylerine ve üniversite öğrenime başlayıncaya kadar yaşamlarını geçirdikleri yerlere göre farklılık göstermekte midir? “ ölçeğin birinci kısmındaki bir ile beş arasındaki sorular ile ölçeğin ikinci kısmındaki “algı” bölümüne verilen cevaplarla tartışılmaya çalışılmıştır.

Araştırmanın dördüncü alt problemi “sosyal bilgiler eğitimi dördüncü sınıf öğrencilerinin öğrenim gördükleri anabilim dallarının öğretim programlarına ilişkin beklentileri onların cinsiyetlerine, mezun oldukları liselere, anne-babalarının öğrenim düzeylerine ve üniversite öğrenime başlayıncaya kadar yaşamlarını geçirdikleri yerlere göre farklılık göstermekte midir? ” ölçeğin birinci kısmındaki bir ile beş arasındaki sorular ile ölçeğin ikinci kısmındaki “beklenti” bölümüne verilen cevaplarla tartışılmaya çalışılmıştır.

Araştırmanın beşinci alt problemi ise “sosyal bilgiler eğitimi dördüncü sınıf öğrencilerinin öğrenim gördükleri anabilim dallarının öğretim programlarına ilişkin algı ve beklentileri arasında önemli bir ilişki var mıdır? “ ölçeğin ikinci kısmındaki “algı” ve “beklenti” bölümlerine verilen cevaplarla tartışılmıştır.

Araştırmanın son alt problemi ise “sosyal bilgiler eğitimi dördüncü sınıf öğrencilerinin öğrenim gördükleri anabilim dallarının öğretim programlarına ilişkin algı ve beklentileri arasında önemli bir farklılık var mıdır? “ ölçeğin ikinci kısmındaki “algı” ve “beklenti” bölümlerine verilen cevaplarla tartışılmıştır.

Faktör Analizi

Hazırlanan sosyal bilgiler eğitimine yönelik öğrenci algı ve beklenti düzeyi ölçeği, madde analizi için Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim Dalı dördüncü sınıf öğrencilerinden 152 kişiye uygulanmıştır. Ölçeğin yapı geçerliliğini incelemek ve alt faktörlerini belirlemek amacı ile faktör analizi yapılmıştır. Uygulamada alınan veriler SPSS istatistik programına girilmiştir.

Faktör analizi sonucunda ölçek 10 faktör ve 72 maddeden 7 faktör 42 maddeye düşürülerek ana uygulama için yeniden düzenlenmiştir. Faktör analizi sonucunda algı ve beklenti ölçeklerinde belirlenen ve ölçeği oluşturan 7 özellik ve 42 maddenin faktör yükleri tablo 2 ve tablo 3 de verilmiştir.

Sosyal Bilgiler Eğitime Yönelik Öğrenci Algı Düzeyi Ölçeğinin iç güvenirlik kat sayısı- Cronbach Alfa Değeri: 0.939 olarak bulunmuştur.

Sosyal Bilgiler Eğitime Yönelik Öğrenci Beklenti Düzeyi Ölçeğinin iç güvenirlik kat sayısı- Cronbach Alfa Değeri:0.969 olarak bulunmuştur.

Sosyal Bilgiler Eğitime Yönelik Öğrenci Algı Düzeyi Ölçeği, sosyal bilgiler eğitimi dördüncü sınıf öğrencilerinin öğrenim gördükleri programa yönelik algı düzeyini % 64,483 oranında ölçtüğü saptanmıştır.

Sosyal Bilgiler Eğitime Yönelik Öğrenci Beklenti Düzeyi Ölçeği, sosyal bilgiler eğitimi dördüncü sınıf öğrencilerinin öğrenim gördükleri programa yönelik beklenti düzeyini % 72,970 oranında ölçtüğü saptanmıştır.

Tablo 2. Algı Ölçeği-Ölçme Maddelerinin Faktörlere Göre Dağılımı

Alt Boyutlar (Özellikler)	Mad de No	Maddeler	Faktör Yükü
Tarih derslerine yönelik bilgi ve beceri kazanımı	1	Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi dersi	0.565
	2	Eskiçağ Tarihi dersi	0.541
	3	İslamiyet Öncesi Türk Tarihi dersi	0.553
	4	Türk Eğitim Tarihi dersi	0.459
	5	Osmanlı Tarihi dersi	0.546
	6	Türkiye Cumhuriyeti Tarihi dersi	0.599
Derslerde öğretim yöntem ve tekniklerin kullanılma sıklığı	7	Sunuş yoluyla öğretim	0.403
	8	Buluş yoluyla öğretim	0.607
	9	Araştırma-İnceleme yoluyla öğretim	0.666
	10	Problem çözme	0.746
	11	Bireysel ve grupla tartışma teknikleri	0.560
	12	Öğretim teknikleri	0.696
	13	Derslerde internet ve bilgisayar kullanımı	0.581
	14	Derslerde hareketli film ve video gösterimi	0.637
	15	Derslerde harita v maket kullanım	0.645
Cine ait derslerin bilgi ve beceri kazanımı	16	Genel Fiziki Coğrafya dersi	0.741
	17	Türkiye Fiziki Coğrafya dersi	0.792
	18	Genel Beşeri ve Eko. Coğrafya dersi	0.808
	19	Türkiye Beşeri ve Eko. Coğrafya dersi	0.783
	20	Siyasi Coğrafya dersi	0.588
	21	Ülkeler Coğrafyası dersi	0.566
Sosyal ve kültürel etkinliklerin gerçekleşme derecesi	22	Sosyal bilgiler Öğr. Yönelik konferans, panel...	0.668
	23	Tarih bilimi ile ilgili konferans, panel...	0.732
	24	Coğrafya bilimi ile ilgili konferans, panel...	0.704
	25	Kültürel gezi faaliyetleri	0.595
	26	Derslerde genel kültürü geliştirici faaliyetler	0.558
	27	Yeni bilimsel yayınların öğrenciye aktarılması	0.616
Mesleki eğitim (formasyon) bilgi ve beceri kazanımı	28	Eğitim Psikolojisi dersi	0.602
	29	Öğretim Teknolojisi ve Materyal Tasarım dersi	0.613
	30	Özel Öğretim Yöntemleri dersi	0.662
	31	Program Geliştirme dersi	0.635
	32	Ölçme ve Değerlendirme dersi	0.611
	33	Rehberlik dersi	0.527
Temel düşünme becerile rini geliştir meye yönelik etkinlikl erin sıklığı	34	Yaratıcı düşünmeyi geliştirme	0.725
	35	Eleştirel düşünmeyi geliştirme	0.777
	36	Analitik düşünmeyi geliştirme	0.772
	37	Üst düzey düşünme becerisi	0.719
Psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri nin gerçekleşm e derecesi	38	Birey tanıma teknikleri	0.561
	39	Lisansüstü eğitime yönelik rehberlik	0.719
	40	Erasmus programına yönelik rehberlik	0.709
	41	Burs-Kredi imkanlarına yönelik rehberlik	0.760
	42	Yurt-Barınma imkanlarına yönelik rehberlik	0.735

Tablo 3. Beklenti Ölçeği-Ölçme Maddelerinin Faktörlere Göre Dağılımı

Alt Boyutlar (Özellikler)	Madde No	Maddeler	Faktör Yükü
Tarih derslerine yönelik bilgi ve beceri kazanımı	1	Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi dersi	0.542
	2	Eskiçağ Tarihi dersi	0.682
	3	İslamiyet Öncesi Türk Tarihi dersi	0.667
	4	Türk Eğitim Tarihi dersi	0.632
	5	Osmanlı Tarihi dersi	0.654
	6	Türkiye Cumhuriyeti Tarihi dersi	0.625
Derslerde öğretim yöntem ve tekniklerin kullanılma sıklığı	7	Sunuş yoluyla öğretim	0.465
	8	Buluş yoluyla öğretim	0.677
	9	Araştırma-İnceleme yoluyla öğretim	0.789
	10	Problem çözme	0.747
	11	Bireysel ve grupla tartışma teknikleri	0.643
	12	Öğretim teknikleri	0.680
	13	Derslerde internet ve bilgisayar kullanımı	0.767
	14	Derslerde hareketli film ve video gösterimi	0.757
Coğrafya derslerine yönelik bilgi ve beceri kazanımı	15	Derslerde harita v maket kullanım	0.688
	16	Genel Fiziki Coğrafya dersi	0.828
	17	Türkiye Fiziki Coğrafya dersi	0.777
	18	Genel Beşeri ve Eko. Coğrafya dersi	0.821
	19	Türkiye Beşeri ve Eko. Coğrafya dersi	0.792
	20	Siyasi Coğrafya dersi	0.772
Sosyal ve kültürel etkinliklerin gerçekleşme derecesi	21	Ülkeler Coğrafyası dersi	0.740
	22	Sosyal bilgiler Öğr. Yönelik konferans, panel...	0.711
	23	Tarih bilimi ile ilgili konferans, panel...	0.727
	24	Coğrafya bilimi ile ilgili konferans, panel...	0.736
	25	Kültürel gezi faaliyetleri	0.708
	26	Derslerde genel kültürü geliştirici faaliyetler	0.692
	27	Yeni bilimsel yayınların öğrenciye aktarılması	0.659
Mesleki eğitim (formasyon) bilgi ve beceri kazanımı	28	Eğitim Psikolojisi dersi	0.758
	29	Öğretim Teknolojisi ve Materyal Tasarım dersi	0.755
	30	Özel Öğretim Yöntemleri dersi	0.734
	31	Program Geliştirme dersi	0.802
	32	Ölçme ve Değerlendirme dersi	0.776
	33	Rehberlik dersi	0.721
Temel düşünme becerile rini geliştir meye yönelik etkinlikl erin sıklığı	34	Yaratıcı düşünmeyi geliştirme	0.765
	35	Eleştirel düşünmeyi geliştirme	0.826
	36	Analitik düşünmeyi geliştirme	0.789
	37	Üst düzey düşünme becerisi	0.804
Psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri nin gerçekleşm e derecesi	38	Birey tanıma teknikleri	0.705
	39	Lisansüstü eğitime yönelik rehberlik	0.803
	40	Erasmus programına yönelik rehberlik	0.787
	41	Burs-Kredi imkanlarına yönelik rehberlik	0.849
	42	Yurt-Barınma imkanlarına yönelik rehberlik	0.797

Ölçeğin Uygulanması

Veri toplama aracı; 2011-2012 öğretim yılı sonunda, Adnan Menderes Üniversitesi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Balıkesir Üniversitesi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Pamukkale Üniversitesi ve Uşak Üniversitelerinin Eğitim Fakültesi Sosyal Bilgiler eğitimi dördüncü sınıflara uygulanmıştır. Uygulama, araştırmacı tarafından, her bir üniversiteye tek tek gidilerek sınıflarda toplu bir şekilde gerçekleştirilmiştir. Uygulama sonucunda 547 adet veri elde edilmiş ve 415 adeti geçerli sayılmıştır. Üniversite bazında geçerli sayılan verilerin adetleri aşağıda listelenmiştir.

1. Adnan Menderes Üniversitesi: 29
2. Afyon Kocatepe Üniversitesi: 85
3. Balıkesir Üniversitesi: 55
4. Dokuz Eylül Üniversitesi: 147
5. Pamukkale Üniversitesi: 25
6. Uşak Üniversitesi: 74

Veri Çözümleme Teknikleri

Ölçekler uygulandıktan sonra elde edilen veriler bilgisayarda SPSS 17.00 istatistik programına işlenerek dosyalanmıştır. Karşılaştırmalarda anlamlılık 0.05 düzeyinde test edilmiştir. Verilerin çözüm sonuçları tablolar halinde bulgulara sunulmuştur. Kullanılan istatistik verileri şunlardır:

- Aritmetik ortalama
- Standart sapma
- Frekans ve yüzde hesaplamaları
- Tek yönlü varyans (Anova) analizi
- t testi
- Korelasyon testi
- Scheffe testi

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde, daha önce açıklanan yöntem ve teknikler kullanılarak toplanan verilerin, istatistiksel tekniklerle yapılan çözümlemelerini içermektedir. Çözümlemeler sonucu elde edilen bulgular tablolastırılmıştır.

Tanılayıcı Bulgular

Bu bölümde örneklem grubuna ilişkin verilere yer verilmiştir.

Sosyo-demografik özellikler

Sosyo-demografik özellikler kapsamında araştırmaya katılan öğrencilerden elde edilen bulgular Tablo 4, 5, 6, 7, 8' de yer almaktadır.

Tablo 4. Sosyo-demografik özellik-cinsiyet

Sosyo-demografik özellik	N	%
Erkek	215	51.8
Kadın	200	48.2
Toplam	415	100

Tablo 4'de görüldüğü gibi, araştırmaya katılan sosyal bilgiler eğitimi dördüncü sınıf öğrencilerinin %51,8'i (n=215) erkek öğrencilerden oluşmuştur. Araştırma katılan kadın öğrencilerin oranı % 48, 2 (n=200)'dir.

Tablo 5. Sosyo- demografik özellik-mezun olunan lise türü

Sosyo-demografik özellik	n	%
Düz Lise	311	74.9
Anadolu Lisesi	83	20.0
Öğretmen Lisesi	19	4.6
Meslek Lisesi	2	0.5
Toplam	415	100

Tablo 5’de araştırmaya dahil edilen sosyal bilgiler eğitimi dördüncü sınıf öğrencilerinin %74,9’u (n=311) düz liseden mezun olduğu görülmektedir. Araştırmada en az oran, %0,05 (n=2) ile meslek lisesi mezunlarına aittir.

Tablo 6. Sosyo-demografik özellik-annen eğitim düzeyi

Sosyo-demografik özellik	n	%
Okumamış	82	19.8
İlköğretim	274	66.0
Lise	51	12.3
Üniversite	8	1.9
Toplam	415	100

Tablo 6’da görüldüğü gibi araştırmaya katılan sosyal bilgiler eğitimi dördüncü sınıf öğrencilerinin annelerinin eğitim düzeyine ait en yüksek oran, % 66,0 (n=274) ile ilköğretim düzeyinde olduğu görülmektedir. Öğrencilerin annelerinin eğitim düzeyine ait en az oran 1.9 (n=8) ile üniversite mezunu olduğu saptanmıştır.

Tablo 7. Sosyo-demografik özellik-babanın eğitim düzeyi

Sosyo-demografik özellik	n	%
Okumamış	24	5.8
İlköğretim	253	61.0
Lise	91	21.9
Üniversite	47	11.3
Toplam	415	100

Tablo 7’de görüldüğü gibi araştırmaya katılan sosyal bilgiler eğitimi dördüncü sınıf öğrencilerinin babalarının eğitim düzeyine ait en yüksek oran % 61,0 (n=253) ile ilköğretim düzeyinde olduğu görülmektedir. Bu oranı % 21,9 (n=91) ile lise düzeyi, % 11,3 (n=47) ile üniversite düzeyi, % 5,8 (n=24) ile okumamış düzeyindeki oranlar takip etmektedir.

Tablo 8.Sosyo-demografik özellik-üniversiteye kadar yaşadıkları yer

Sosyo-demografik özellik	n	%
Köy-kasaba	90	21.7
İlçe	150	36.1
İl	107	25.8
Büyükşehir	68	16.4
Toplam	415	100

Tablo 8’de görüldüğü gibi araştırmaya katılan sosyal bilgiler dördüncü sınıf öğrencilerinin üniversiteye gelene kadar yaşadıkları yerlerde büyük bir farklılık olmadığı saptanmıştır. Öğrencilerin en çok %36,1 (n=150) ile ilçeden üniversiteye geldikleri anlaşılmaktadır.

Bulgular ve Yorumlar

1. Alt Probleme Yönelik Bulgular ve Yorumlar:

Araştırmanın birinci alt problemi; “Sosyal bilgiler eğitimi dördüncü sınıf öğrencilerinin öğrenim gördükleri anabilim dallarının öğretim programlarına ilişkin algı düzeyleri nelerdir?” şeklinde dizayn edilmiş ve bu alt probleme ilişkin bulgular tablo 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16’da verilmiştir.

Tablo 9. Tarih Derslerine Yönelik Öğrenci Algı Düzeyleri

Algı Düzeyi	n	$\bar{X}$	SS	Algı Düzeyi
Maddeler				
AİTT	415	3.63	0.968	Çoğu zaman
Eskiçağ Tarihi	415	3.19	0.996	Ara sıra
İslamiyet Öncesi Türk Tarihi	415	3.33	1.014	Ara sıra
Türk Eğitim Tarihi	415	3.46	1.053	Çoğu zaman
Osmanlı Tarihi	415	3.68	1.020	Çoğu zaman
Türkiye Cumhuriyeti Tarihi	415	4.00	0.958	Çoğu zaman

Tablo 9, tarih derslerine yönelik sosyal bilgiler eğitimi dördüncü sınıf öğrencilerinin algı düzeylerini göstermektedir. Tabloda da görüldüğü gibi tarih derslerinin ortalamalarında çok büyük dalgalanmalar göstermemektedir. En büyük ortalama 4.00 “çoğu zaman” ile Türkiye Cumhuriyeti tarihi dersine aittir. Böylelikle öğrenciler tarih derslerinin içinde en çok Türkiye Cumhuriyeti tarihi dersini

gördüklerini belirtmişlerdir. En az ortalama da 3.19 “ara sıra” ile eskiçağ tarihi dersine aittir.

Tablo 10. Öğretim Yöntem ve Tekniklere Yönelik Öğrenci Algı Düzeyleri

Algı Düzeyi	n	$\bar{X}$	SS	Algı Düzeyi
Maddeler				
Sunuş Yoluyla Öğretim	415	3.98	1.113	Çoğu zaman
Buluş Yoluyla Öğretim	415	2.78	1.074	Ara sıra
Araştırma-İnceleme	415	2.85	1.079	Ara sıra
Problem Çözme	415	2.69	1.189	Ara sıra
Tartışma Teknikleri	415	2.88	1.025	Ara sıra
Öğretim Teknikleri	415	2.53	1.078	Çok seyrek
İnternet-Bilgisayar	415	2.67	1.105	Ara sıra
Hareketli Film-Video	415	2.93	0.963	Ara sıra
Harita-Maket	415	2.63	1.051	Ara sıra

Tablo 10’da sosyal bilgiler eğitimi dördüncü sınıf öğrencilerinin, derslerde öğretim yöntem ve tekniklerin kullanılmasına ilişkin algı düzeyleri verilmiştir. En yüksek algı puanı 3.98 “çoğu zaman” ile sunuş yoluyla öğretim stratejisine aittir. Bu sonuç şunu gösteriyor ki derslerde en çok sunuş yoluyla öğretim stratejisi kullanılmaktadır. En düşük algı puanı ise 2.53 “çok seyrek” ile öğretim tekniklerine aittir. Böylelikle öğrenciler, dersler işlenilirken beyin fırtınası, balık kılçığı, gösteri gibi etkin öğretim tekniklerinin çok seyrek kullanıldığını belirtmişlerdir.

Tablo 11. Coğrafya Derslerine Yönelik Öğrenci Algı Düzeyleri

Algı Düzeyi	n	$\bar{X}$	SS	Algı Düzeyleri
Maddeler				
Genel Fiziki Coğ.	415	2.90	1.152	Ara sıra
Türkiye Fiziki Coğ.	415	2.99	1.145	Ara sıra
Genel Beşeri ve Eko.Coğ.	415	3.01	1.165	Ara sıra
Türkiye Beşeri ve Eko. Coğ.	415	3.05	1.121	Ara sıra
Siyasi Coğ.	415	3.03	1.117	Ara sıra
Ülkeler Coğ.	415	3.04	1.119	Ara sıra

Tablo 11’de sosyal bilgiler eğitimi dördüncü sınıf öğrencilerinin coğrafya derslerine yönelik algı düzeylerini göstermektedir. Tabloda da görüldüğü gibi öğrencilerin coğrafya derslerine ait algılarında önemli ölçüde farklılıklar görülmemektedir. Öğrencilerin coğrafya dersine ait algı düzeyleri “ara sıra” olarak çıkmıştır.

Tablo 12. Sosyal ve Kültürel Etkinliklere Yönelik Öğrenci Algı Düzeyleri

Maddeler	Algı Düzeyi	n	$\bar{X}$	SS	Algı Düzeyi
Sosyal Yönelik Etki.	Bil.	415	2.67	1.042	Ara sıra
Tarih Yönelik Etki.	Bil.	415	2.82	1.001	Ara sıra
Coğrafya Bil. Yönelik Etki.		415	2.55	1.024	Çok seyrek
Kültürel Faaliyetleri	Gezi	415	2.35	1.087	Çok seyrek
Genel Geliştirici Fal.	Kültürü	415	2.54	1.044	Çok seyrek
Bilimsel Yayınların Akt		415	2.46	1.111	Çok seyrek

Tablo 12’de sosyal bilgiler eğitimi dördüncü sınıf öğrencilerinin okullarda gerçekleştirilen sosyal ve kültürel etkinliklere yönelik algı düzeyleri bulunmaktadır. Tablo incelendiğinde algı düzeylerinin etkinlikler arasında çok fazla dalgalanmadığı görülür. Genel olarak öğrenciler sosyal ve kültürel etkinliklerin okullarda ara sıra ve çok seyrek görüldüğünü belirtmişlerdir.

Tablo 13. Mesleki Eğitime Yönelik Öğrenci Algı Düzeyi

Maddeler	Algı Düzeyi	n	$\bar{X}$	SS	Algı Düzeyi
Eğitim Psikolojisi		415	2.82	1.119	Ara sıra
Öğretim Tek. ve Materyal		415	3.06	1.094	Ara sıra
Özel Öğretim Yöntemleri		415	3.18	1.156	Ara sıra
Program Geliştirme		415	3.07	1.120	Ara sıra
Ölçme Değerlendirme		415	2.97	1.152	Ara sıra
Rehberlik Dersi		415	3.25	1.146	Ara sıra

Tablo 13, sosyal bilgiler eğitimi dördüncü sınıf öğrencilerinin eğitim bilimleri derslerine yönelik algı düzeylerini göstermektedir. Tabloda da görüldüğü gibi öğrencilerin algı düzeyleri, eğitim bilimleri dersleri arasında büyük bir dalgalanma göstermemektedir. Genel olarak eğitim bilimleri derslerine yönelik öğrencilerin algı düzeyi “ara sıra” çıkmıştır. Bir başka deyişle eğitim bilimleri dersleri öğrenciler tarafından okullarda çok sık görülmediği beyan edilmiştir.

Tablo 14. Temel Düşünce Becerilerine Yönelik Öğrenci Algı Düzeyleri

Algı Düzeyi	n	$\bar{X}$	SS	Algı Düzeyi
Maddeler				
Yaratıcı Düşünme	415	2.56	1.031	Çok seyrek
Eleştirel Düşünme	415	2.72	1.010	Ara sıra
Analitik Düşünme	415	2.59	1.070	Çok seyrek
Üst Düzey Düşünme	415	2.66	1.112	Ara sıra

Tablo 14, etkinliklerde temel düşünce becerilerini geliştirmeye yönelik çalışmalara ne derecede yer verildiğine yönelik, sosyal bilgiler eğitimi dördüncü sınıf öğrencilerinin algı düzeylerini göstermektedir. Tabloda da görüldüğü gibi algı düzeyleri arasında çok büyük bir dalgalanma yoktur. Bir başka ifadeyle öğrenciler, temel düşünce becerilerini geliştirmeye yönelik etkinliklerin okullarda çok fazla yer verilmediğini düşünmektedir.

Tablo 15. Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Hizmetlerine Yönelik Öğrenci Algı Düzeyleri

Algı Düzeyi	n	$\bar{X}$	SS	Algı Düzeyi
Maddeler				
Birey Tanıma Teknikleri	415	2.45	1.164	Çok seyrek
Lisans Üstü Eğitim	415	2.38	1.134	Çok seyrek
Erasmus Prog. Rehberliği	415	2.49	1.146	Çok seyrek
Burs-Kredi İmkanları	415	2.36	1.177	Çok seyrek
Yurt-Barınma İmkanları	415	2.40	1.204	Çok seyrek

Tablo 15, okullarda psikolojik danışmanlık ve rehberlik hizmetlerine ilişkin etkinliklerin ne derecede gerçekleştirildiğine yönelik, sosyal bilgiler eğitimi

dördüncü sınıf öğrencilerinin algı düzeyleri verilmiştir. Öğrenciler psikolojik danışmanlık ve rehberlik hizmetlerine yönelik etkinliklerin okullarda çok seyrek görüldüğünü düşünmektedirler.

Tablo 16. Alt Boyutlara Göre Toplam Öğrenci Algı Düzeyleri

Alt Boyutlar \ Algı Düzeyleri	n	$\bar{X}$	SS	Algı Düzeyi
Tarih	415	3.54	0.70	Çoğu zaman
Öyt	415	2.88	0.64	Ara sıra
Coğrafya	415	3.00	0.95	Ara sıra
Etkinlik	415	2.56	0.81	Çok seyrek
Formasyon	415	3.05	0.84	Ara sıra
Düşünme	415	2.63	0.92	Ara sıra
Pdr	415	2.41	0.97	Çok seyrek
Toplam Algı	415	2.89	0.58	Ara sıra

Tablo 16’da sosyal bilgiler eğitimi dördüncü sınıf öğrencilerinin öğrenim gördükleri programa ilişkin algı düzeyleri bütün alt boyutlarda gösterilmiştir. Öğrencilerin tarih derslerine yönelik algı düzeyleri 3.54 “çoğu zaman” ile en yüksek düzeye sahip alt boyut olarak belirlenmiştir. Yani öğrenciler en çok tarih dersleri gördüklerini belirtmişlerdir. Öğrencilerin öğretim yöntem ve tekniklere yönelik algı düzeyleri 2.88 ile “ara sıra” olduğu görülmektedir. Coğrafya derslerine yönelik öğrenci algı düzeyleri 3.00 ile “ara sıra” düzeyinde olduğu görülmektedir. Okullarda gerçekleştirilen etkinliklere yönelik algı düzeylerine bakıldığında 2.56 ile “çok seyrek” olduğu ortaya çıkmaktadır. Eğitim bilimleri derslerine yönelik algı düzeyleri 3.05 ile “ara sıra” düzeyinde olduğu görülmektedir. Derslerde düşünme becerilerini geliştirmeye yönelik etkinliklerin görülme sıklığına bakıldığında 2.63 ile “ara sıra” olarak belirlenmiştir. 2.41 “çok seyrek” ile sosyal bilgiler eğitimi dördüncü sınıf öğrencilerinin öğrenim gördükleri programa yönelik algılarının en alt düzeydeki boyutu; psikolojik danışmanlık ve rehberlik hizmetlerine ait olduğu saptanmıştır.

Tek tek alt boyutlar sorgulandıktan sonra örneklem dahilinde olan sosyal bilgiler dördüncü sınıf öğrencilerinin öğrenim gördükleri programa yönelik genel algı düzeylerinin 2.89 ile “ara sıra” seviyesinde olduğu saptanmıştır.

2. Alt Probleme Yönelik Bulgular ve Yorumlar

Araştırmanın ikinci alt problemi;“Sosyal bilgiler eğitimi dördüncü sınıf öğrencilerinin öğrenim gördükleri anabilim dallarının öğretim programlarına ilişkin beklenti düzeyleri nelerdir?”şeklinde belirlenmiştir. İkinci alt probleme yönelik bulgular tablo 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24’de verilmiştir.

Tablo 17. Tarih Derslerine Yönelik Öğrenci Beklenti Düzeyleri

Beklenti Düzeyi Maddeler	n	$\bar{X}$	SS	Beklenti Düzeyi
AİTT	415	4.21	0.938	Her zaman
Eskiçağ Tarihi	415	3.82	0.994	Çoğu zaman
İslamiyet Öncesi TT	415	3.94	1.001	Çoğu zaman
Türk Eğitim Tarihi	415	4.02	1.054	Çoğu zaman
Osmanlı Tarihi	415	4.21	0.946	Her zaman
Türkiye Cumhuriyeti	415	4.34	0.911	Her zaman

Tablo 17, tarih derslerine yönelik sosyal bilgiler eğitimi dördüncü sınıf öğrencilerinin beklenti düzeyini göstermektedir. Öğrencilerin tarih derslerine yönelik beklenti düzeyleri genelde yüksek çıkmıştır. En yüksek beklenti düzeyi 4.34 ortalama ile Türkiye Cumhuriyeti tarihi dersi, öğrenciler tarafında hemen her zaman görülmek istenmektedir.

Tablo 18. Öğretim Yöntem ve Tekniklere Yönelik Öğrenci Beklenti Düzeyi

Beklenti Düzeyi Maddeler	n	$\bar{X}$	SS	Beklenti Düzeyi
Sunuş Yoluyla Öğretim	415	3.15	1.171	Ara sıra
Buluş Yoluyla Öğretim	415	3.90	0.942	Çoğu zaman
Araştırma-İnceleme	415	3.97	0.999	Çoğu zaman
Problem Çözme	415	4.02	0.978	Çoğu zaman
Tartışma Teknikleri	415	4.01	0.922	Çoğu zaman
Öğretim Teknikleri	415	3.95	0.972	Çoğu zaman
İnternet-Bilgisayar	415	4.12	0.901	Çoğu zaman
Hareketli Film-Video	415	4.00	0.923	Çoğu zaman
Harita-Maket	415	4.05	0.936	Çoğu zaman

Tablo 18, sosyal bilgiler eğitimi dördüncü sınıf öğrencilerinin derslerde kullanılan öğretim yöntem ve tekniklere yönelik beklentilerini göstermektedir. Tabloda da görüldüğü gibi öğrencilerin öğretim yöntem ve tekniklerine yönelik beklentileri üst düzeyde çıkmıştır. Öğrenciler en fazla derslerde internet ve bilgisayar kullanımının daha sık olmasını istediklerini belirtmişlerdir.

Tablo 19. Coğrafya Derslerine Yönelik Öğrenci Beklenti Düzeyleri

Beklenti Düzeyi Maddeler	n	$\bar{X}$	SS	Beklenti Düzeyi
Genel Fiziki Coğ.	415	4.13	0.974	Çoğu zaman
Türkiye Fiziki Coğ.	415	4.17	0.947	Çoğu zaman
Genel Beşeri Coğ.	415	4.14	0.982	Çoğu zaman
Türkiye Beşeri Coğ.	415	4.17	0.922	Çoğu zaman
Siyasi Coğrafya	415	4.09	0.993	Çoğu zaman
Ülkeler Coğrafyası	415	4.08	0.991	Çoğu zaman

Tablo 19, sosyal bilgiler eğitimi dördüncü sınıf öğrencilerinin, öğrenim gördükleri programda, coğrafya derslerine yönelik beklenti düzeylerini göstermektedir. Öğrencilerin coğrafya derslerine yönelik beklenti düzeyleri üst seviyede olduğu görülmektedir. Türkiye fiziki coğrafya ve Türkiye beşeri ve ekonomik coğrafya derslerine yönelik beklentileri, diğer coğrafya derslerine yönelik beklentilerden daha yüksek çıkmıştır. Böylelikle öğrenciler bu iki dersin görülme sıklığının daha fazla olmasını istemektedirler.

Tablo 20. Sosyal ve Kültürel Etkinliklere Yönelik Öğrenci Beklenti Düzeyleri

Beklenti Düzeyi		n	$\bar{X}$	SS	Beklenti Düzeyi
Maddeler					
Susyal Etkinlik	Bil.	415	4.03	0.970	Çoğu zaman
Tarih Etkinlik	Bil.	415	4.01	0.922	Çoğu zaman
Coğrafya Etkinlik	Bil.	415	3.98	0.964	Çoğu zaman
Kültürel Faaliyetleri	Gezi	415	4.07	0.956	Çoğu zaman
Genel Gel. Faaliyet	Kültürü	415	4.12	0.949	Çoğu zaman
Sos.Bil. Yayn	Bilimsel	415	4.10	1.022	Çoğu zaman

Tablo 20’de okullarda gerçekleştirilen sosyal ve kültürel etkinliklere yönelik, sosyal bilgiler eğitimi dördüncü sınıf öğrencilerinin beklenti düzeyleri verilmiştir. Tabloda da görüldüğü gibi öğrenciler, sosyal ve kültürel faaliyetlere yönelik daha fazla etkinlik yapılmasını istemektedirler. Bunların içerisinde en çok etkinliklerde genel kültürü geliştirici faaliyetlerin daha çok yer almasını istemektedirler.

Tablo 21. Eğitim Bilimleri Derslerine Yönelik Öğrenci Beklenti Düzeyi

Beklenti Düzeyi		n	$\bar{X}$	SS	Beklenti Düzeyi
Maddeler					
Eğitim Psikolojisi		415	4.16	0.999	Çoğu zaman
Öğretim Tek. Materyal Gel.		415	4.14	0.965	Çoğu zaman
Özel Öğretim Yöntemleri		415	4.20	0.931	Her zaman
Program Geliştirme		415	4.10	1.012	Çoğu zaman
Ölçme Değerlendirme		415	4.09	1.078	Çoğu zaman
Rehberlik Dersi		415	4.25	0.930	Her zaman

Tablo 21’de sosyal bilgiler eğitimi dördüncü sınıf öğrencilerinin, eğitim bilimleri derslerine yönelik beklenti düzeyleri verilmiştir. Tabloda da görüldüğü gibi genel itibariyle öğrenciler, eğitim bilimleri derslerine yönelik beklenti düzeyleri yüksek çıkmıştır. Bunların içerisinde rehberlik dersinin beklenti düzeyi birinci sıradadır.

Tablo 22. Temel Düşünce Becerilerine Yönelik Öğrenci Beklenti Düzeyi

Beklenti Düzeyi Maddeler	n	$\bar{X}$	SS	Beklenti Düzeyi
Yaratıcı Düşünme	415	4.21	0.930	Her zaman
Eleştirel Düşünme	415	4.24	0.869	Her zaman
Analitik Düşünme	415	4.16	0.903	Çoğu zaman
Üst Düzey Düşünme	415	4.21	0.914	Her zaman

Tablo 22, derslerde gerçekleştirilen etkinliklerde, temel düşünce becerilerini geliştirmeye yönelik çalışmalara ne derecede yer verilmesine ilişkin öğrenci beklenti düzeylerini göstermektedir. Görüldüğü gibi öğrenciler temel düşünce becerilerini geliştirmeye yönelik çalışmalara hemen her zaman yer verilmesini istemektedirler. En çok da eleştirel düşünme becerilerini geliştirmek istedikleri açıkça görülmektedir.

Tablo 23. Psikolojik Danışma ve Rehberlik Hizmetlerini Yönelik Öğrenci Beklenti Düzeyi

Beklenti Düzeyi Maddeler	n	$\bar{X}$	SS	Beklenti Düzeyi
Birey Tanıma Teknikleri	415	4.04	0.976	Çoğu zaman
Lisans Üstü Eği.Reh.	415	4.06	0.999	Çoğu zaman
Erasmus Reh.	415	4.03	1.025	Çoğu zaman
Burs-Kredi	415	4.16	0.972	Çoğu zaman
Yurt-Barınma	415	4.14	1.033	Çoğu zaman

Tablo 23, psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinin gerçekleşme derecesine yönelik, sosyal bilgiler eğitimi dördüncü sınıf öğrencilerinin beklenti düzeylerini göstermektedir. Görüldüğü gibi öğrenciler psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinin çoğu zaman okullarda gerçekleşmesini beklemektedirler.

Bunların içerisinde en çok burs ve kredi imkanlarına yönelik rehberlik hizmetlerini istemektedirler.

Tablo 24. Alt Boyutlara Göre Toplam Öğrenci Beklenti Düzeyleri

Alt Boyutlar	Beklenti Düzeyi	n	$\bar{X}$	SS	Beklenti Düzeyi
Tarih		415	4.09	0.76	Çoğu zaman
Öyt		415	2.55	0.44	Çok seyrek
Coğrafya		415	4.13	0.85	Çoğu zaman
Etkinlik		415	4.04	0.81	Çoğu zaman
Formasyon		415	4.15	0.85	Çoğu zaman
Düşünme		415	4.20	0.81	Her zaman
Pdr		415	4.08	0.88	Çoğu zaman
Genel Beklenti Düzeyi		415	4.07	0.64	Çoğu zaman

Tablo 24’de sosyal bilgiler eğitimi dördüncü sınıf öğrencilerinin okudukları programa ilişkin beklenti düzeyleri alt boyutlarda tek tek gösterilmiştir. Öğrencilerin tarih derslerine yönelik beklentileri 4.09 ile “çoğu zaman” olduğu görülmektedir. Öğrencilerin derslerde öğretim yöntem ve tekniklerin kullanılmasına yönelik beklentileri 2.55 “çok seyrek” ile en düşük düzeydeki alt boyutu oluşturmaktadır. Coğrafya derslerine yönelik öğrenci beklentileri 4.13 ile “çoğu zaman” olduğu ortaya çıkmıştır. Okullarda gerçekleştirilmesi istenilen etkinliklerin beklenti düzeyine bakıldığı zaman 4.04 ile “çoğu zaman” olduğu görülmektedir. Formasyon derslerine ait beklenti düzeyine bakıldığında 4.15 ile “çoğu zaman” olduğu belirlenmiştir. En yüksek beklenti düzeyine ait alt boyut 4.20 “her zaman” ile derslerde düşünme becerilerini geliştirmeye yönelik etkinlikler olduğu saptanmıştır. Psikolojik danışmanlık ve rehberlik boyutuna ait beklenti düzeyi 4.08 ile “çoğu zaman” olarak belirlenmiştir.

Sosyal bilgiler eğitimi dördüncü sınıf öğrencilerinin öğrenim gördükleri programa ilişkin genel beklenti düzeyi 4.07 ile “çoğu zaman” olarak saptanmıştır.

3. Alt Probleme Yönelik Bulgular ve Yorumlar:

Araştırmanın üçüncü alt problemi: “Sosyal bilgiler eğitimi dördüncü sınıf öğrencilerinin öğrenim gördükleri anabilim dallarının öğretim programlarına ilişkin algıları onların cinsiyetlerine, mezun oldukları liselere, anne-babalarının öğrenim düzeylerine ve üniversite öğrenime başlayıncaya kadar yaşamlarını geçirdikleri yerlere göre farklılık göstermekte midir?” şeklinde dizayn edilmiştir. Üçüncü alt probleme yönelik bulgular tablo 25, 26, 27, 28, 29’da verilmiştir.

Tablo 25. Cinsiyetlere Göre Algı Puanları

Algı Puanı Cinsiyet	n	$\bar{X}$	SS	F	p
Kadın	200	2.8724	0.53952		
Erkek	215	2.9175	0.62181	6.287	0.432

Tablo 25’deki analiz sonuçlarına göre, sosyal bilgiler eğitimi dördüncü sınıf kadın öğrencilerinin sosyal bilgiler eğitimine yönelik algı puan ortalamaları $X=2.8724$, erkek öğrencilerin $X= 2.9175$ olup, erkek öğrencilerin puan ortalaması daha yüksek çıkmıştır. Öğrencilerin cinsiyete bağlı algı puanları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir ($P=0.432$). Başka bir değişle algı puan ortalamalarının farklı olması öğrencilerin cinsiyetlerinden önemli düzeyde etkilenmemiştir.

Tablo 26. Mezun Olunan Liseye Göre Algı Puanları

Algı Puanı Lise Türü	n	$\bar{X}$	SS	F	p
Anadolu Lisesi	83	2.8907	0.59441		
Düz Lise	311	2.8929	0.58019		
Öğretmen Lisesi	21	2.9580	0.61102		
Toplam	415	2.8958	0.58334	0.126	0.882

Tablo 26’deki analiz sonuçlarına göre, öğrencilerin mezun oldukları lise türüne göre en yüksek algı puanı öğretmen lisesinden mezun olan öğrencilerin

($X=2.9580$) olup, en düşük algı puanı ise Anadolu lisesinden mezun olan öğrencilerindir (2.8907). Öğrencilerin mezun oldukları lise türüne göre değişen sosyal bilgiler eğitimine yönelik algı puanları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir ($P=0.882$). Diğer bir değişle öğrencinin hangi liseden mezun olduğu sosyal bilgiler eğitimine yönelik algısını etkilememektedir.

Tablo 27. Öğrencilerin Annelerinin Eğitim Düzeyine Göre Algı Puanları

Algı Puanı Anne Eğitim	n	$\bar{X}$	SS	F	p
Okumamış	82	2.8357	0.56195		
İlköğretim	274	2.9050	0.57396		
Lise	59	2.9362	0.65587		
Toplam	415	2.8958	0.58334	0.611	0.543

Tablo 27'deki analiz sonuçlarına göre, öğrencilerin annelerinin eğitim düzeyine göre algı puan ortalamalarına bakıldığı zaman en yüksek puanın lise düzeyine ($X=2.9362$) ait olup, en düşük algı puanı ise annelerinin hiç eğitim almamış öğrencilere ($X=2.8357$) aittir. Öğrencilerin annelerinin eğitim düzeyindeki farklılık, öğrencilerin sosyal bilgiler eğitimine yönelik algı puanlarının farklı olmasını anlamlı düzeyde etkilememiştir ($P=0.543$). Başka bir değişle öğrencilerin annelerinin eğitim düzeylerinin farklı olması, onların sosyal bilgiler eğitimine yönelik algılarının farklı olmasını önemli düzeyde etkilememektedir.

Tablo 28. Öğrencilerin Babalarının Eğitim Düzeyine Göre Algı Puanları

Algı Puanı Baba Eğitim	n	$\bar{X}$	SS	F	p
Okumamış	24	2.7857	0.51932		
İlköğretim	253	2.8894	0.56349		
Lise	91	2.9932	0.62835		
Üniversite	47	2.7974	0.61691		
Toplam	415	2.8958	0.58334	1.594	0.190

Tablo 28, sosyal bilgiler eğitimi dördüncü sınıf öğrencilerinin babalarının eğitim düzeyine göre, öğrenim gördükleri programa ilişkin algı puan ortalamalarını göstermektedir. Analiz sonuçlarına göre, öğrencilerinin babalarının eğitim düzeyindeki farklılık, öğrencilerin sosyal bilgiler eğitimine yönelik algı puanlarının farklı olmasını anlamlı düzeyde etkilememektedir. ($P=0.190$). Diğer bir ifadeyle öğrencilerini sosyal bilgiler eğitimine yönelik algı puanları, babalarının eğitim düzeyinden önemli derecede etkilenmemektedir.

Tablo 29. Üniversiteye Kadar Yaşadıkları Yerin Büyüklüklerine Göre Algı Puanları

Yaşanılan Yer	Algı Puanı	n	$\bar{X}$	SS	F	p
Köy-Kasaba		90	2.9463	0.46814		
İlçe		150	2.8127	0.59754		
İl		107	2.9813	0.63480		
Büyükşehir		68	2.8775	0.59083		
Toplam		415	2.8958	0.58334	2.044	0.107

Tablo 29'daki analiz sonuçlarına göre, sosyal bilgiler eğitimi dördüncü sınıf öğrencilerinin öğrenim gördükleri programa ilişkin algı puanları, üniversiteye gelene kadar yaşadıkları yerin büyüklüğüne göre anlamlı bir düzeyde etkilenmediği görülmektedir ($P=0.107$). Diğer bir ifadeyle üniversiteye kadar yaşadıkları yerin büyüklüğü, onların algı puan ortalamalarını önemli bir ölçüde etkilememektedir.

4. Alt Probleme Yönelik Bulgular ve Yorumlar:

Araştırmanın dördüncü alt problemi: “Sosyal bilgiler eğitimi dördüncü sınıf öğrencilerinin öğrenim gördükleri anabilim dallarının öğretim programlarına ilişkin beklentileri onların cinsiyetlerine, mezun oldukları liselere, anne-babalarının öğrenim düzeylerine ve üniversite öğrenime başlayıncaya kadar yaşamlarını geçirdikleri yerlere göre farklılık göstermekte midir?” şeklinde belirlenmiş olup, bu alt probleme yönelik bulgular tablo 30, 31, 32, 33, 34’de gösterilmiştir.

Tablo 30.Cinsiyete Göre Beklenti Puanları

Beklenti Puanı Cinsiyet	n	$\bar{X}$	SS	F	p
Kadın	200	4.1411	0.62733		
Erkek	215	4.0051	0.65725	0.843	0.032

Tablo 30, sosyal bilgiler eğitimi kadın öğrencilerin öğrenim gördükleri programa ilişkin beklenti puan ortalaması $X=4.1411$ olup, erkek öğrencilerin ise $X=4.0051$ olduğunu göstermektedir. Analiz sonuçları, öğrencilerin sosyal bilgiler eğitimine yönelik cinsiyete bağlı beklenti puanları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir ($P=0.032$). Başka bir deyişle kadın ve erkek öğrenciler arasındaki beklenti puanlarının farklılık göstermesi istatistiksel açıdan önemli değildir.

Tablo 31. Mezun Olunan Lise Türüne Göre Beklenti Puanları

Beklenti Puanı Lise Türü	n	$\bar{X}$	SS	F	p
Anadolu Lisesi	83	4.1908	0.60651		
Düz Lise	311	4.0440	0.64964		
Öğretmen Lisesi	21	3.9898	0.71157		
Toplam	415	4.0706	0.64582	1.872	0.155

Tablo 31’de Anadolu lisesinden mezun olanların beklenti puanı 4.1908 ile en yüksek olup, öğretmen lisesinden mezun olanların beklenti puanı 3.9898 ile en düşük olduğu görülmektedir. Analiz sonuçlarına göre, öğrencilerin mezun oldukları lise türüne göre beklenti puan ortalamaları arasında anlamlı bir farkın olmadığı saptanmıştır ($P=0.155$, $P > 0.05$). Diğer bir ifadeyle sosyal bilgiler eğitimi dördüncü sınıf öğrencilerinin okudukları programa yönelik beklenti puanları, liseden mezun oldukları okul türüne göre anlamlı düzeyde farklılık göstermemektedir.

Tablo 32. Öğrencilerin Annelerinin Eğitim Düzeyine Göre Beklenti Puanları

Beklenti Puanları	n	$\bar{X}$	SS	F	p
Anne Eğitim					
Okumamış	82	4.0244	0.57084		
İlköğretim	274	4.0807	0.65779		
Lise	59	4.0880	0.69400		
Toplam	415	4.0706	0.64582	0.264	0.768

Tablo 32, sosyal bilgiler eğitimi dördüncü sınıf öğrencilerinin annelerinin eğitim düzeylerine göre okudukları programa ilişkin beklenti puan ortalamalarını göstermektedir. Analiz sonuçlarına göre, sosyal bilgiler eğitimi dördüncü sınıf öğrencilerinin annelerinin eğitim düzeyindeki farklılık, onların sosyal bilgiler eğitimine yönelik beklentilerini anlamlı düzeyde etkilememektedir ($P=0.768$). Başka bir deyişle öğrencilerin annelerinin eğitim düzeyi onların beklenti düzeylerini önemli ölçüde etkilememektedir.

Tablo 33. Öğrencilerin Babalarının Eğitim Düzeyine Göre Beklenti Puanları

Beklenti Düzeyi	n	$\bar{X}$	SS	F	p
Baba Eğitim					
Okumamış	24	3.9643	0.64295		
İlköğretim	253	4.0495	0.64605		
Lise	91	4.0733	0.69957		
Üniversite	47	4.2335	0.51729		
Toplam	415	4.0706	0.64582	1.307	0.272

Tablo 33'deki analiz sonuçlarına göre, öğrencileri babalarının eğitim düzeyindeki farklılık, öğrencilerin sosyal bilgiler eğitimine yönelik beklenti puanlarının farklı olmasını anlamlı düzeyde etkilememiştir ($P=0.272$). Diğer bir ifadeyle öğrencilerini sosyal bilgiler eğitimine yönelik beklenti puanları, babalarının eğitim düzeyinden önemli derecede etkilenmemektedir.

Tablo 34. Üniversiteye Kadar Yaşadıkları Yere Göre Beklenti Puanları

Beklenti Puanı Yaşanılan Yer	n	$\bar{X}$	SS	F	p
Köy-Kasaba	90	4.1005	0.57196		
İlçe	150	4.0805	0.69257		
İl	107	4.0461	0.64595		
Büyükşehir	68	4.0480	0.64259		
Toplam	415	4.0706	0.64582	0.154	0.927

Tablo 34’de öğrencilerin üniversiteye gelene kadar yaşadıkları yerin büyüklüğüne göre öğrenci beklenti puanlarının çok fazla farklılık göstermediği görülmektedir. Analiz sonuçlarına göre, sosyal bilgiler eğitimi dördüncü sınıf öğrencilerinin üniversiteye kadar yaşadıkları yerin büyüklükleri, onların sosyal bilgiler eğitimine yönelik beklenti puanlarını anlamlı düzeyde etkilememektedir ($P=0.927$). Diğer bir ifadeyle öğrencilerin sosyal bilgiler eğitimine yönelik beklenti puanları, üniversiteye gelene kadar yaşadıkları yerin büyüklüğünden önemli düzeyde etkilenmediği saptanmıştır.

5. Alt Probleme Yönelik Bulgular ve Yorumlar:

Araştırmanın beşinci alt problemi: “Sosyal bilgiler eğitimi dördüncü sınıf öğrencilerinin öğrenim gördükleri anabilim dallarının öğretim programlarına ilişkin algı ve beklentileri arasında önemli bir ilişki var mıdır?” şeklinde belirlenip, bu alt probleme ilişkin bulgular tablo 35’de verilmiştir.

Tablo 35. Algı ve Beklenti Puanları Arasındaki İlişki Düzeyleri

Algı Puanı \ Beklenti Puanı		Tarih	Öyt	Coğrafya	Etkinlik	Formasyon	Düşünme	Pdr	Toplam
Tarih	r	0.255*							
	p	0.000							
	n	415							
Öyt	r		0.120+						
	p		0.015						
	n		415						
Coğrafya	r			0.081					
	p			0.101					
	n			415					
Etkinlik	r				-0.033				
	p				0.509				
	n				415				
Formasyon	r					0.094			
	p					0.055			
	n					415			
Düşünme	r						-0.067		
	p						0.171		
	n						415		
Pdr	r							-0.121+	
	p							0.013	
	n							415	
Toplam	r								0.029
	p								0.559
	n								415

Tablo 35, sosyal bilgiler eğitimi dördüncü sınıf öğrencilerinin sosyal bilgilere yönelik algı ve beklentileri arasındaki ilişkiyi, bütün alt boyutlarda göstermektedir. Bu alt boyutları tek tek incelediğimizde tarih alt boyutuna ait öğrenci algı ve beklentileri arasındaki ilişki 0.255 ile pozitif yönlü güçlü bir ilişki olup, alt boyutlar arasında en güçlü ilişkiye sahiptir. Diğer bir ifadeyle sosyal bilgiler eğitimi dördüncü sınıf öğrencilerinin tarih eğitimine ait algı puanları artarken veya azalırken, beklenti puanlarının da arttığı veya azaldığı söylenebilir. Tarih eğitime ait korelasyon kat sayısının anlamlık düzeyine bakıldığında $P=0.000$ ile anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir ($P<0.05$).

Öğretim yöntem ve tekniklere ait alt boyut incelendiğinde öğrenci algı ve beklentileri puan ortalamaları arasındaki korelasyon kat sayısı 0.120 ile pozitif yönlü bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Bir başka deyişle, öğrencilerin öğretim yöntem ve tekniklere ilişkin algı puanları artarken veya azalırken, beklenti puanlarının da arttığı

veya azaldığı söylenebilir. Öğretim yöntem ve tekniklere ait korelasyon kat sayısının anlamlılık düzeyine bakıldığı zaman $P=0.015$ ile anlamlı bir ilişki olmadığı görülmektedir.

Sosyal bilgiler eğitimi öğrencilerinin coğrafya dersine yönelik algı ve beklentileri arasındaki ilişkiye bakıldığı zaman, 0.081 ile zayıfta olsa pozitif yönlü bir ilişki olduğu görülmektedir. Öğrencilerin algı puanları ile beklenti puanları paralellik göstermektedir. Coğrafya eğitimine ait korelasyon kat sayısının anlamlılık düzeyi $P=0.101$ 'dir. Yani bu pozitif yönlü ilişki istatistiksel açıdan anlamlı değildir.

Sosyal ve kültürel etkinliklerin okulda ne derecede görüldüğüne yönelik öğrencilerin algı ve beklentileri arasındaki korelasyon kat sayısı, -0.033 ile zayıfta olsa negatif yönlü olduğu görülmektedir. Bu durum bir puanın artarken diğerinin azalış gösterdiğini belirtmektedir. Bu korelasyon kat sayısının anlamlılık düzeyine bakıldığında $P=0.509$ ile anlamlı olmadığı ortaya çıkmıştır.

Eğitim bilimleri derslerine yönelik öğrenci algı ve beklenti puanları arasındaki ilişkinin 0.094 ile pozitif yönlü zayıf bir ilişki olduğu saptanmıştır. Başka bir deyişle öğrencilerin eğitim bilimleri derslerine yönelik algı ve beklenti puanları arasında çok güçlü olmasa da paralellik söz konusudur. Bu korelasyon kat sayısının anlamlılık düzeyine baktığımızda $P=0.055$ ile istatistiksel açıdan anlamsız olduğu saptanmıştır.

Derslerde ve etkinliklerde düşünme becerilerinin görülme sıklığına ait algı ve beklenti puanları arasında -0.067 ile negatif bir ilişki söz konusudur. Bir puan artarken diğer puanın azalış gösterdiği söylenebilir. Puanlar arasındaki anlamlılık düzeyine bakıldığında $P=0.171$ ile anlamlı bir ilişki olmadığı görülmektedir.

Psikolojik danışmanlık ve rehberlik hizmetlerine yönelik sosyal bilgiler eğitimi dördüncü sınıf öğrencilerinin algı ve beklenti puanları arasındaki ilişki -0.121 olup, negatif yönlü en güçlü ilişkiye sahiptir. Bu korelasyon algı ve beklenti arasında negatif yönlü en büyük farkın bu alt boyuta ait olduğunu göstermektedir. Bir başka

değişle bir puan artarken diğer puanın azalış gösterdiği söylenebilir. Bu korelasyon arasındaki anlamlılık düzeyi $P=0.013$ ile istatistiksel açıdan anlamlı çıkmamıştır.

Sosyal bilgiler eğitimi dördüncü sınıf öğrencilerinin öğrenim gördükleri programa ilişkin toplam algı ve beklenti puanları arasındaki ilişki derecesi 0.029 ile pozitif yönlü olduğu saptanmıştır. Bu demek oluyor ki her ne kadar bazı boyutlar arasında negatif yönlü ilişkiler çıksa da algı ve beklenti puanları arasında bir paralellik söz konusudur. Bir başka değişle, öğrencilerin öğrenim gördükleri programa ilişkin algı derecesi artarken veya azalırken, beklenti derecesi de artmakta veya azalmaktadır. Toplam puanların korelasyonu arasındaki anlamlılık düzeyleri $P=0.559$ ile istatistiksel açıdan anlamlı çıkmamıştır.

6. Alt Probleme Yönelik Bulgular ve Yorumlar:

Araştırmanın altıncı alt problemi:“Sosyal bilgiler eğitimi dördüncü sınıf öğrencilerinin öğrenim gördükleri anabilim dallarının öğretim programlarına ilişkin algı ve beklentileri arasında önemli bir fark var mıdır?” şeklinde belirlenmiş olup, bu alt probleme ilişkin bulgular tablo 36’da verilmiştir.

Tablo 36. Algı ve Beklenti Puanları Arasındaki Farklar

Alt Boyutlar \ Puanlar	n	$\bar{X}$	SS	p
Algı-Tarih	415	3.5498	0.70401	
Beklenti-Tarih	415	4.0912	0.76037	
Fark	415	-0.5414	0.89489	0.000
Algı-Öyt	415	2.8817	0.64694	
Beklenti-Öyt	415	2.5553	0.44602	
Fark	415	0.3264	0.74047	0.000
Algı-Coğrafya	415	3.0052	0.95766	
Beklenti-Coğrafya	415	4.1319	0.85581	
Fark	415	-1.1257	1.23182	0.000
Algı-Etkinlik	415	2.5667	0.81356	
Beklenti-Etkinlik	415	4.0498	0.81275	
Fark	415	-1.4831	1.16867	0.000
Algı-Formasyon	415	3.0570	0.84934	
Beklenti-Formasyon	415	4.1562	0.85332	
Fark	415	-1.0992	1.14578	0.000
Algı-Düşünme	415	2.6301	0.92467	
Beklenti-Düşünme	415	4.2024	0.81686	
Fark	415	-1.5723	1.27436	0.000
Algı-Pdr	415	2.4188	0.97571	
Beklenti-Pdr	415	4.0839	0.88809	
Fark	415	-1.5651	1.39679	0.000
Algı-Toplam	415	2.8958	0.58334	
Beklenti-Toplam	415	4.0706	0.64582	
Fark	415	-1.1748	0.85773	0.000

Tablo 36'daki analiz sonuçları, sosyal bilgiler eğitimi dördüncü sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler eğitimine yönelik algı ve beklenti puanları arasındaki farkı, bütün alt boyutlarda göstermektedir. Tarih derslerine ait alt boyut incelendiğinde, algı puanı 3.5498, beklenti puanı 4.0912 olup, beklenti puan ortalaması algı puan ortalamasından yüksek olduğu görülmektedir. Bu fark 0.05 düzeyinde anlamlıdır ($P=0.000, P<0.05$).

Derslerde öğretim yöntem ve tekniklerin kullanılmasına yönelik alt boyut incelendiğinde, algı puanı 2.8817, beklenti puanı 2.5553 olup, sadece bu alt boyutta algı puanının beklenti puanından yüksek olduğu görülmektedir. İki puan arasındaki fark 0.05 düzeyinde anlamlıdır ($P=0.000, P<0.05$).

Coğrafya derslerine ait algı ve beklenti puanları incelendiğinde, algı puanı 3.0052, beklenti puanı 4.1319 olup, beklenti puan ortalaması algı puan ortalamasından yüksek olduğu görülmektedir. Bu fark 0.05 düzeyinde anlamlıdır ($P=0.000$, $P<0.05$).

Okullarda gerçekleştirilen etkinliklere yönelik algı puanı 2.5667, beklenti puanı 4.0498 olup, beklenti puanının algı puanından yüksek olduğu saptanmıştır. Aradaki bu fark 0.05 düzeyinde anlamlıdır ($P=0.000$, $P<0.05$).

Eğitim bilimleri derslerinin görülme sıklığına yönelik öğrenci algı puan ortalaması 3.0570, beklenti puan ortalaması 4.1562 olup, beklenti puanı algı puanından yüksek çıkmıştır. Aradaki bu fark 0.05 düzeyinde anlamlıdır ($P=0.000$, $P<0.05$).

Derslerde düşünme becerilerinin kullanılması sıklığına yönelik alt boyut incelendiğinde algı puan ortalaması 2.6301, beklenti puan ortalaması 4.2024 çıkmıştır. Alt boyutlar arasındaki en yüksek fark -1.5723 ile düşünme becerilerine aittir. Bu sonuç şunu gösteriyor ki, öğrenciler düşünme becerilerinin geliştirilmesine yönelik etkinlikleri okullarda ara sıra gerçekleştirildiğini, buna karşılık bu etkinliklerin her zaman gerçekleşmesini istediklerini belirtmişlerdir. Bir başka deyişle öğrencilerin düşünme becerilerinin geliştirilmesine yönelik beklentileri okullarda karşılanmadığı söylenebilir. Aradaki bu fark 0.05 düzeyinde anlamlıdır ($P=0.000$, $P<0.05$).

Öğrencilerin psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerine yönelik algı puan ortalaması 2.4188 çıkmış, beklenti puan ortalaması ise 4.0839 çıkmıştır. İki puan arasındaki fark 0.05 düzeyinde anlamlıdır ($P=0.000$, $P<0.05$).

Sosyal bilgiler eğitimi dördüncü sınıf öğrencilerinin öğrenim gördükleri programa ilişkin genel algı puan ortalaması 2.8958 olup, beklenti puan ortalaması 4.0706'dır. Bu sonuç genel itibarıyla şunu gösteriyor ki; sosyal bilgiler eğitimi dördüncü sınıf öğrencilerinin öğrenim gördükleri programa ilişkin beklentileri

karşılanamamıştır. Bir başka değişle, öğrencilerin okudukları bölümden umduklarını bulamadıkları söylenebilir. İki puan arasındaki fark 0.05 düzeyinde istatistiksel açıdan anlamlıdır ($P=0.000$, $P<0.05$).

BÖLÜM V

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu bölümde sosyal bilgiler eğitimi anabilim dalı dördüncü sınıf öğrencilerinin öğrenim gördükleri programa ilişkin algı ve beklentilerinden elde edilen bulgulara dayalı olarak elde edilen sonuçlara, bu sonuçlarla ilgili tartışmalara ve sonuçlar çerçevesinde geliştirilen önerilere yer verilmiştir.

Sonuç ve Tartışma

Daha öncede belirtildiği gibi bu araştırma, sosyal bilgiler eğitimi anabilim dalında öğrenim gören dördüncü sınıf öğrencilerinin sosyo-demografik özellikleri ile öğrenim gördükleri programda tarih derslerinin eğitimine, öğretim yöntem ve tekniklere, coğrafya derslerinin eğitimine, sosyal ve kültürel etkinliklere, mesleki eğitime yönelik bilgi ve beceri kazanımına, temel düşünce becerilerinin geliştirilmesine yönelik çalışmalara ve psikolojik danışmanlık ve rehberlik hizmetlerinin varlığına yönelik görüşleri (algıları) ve beklentileri arasında ilişkiyi belirlemek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Bu amaçla elde edilen veriler incelendiğinde ulaşılan başlıca sonuçlar şunlardır:

1. Araştırmaya en çok katılım, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim Dalı dördüncü sınıf öğrencilerinden oluşmuştur. En az katılım ise Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim Dalı olduğu saptanmıştır.

Araştırmanın örneklem grubunu oluşturan sosyal bilgiler eğitimi öğrencilerinin çoğunluğunun erkek olduğu, düz liseden mezun oldukları, anne-babalarının eğitim düzeyinin ilköğretim olduğu ve üniversiteye gelene kadar ilçede yaşadıkları saptanmıştır.

2. Sosyal bilgiler eğitimi dördüncü sınıf öğrencilerinin algı düzeylerine bakıldığında öğrenciler dört yıl boyunca tarih dersleri içinde en çok Türkiye Cumhuriyeti Tarihi dersinin; coğrafya dersleri içinde Türkiye Beşeri ve Ekonomik Coğrafya dersinin ve formasyon dersleri içinde de Rehberlik dersinin ön plana çıkmıştır. Öğretim yöntem ve teknikler içinde öğretim elemanlarının sunuş yoluyla öğretim tekniğini kullandıkları saptanmıştır. Etkinlikler arasında tarih derslerine yönelik etkinliklerin, düşünme becerileri içinde eleştirel düşünme becerisinin geliştirmeye yönelik etkinliklerin ön plana çıktığı belirlenmiştir. Psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinin genel itibarıyla okullarda çok seyrek gerçekleştirildiği, bunların içinde de Erasmus programına yönelik rehberlik hizmetinin yetersiz de olsa ele alındığı öğrenciler tarafından beyan edilmiştir.

Analizler sonucunda öğrenciler, sosyal bilgiler eğitiminde, tarih derslerinin, coğrafya ve formasyon derslerine nazaran daha çok ön plana çıktığını belirtmişlerdir. Demircioğlu (2006)'nın yaptığı bir çalışmada sosyal bilgiler öğretmen adaylarının en fazla ilgi duydukları sosyal bilim disiplinlerini; başta tarih olmak üzere, coğrafya, felsefe ve sosyoloji olduğunu saptamıştır. Bu da herkeste olduğu gibi sosyal bilgiler öğrencilerinin de sosyal bilgiler eğitimi ile tarih eğitiminin bütünleştiği kanısına kapıldıklarını göstermektedir. En yüksek algı puanının da tarih alt boyutuna ait çıkması şaşırtıcı değildir. Buna karşılık en düşük algı puanı da psikolojik danışma ve rehberlik hizmetine aittir. Bu sonuç, Türkiye'de okul kademelerinin her basamağında olduğu gibi üniversitelerde de rehberlik hizmetlerinin yetersiz olduğu gerçeğini göstermektedir.

3. Sosyal bilgiler eğitimi dördüncü sınıf öğrencilerinin öğrenim gördükleri programa yönelik beklenti düzeylerine bakıldığında, tarih dersleri içinde en çok Türkiye Cumhuriyeti Tarihi dersini görmek istediklerini belirtmişlerdir. Öğrencilerin algı düzeylerinde de yine aynı dersin dört yıl boyunca öne çıktığını belirtmişlerdir. Bu durum, Türkiye Cumhuriyeti Tarihi dersinin yakın tarih konularını ele alması ve öğrenciler kendi tanık oldukları olayları da bu derste görmeleri, onların ilgisini çekiyor olabilir.

Öğrenciler tarih derslerinde olduğu gibi coğrafya ve eğitim bilimleri derslerinin de müfredatta daha fazla yer almasını istemektedirler. Bunların yanında öğretim elemanları tarafından öğretim yöntem ve tekniklerin daha fazla kullanılmasını, okullarda sosyal ve kültürel etkinliklere daha fazla yer verilmesini, temel düşünme becerilerini geliştirmeye yönelik etkinliklerin, ayrıca, psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinin okullarda daha sık yer almasını istediklerini beyan etmişlerdir.

Öğrencilerin en düşük beklenti düzeyi, öğretim yöntem ve teknikleri alt boyutuna aittir. Bu sonuç ile öğrencilerin, öğretim elemanları tarafından öğretim yöntem ve tekniklerin kullanacağına yönelik inançlarını yitirdikleri görülmektedir. En yüksek beklenti düzeyi de düşünme becerilerini geliştirmeye yönelik etkinliklere aittir. Böylelikle öğrencilerin, sosyal bilgiler eğitiminden, bilgi ve beceri kazanımından çok kişisel gelişime daha çok önem verdiklerini göstermektedir.

4. Sosyal bilgiler eğitimi dördüncü sınıf öğrencilerinin öğrenim gördükleri anabilim dallarının öğretim programlarına ilişkin algı puan ortalamaları onların; cinsiyetlerine, mezun oldukları lise türüne, anne-babalarının eğitim düzeyine ve üniversiteye başlayıncaya kadar yaşamlarını geçirdikleri yerlere göre istatistiksel açıdan anlamlı farklılıklar göstermemektedir.

5. Sosyal bilgiler eğitimi dördüncü sınıf öğrencilerinin öğrenim gördükleri anabilim dallarının öğretim programlarına ilişkin beklenti puan ortalamaları

onların; cinsiyetlerine, mezun oldukları lise türüne, anne-babalarının eğitim düzeyine ve üniversiteye başlayınca kadar yaşamlarını geçirdikleri yerlere göre istatistiksel açıdan anlamlı farklılıklar göstermemektedir.

6. Sosyal bilgiler eğitimi dördüncü sınıf öğrencilerinin öğrenim gördüğü anabilim dallarının öğretim programlarına ilişkin algı ve beklenti puanları arasındaki ilişkiye bakıldığı zaman sadece tarih alt boyutunda istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki ortaya çıkmıştır. Bu ilişki pozitif yönlü güçlü bir ilişkidir. Algı puanı artarken (azalırken) beklenti puanının da arttığını (azaldığı) söyleyebiliriz. Diğer alt boyutlarda anlamlı bir ilişki çıkmamıştır. Öğretim yöntem ve teknik, coğrafya ve formasyon alt boyutlarında güçsüzde olsa pozitif yönlü ilişki söz konusuysa; etkinlikler, düşünme becerileri ve psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerine yönelik alt boyutlarda güçsüzde olsa negatif bir ilişki söz konusudur. Bu negatiflik puanlardan birinin azalırken diğerinin arttığını göstermektedir.

Toplam öğrenci algı ve beklenti puanları arasındaki ilişkiye bakıldığı zaman pozitif yönlü ilişki olduğu görülür. Yani puanlar arasında paralellik söz konusudur. Sosyal bilgiler eğitimi dördüncü sınıf öğrencilerinin öğrenim gördükleri programa ilişkin algı puanları artarken beklenti puanlarının da arttığı veya algı puanlarının azalırken beklenti puanlarının da azaldığı söylenebilir.

7. Sosyal bilgiler eğitimi dördüncü sınıf öğrencilerinin öğrenim gördükleri anabilim dallarının öğretim programlarına ilişkin algı ve beklenti puanları arasındaki farklara bakıldığı zaman hepsinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülür. En yüksek fark düşünme becerilerini geliştirmeye yönelik etkinliklere aittir. Böylelikle öğrenciler, düşünme becerilerini geliştirmeye yönelik etkinliklerin okullarda çok fazla önem verilmediğini ve bu etkinliklerin daha fazla gerçekleşmesini istediklerini belirtmişlerdir.

Tarih alt boyuta yönelik öğrenci algı düzeyi “çoğu zaman”, beklenti düzeyi de “çoğu zaman” çıkması öğrencilerin, sosyal bilgiler öğretmenliği bölümünde tarih eğitimine dair beklentilerinin karşılandığını göstermektedir.

Öğretim yöntem ve tekniklere ait alt boyutta algı düzeyi “ara sıra” (algı puanı 2.88), beklenti düzeyi “çok seyrek” (beklenti puanı 2.55) çıkmıştır. Sadece bu alt boyutta algı puanı beklenti puanında yüksek çıkmıştır. Öğretim elemanları tarafından öğretim yöntem ve tekniklerin az kullanılması öğrencilerde olumsuz bir düşünce yaratmış olabilir. Daha önce de belirtildiği gibi öğretim elemanları en çok sunuş yoluyla öğretim tekniğini kullanmaktadırlar. Bu doğrultuda, Demircioğlu (2006)’nın araştırma sonuçlarında da öğretim elemanlarının düz anlatım tekniğini kullandıkları, öğretmen adaylarının yetiştirilmesi aşamasında öğretilen sosyal bilgiler disiplinlerinin, uygulamadan uzak ve öğrencilere üst düzey düşünme becerilerini kazandıramadığı ve bilgi yığınlarını aktarmayı hedeflediği anlaşılmaktadır. Eğer öğretim elemanları düz anlatım tekniğinden biraz uzaklaşıp daha çeşitli teknikleri kullanarak ders işleselerdi öğrencilerin beklentileri daha yüksek olabilirdi.

Coğrafya alt boyutuna yönelik öğrenci algı düzeyleri “ara sıra”, beklenti düzeyleri de “çoğu zaman” çıkmıştır. Bu sonuç şunu gösteriyor ki öğrenciler sosyal bilgiler öğretmenliği bölümünde coğrafya eğitimine yönelik beklentileri karşılanamamıştır. Yani öğrenciler sosyal bilgiler eğitiminde coğrafya eğitimini yeterli düzeyde bulmamışlardır. Sosyal bilgiler eğitiminde coğrafya dersleri tarih derslerinin gölgesinde kaldığı söylenebilir.

Etkinlikler alt boyutuna ait öğrenci algı düzeyi “çok seyrek”, beklenti düzeyi “çoğu zaman” olarak saptanmıştır. Bu sonuç da, öğrencilerin sosyal ve kültürel etkinliklere yönelik beklentilerinin anabilim tarafından karşılanamadığını düşündürtebilir.

Formasyon alt boyutuna ait öğrenci algı düzeyi “ara sıra”, beklenti düzeyi de “çoğu zaman” olarak belirlenmiştir. Bu sonuçta şunu gösteriyor ki mesleki eğitime yönelik öğrencilerin beklentileri, anabilim dalı tarafından karşılanamamıştır. Öğretmen yetiştirilen bir bölümde öğrencilerin mesleki eğitimine yönelik beklentilerinin karşılanamaması, eğitim sisteminin niteliği açısından çok olumsuz bir durumdur. Bu sistemde yetiştirilen öğretmenlerin niteliği de irdelenmesi gereken bir konudur. Böyle bir sistemde eğitim aldıktan sonra göreve başlayan öğretmenlerin bir çok problemle karşılaşması kaçınılmazdır. Bu doğrultuda, Tepetaş (2010)’ın göreve yeni başlayan sosyal bilgiler öğretmenlerinin karşılaştıkları sorunları ele alan araştırma sonuçlarına göre, mesleğe yeni başlayan sosyal bilgiler öğretmenlerinin öğretim sürecini planlamada sorunlar yaşamaları ve öğrenme ortamlarını yeterince düzenleyememeleri, kaliteli bir eğitim-öğretim ortamı oluşturmaya imkân vermemektedir. Elde edilen bu araştırma sonucuna paralel olarak Yıldırım (2008), yaptığı çalışmada öğretmenlerin çeşitli yönlerinin geliştirilmesi gerektiğini, programın kazanımlar, içerik, öğrenme-öğretme süreci, öğretim teknolojileri, materyal geliştirme, ölçme ve değerlendirme boyutlarına ilişkin, hizmet içi eğitim almaya gereksinim duydukları sonucuna ulaşmıştır. Eğitim sisteminin ortaya çıkardığı olumsuzlukların, çalışma ortamında karşılaşılan sorunların ve diğer olumsuz etkenlerin, mesleğinde yeni olan sosyal bilgiler öğretmenleri üzerinde zaman zaman baskı oluşturduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Psikolojik danışma ve rehberlik alt boyutuna ait öğrenci algı düzeyi “çok seyrek”, beklenti düzeyi ise “çoğu zaman” çıkması; öğrencilerin psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerine yönelik beklentilerinin karşılanamadığını gösterir.

Genel olarak, sosyal bilgiler eğitimi dördüncü sınıf öğrencilerinin öğrenim gördükleri anabilim dallarının öğretim programlarına ilişkin algı düzeyleri “ara sıra” ile düşük seviyede çıkmış, beklenti düzeyleri ise “çoğu zaman” olarak saptanmıştır. Bu sonuç, sosyal bilgiler eğitiminde öğrencilerin beklentilerinin karşılanamadığını düşündürmektedir. Öğrencilerin algı

seviyelerinin düşük olması, anabilim dalının felsefesi ve hedefleri hakkında doğru düşünce oluşturmadıklarını gösterir veya öğrenciler, sosyal bilgiler ile sosyal bilimlere ait kavramları ayırt edemiyor olabilirler. Bu doğrultuda Demircioğlu (2006)'nın sosyal bilgiler öğretmen adaylarının, sosyal bilimler hakkında görüşlerini ortaya çıkarmayı amaçlayan çalışmasında, öğretmen adayları sosyal bilimlerin amaçlarını daha ziyade toplumu tanıma ve yaşamı kolaylaştırma olarak gördüklerini, buna ilaveten, öğretmen adaylarının bir kısmının üniversite düzeyinde almış oldukları sosyal bilimler eğitimi faydasız gördüklerini saptamıştır. Bunun en önemli sebebi olarak, bu derslerin üretimden uzak, ezbere dayalı ve yaşamla bağlantısız bir şekilde işlenmesi olarak gösterildiğini belirtmiştir.

Türkiye’de sosyal bilgiler eğitiminin sorunlarını tartışmaya açmak için bu alana yönelik yapılmış araştırmaları incelemek ve niteliklerini irdelemek de önemli hususlardan birisidir. Bu amaç doğrultusunda Şahin ve diğerleri (2011: 120)’nin Türkiye’de sosyal bilgiler eğitimi üzerine yapılmış tezleri inceleyen araştırmanın sonuçlarına göre, hem yüksek lisans hem de doktora tezlerinin sayısında yıldan yıla bir artış gösterdiğini bulgulamıştır. Yakın süreçte sosyal bilgiler eğitime ilişkin yüksek lisans ve doktora araştırmalarının sayısının artışının üniversite sayısına, sosyal bilgiler eğitimiyle ilgilenen akademisyen sayısına ve lisansüstü programlarının artışına paralel artacağı düşünülmektedir. Bu da şunu gösteriyor ki, sosyal bilgiler eğitimi ile ilgili araştırmalar artacak ve alanda ki sorunlar daha fazla tartışmaya açılacaktır. Yine, Şahin ve diğerleri (2012: 9)’nin öğretmen yetiştiren kurumlara yönelik bir başka araştırmasında köy enstitülerine yönelik tezlerin, diğer öğretmen yetiştiren kurumlara yönelik hazırlanmış olan tezlere nazaran açık ara önde olduğu görülmektedir. Bu da şunu gösteriyor ki, Türkiye’de öğretmen yetiştiren kurumlar içerisinde en önemli kurum köy enstitüleriymiş gibi bir algı oluşmuştur. Bu algının değişmesi için diğer öğretmen yetiştiren kurumlara yönelik daha fazla tez hazırlanması gerekmektedir.

Öneriler

1. Elde edilen bulgulara göre; öğrenciler sosyal bilgiler eğitimini bir tarih eğitimiymiş gibi algılamaktadırlar. Öğrencilerdeki bu kavram karışıklığını ortadan kaldırmak için, sosyal bilgiler eğitimi müfredatında tarih derslerinin sayısını azaltıp, coğrafya ve diğer sosyal alanlara yönelik ders sayıları arttırılmalıdır.
2. Öğrencilerin öğretim yöntem ve tekniklere yönelik beklenti puanları çok düşüktür. Öğrencilerin bu olumsuz tutumdan sıyrılmaları için öğretim elemanlarının daha sık bu yöntemlere başvurmaları gerekmektedir. Şunu unutmamak gerekir ki; öğretmen adaylarına öğretim yöntem ve tekniklerin iş hayatında kullanmaları gerektiğinin faydaları anlatılacağına, öğretim elemanları tarafından bunların kullanıldığını görmeleri daha etkili olacaktır.
3. Öğrencilerin formasyon derslerine yönelik algılarının “ara sıra” çıkması kaliteli öğretmen yetiştirilmesinde yeterli değildir. Bu sorunun ortadan kaldırılması için mesleki eğitime daha fazla önem verilmeli, teorik ve uygulama ders sayıları artırılmalıdır.
4. Yetiştirilen sosyal bilgiler öğretmenlerin kalitelerini daha iyi irdeleyebilmek için, özel ve devlet sektöründe yeni göreve başlamış sosyal bilgiler öğretmenlerin öz yeterlikleri konusunda bir araştırma yapılması, araştırmacılara tavsiye edilir.
5. Öğrencilerin düşünme becerilerinin geliştirilmesine yönelik etkinliklere ait algı ve beklenti puanları arasındaki farkın çok yüksek çıkması öğrencilerin beklentilerinin karşılanamadığını gösterir. Bu olumsuz durumun değişmesi için öğretim elemanları; eleştirel düşünme, yaratıcı düşünme ve yansıtıcı düşünme gibi üst düzey düşünme becerilerini geliştirmeye yönelik etkinliklere daha fazla yer vermesi gerekmektedir.

KAYNAKÇA

- Akar, E. (2007). İlköğretim Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Son Sınıf Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Verdikleri Değer ve Mesleki Yeterlilikleri. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Afyon Kocatepe Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Akboy, R. (2000). **Eğitim Psikolojisi**. Konya: Mikro Yayınları.
- Akdağ, H., Turani R. (Ed). (2009). **Sosyal Bilgiler Öğretiminde Yeni Yaklaşımlar**. Ankara. Pegem A Yayıncılık.
- Aktekin, S., Harnett, P., Öztürk, M. ve Smart, D. (2009). **Çok Kültürlü Bir Avrupa İçin Tarih ve Sosyal Bilgiler Eğitimi**. Ankara: Harf Eğitim Yayınları.
- Alagöz, B. (2009). Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarında Çevre Bilincinin Geliştirilmesinde Probleme Dayalı Öğrenme Yönteminin Etkisi. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Gazi Ü. Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Ata, B. ve Öztürk, C. (Ed). (2006). **Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi**. (2.Baskı). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Ayarcı, R., K. (2007). Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Karşı İlgi, Tutum Ve Beklenti Düzeyleri. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Celal Bayar Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Aylar, F. ve Aksin, A. (2011). Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Öz-Yeterlik İnanç Düzeyleri Problem Çözme Becerileri Bir Araştırma (Amasya Örneği). **Ahi Evran Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi**. Cilt:12 Sayı:3 sf:299-313 (Ağustos 2011).
- Aytekin, A. (2008). Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalı Öğrencilerinin Anasanat Atölye Tercihleri İle Temel Tasarım Dersine Yönelik Tutum Algı ve Beklentileri. Yayınlanmamış Doktora Tezi. D.E.Ü. Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

- Barr, R. Barth, J. L. ve Shermis, S. S. (1978) **The Nature of the Social Studies**. California: ETC Publications.
- Barth, J. L. (1991). **Elementary and Junior High/Middle School Social Studies Curriculum, Activities and Materials. Third Edition**. Lanham: University Pres of Amarica. Inc
- Barth, J. L. ve Demirtaş, A. (1997). **İlköğretim Sosyal Bilgiler Öğretimi/ Kaynak Üniteler**. Ankara: YÖK/ Dünya Bankası Milli Eğitim Geliştirme Projesi.
- Başaran, İ. E. (1991). **Örgütsel Davranış, İnsanın Üretim Gücü**. Ankara: Kadioğlu Matbaası.
- Bilgili, A. S. (2009). **Sosyal Bilgilerin Temelleri**. (2.Baskı). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Binbaşioğlu, C. (1999). **Cumhuriyet Dönemi Eğitim Bilimleri Tarihi**. Ankara: Tek Işık Yayınları.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2010). **Bilimsel Araştırma Yöntemleri**. (6. Baskı). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Çelik, T. (2011). Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Çok Kültürlü Bakış Açısı Geliştirmelerinde Medya Okuryazarlığı Dersinin Rolüne İlişkin Bir Çalışma. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Pamukkale Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Çelikkaya, T. (2011). Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Uygulaması Dersinden Beklentileri ve Bu Beklentilerin Karşılama Düzeyleri. **Uluslararası Sosyal Bilimler Eğitimi Dergisi**. Cilt:1 Sayı:2 Yaz 2011).
- Çınar, İ. (2010). Yapılandırmacı Eğitime Göre Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Özyeterlik Düzeylerinin Belirlenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Erzincan Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Demir, Y. (2012). Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Okul Deneyimi Dersi Kapsamında Karşılaştığı Sorunlar ve Çözüm Önerileri. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Abant İzzet Baysal Ü. Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Demircioğlu, İ. H. (2006). Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Sosyal Bilimler Hakkındaki Görüşleri. **Bilig**. Sayı:36 sf:113-124 (kış 2006)
- Demirkaya, H. (2004).Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Üçüncü Sınıf Öğrencilerinin Coğrafya Dersine Yönelik Tutumlarının Değerlendirilmesi. **Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Dergisi**. Sayı:12
- Deveci, H. (2009). Sosyal Bilgiler Dersinde Kültürden Yararlanma: Öğretmen Adaylarının Kültür Portfolyolarının İncelenmesi. **Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi**. Sayı:28 Cilt:8
- Deveci, H. ve Çengelçi, T. (2008). Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarından Medya Okuryazarlığına Bir Bakış. **Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi**. Cilt:5. Sayı:2. sf: 25-43 (Aralık 2008).
- Doğanay, A. (2005). “Sosyal Bilgiler Öğretimi”. **Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi**. (Ed: C. Öztürk ve D. Dilek) Ankara: Pegem A Yayıncılık
- Dolanbay, H. (2011). İlköğretim Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Programında Öğrenim Gören Öğretmen Adaylarının İnsan Hakları ve Demokrasi Dersinin İşleyişine İlişkin Görüşleri. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İnönü Ü. Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Dönmez, C. (2003). **Sosyal Bilgiler Konu Alanı Ders Kitabı İnceleme Klavuzu**. Ankara: Gündüz Eğitim Yayıncılık.
- Er, İ. (2010). Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Avrupa Birliği’ne İlişkin Görüşleri. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Marmara Ü. Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Erden, M. (1996). **Sosyal Bilgiler Öğretimi**. İstanbul: Alkım Yayınevi.

- Gençtürk, E. (2009). İlköğretim Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Coğrafya Okuryazarlık Düzeylerinin Belirlenmesi. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Gazi Ü. Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- İnceoğlu, M. (2004). **Tutum, Algı, iletişim**. Ankara: Elips Yayınevi.
- Jihad, S. (2010). Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının 2003 ABD-Irak Savaşının, Irak Türklerine ve Türkiye'ye Etkilerine İlişkin Görüşlerinin Değerlendirilmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Ü. Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Kan, Ç. (2009). Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Küresel Sorunlarla İlgili Tutumları ve Ders Programlarına Yönelik Önerileri. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Gazi Ü. Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Kapancı, İ. (2006). Sosyal Bilgiler Eğitimi Öğrencilerinin Başarı ve Atılganlık Düzeylerinin Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Celal Bayar Ü. Sosyal Bilgiler Enstitüsü.
- Kaya, B. (2008). Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Düşünme Becerilerinin Öğretimine Yönelik Öz Yeterliklerinin Değerlendirilmesi. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Gazi Ü. Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Köksal, H. (Ed). (2012). **Yenilikçi Tarih Öğretimi Etkinlik Örnekleri**. Ankara: Harf Eğitim Yayıncılığı.
- Köstüklü, N. (1999). **Sosyal Bilimler ve Tarih Öğretimi**. Konya: Kuzucular Ofset.
- MEB (2006). **Sosyal Bilgiler 6.-7. Sınıf Öğretim Programı**. Ankara: TTKB Yayınları.
- Olalı, H. (1978). **Ekonomi**. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- Özbaran, S. (2005). **Tarih, Tarihçi ve Toplum**. İstanbul: Tarih Vakfı.

- Özbudun, S., Şafak, B. ve Altuntek, S. (2006). **Antropoloji Kuramlar ve Kuramcılar**. Ankara: Dipnot Yayınları.
- Öztürk, C. (Ed). (2011). **Sosyal Bilgiler Öğretimi, Demokratik Vatandaşlık Eğitimi**. (2. Baskı). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Öztürk, C. ve Dilek, D. (2005). **Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi**. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Öztürk, C. ve Otluoğlu, R. (2002). **Sosyal Bilgiler Öğretiminde Edebi Ürünler ve Yazılı Materyaller**. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Öztürk, F. Z. (2011). Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin ve Öğretmen Adaylarının İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programında Yer Alan Öğrenme Alanlarına İlişkin Özyeterlik Düzeylerinin İncelenmesi. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Gazi Ü. Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Pazarlı, O. (1970). **Sosyoloji**. İstanbul: Yükselen Matbaacılık.
- Safran, M., Toy, B. ve Öcal, A. (Ed). (2008). **Özel Öğretim Yöntemleriyle Sosyal Bilgiler Öğretimi**. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Savage, T. V. ve Amstrong, D. G. (1996). **Effective Teaching in Elementary Social Studies**. Third Edition. New Jersey: Prentice-Hall, Inc.
- Schultz, D. P ve Schultz, S. E. (2002). **Modern Psikoloji Tarihi**. İstanbul: Kaknüs Yayınları.
- Şahin, M. Çetinoğlu, A. ve Ayvaz, S. (2012). **Türkiye’de Öğretmen Yetiştirilmesine Yönelik Hazırlanmış Tezler Üzerine Bir Değerlendirme**. II. Uluslararası Tarih Eğitimi Sempozyumu. (14-16 Haziran 2012). Trabzon. Karadeniz Teknik Üniversitesi.
- Şahin, M. Gögebakan, D ve Duman, R. (2011). Türkiye’de Sosyal Bilgiler Eğitimi Tezleri Üzerine Bir Değerlendirme. **Journal Of Social Studies Education Research**. Volume:2 Number:2

- Sönmez, V. (1996). **Sosyal Bilgiler Öğretimi**. (2.Baskı). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Sözer, E. (1998). **Sosyal Bilgiler Öğretimi**. Eskişehir: Açık Öğretim Yayınları.
- Şimşek, A. (2010). Sınıf ve Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Tarih Öğretimine İlişkin Tutumları. **Uluslararası Online Eğitim Bilimleri Dergisi**. Cilt:2 Sayı:1
- Tekin, S. (2010). Sosyal Bilgiler Eğitimi Öğrencilerinin Sosyo-Ekonomik Durumlarının Atılganlık Durumlarına Etkisi. **Sosyal Bilimler Dergisi**. Cilt:8 Sayı:1
- Tepebaş, F. (2010). Mesleğe Yeni Başlaya Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Karşılaştıkları Sorunlar. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Marmara Ü. Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Tümertekin, E. ve Özgüç, N. (2002). **Beşeri Coğrafya. İnsan. Kültür. Mekan**. İstanbul: Çantay Kitabevi
- Yeşil, R. (2009). Sosyal Bilgiler Aday Öğretmenlerinin Sınıf İçi Öğretim Yeterlilikleri. **Türk Eğitim Bilimleri Dergisi**. Cilt:2 Sayı:7 sf:327- 35 2 (Bahar 2009).
- Yıldırım, M. C. (2008). Yeni ilköğretim programının değerlendirilmesi. **Milli Eğitim, Üç Aylık Eğitim ve Sosyal Bilimler Dergisi**, Sayı:37 sf:180
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2008). **Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri**. (7.Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz, K. ve Yiğit, Ö. (2010). Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Avrupa, Ortadoğu ve Türkiye'ye Komşu Ükelere İlişkin Algıları. **Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi**. Sayı:38 sf:318-334

Yılmaz, K. (2009). Lisans Düzeyinde Sosyal Bilgiler Eğitiminde Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Önerileri: Öğretmen Adaylarının Görüşleri. **Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi**. Sayı:27 sf:31-53

Yiğit, E., Ö. (2011) Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Teknoloji Okuryazarlık Düzeylerinin ve Teknoloji İle Bütünleştirilmiş Sosyal Bilgiler Öğretimine Yönelik Görüşlerinin Belirlenmesi. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Marmara Ü. Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

EKLER

Sosyal Bilgiler Eğitimine Yönelik Öğrenci Algı ve Beklenti Düzeyi Ölçeği

Değerli Öğrenci;

Sosyal bilgiler öğretmenliği dördüncü sınıf öğrencilerin sosyal bilgiler eğitimine yönelik algı ve beklentilerini saptamak amacıyla bir araştırma yapılmaktadır. Ekte sunulan ölçek aracılığıyla bu konularla ilgili değerli görüşlerinizden yararlanılmak istenmektedir. Görüşleriniz yalnızca bilimsel amaçlar için kullanılacaktır. Ölçek, toplu olarak değerlendirileceğinden forma adınızı yazmanıza gerek yoktur. Anket formu, “Kişisel Bilgi Formu” ile “Sosyal Bilgiler Eğitimine Yönelik Öğrenci Algı ve Beklenti Düzeyi Ölçeği” olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır. Araştırmanın doğru sonuçları yansıtması, soruları içtenlikle yanıtlamanıza bağlı olacaktır. İlgı ve yardımlarınız için teşekkür eder, saygıları sunarım.

Aslı Çetinoğlu
Dokuz Eylül Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü

BÖLÜM I

Kişisel Bilgi Formu: Lütfen ilgili seçeneğin üzerine (X) işareti koyunuz.

1	Cinsiyetiniz	: a. Kadın	b. Erkek		
2	Mezun Olduğunuz Lise	: a. Anadolu Lisesi	b. Düz Lise	c. Meslek Lisesi	d. Öğretmen Lisesi
3	Annenizin Eğitim Düzeyi	: a. Okumamış	b. İlköğretim	c. Lise	d. Üniversite
4	Babanızın Eğitim Düzeyi	: a. Okumamış	b. İlköğretim	c. Lise	d. Üniversite
5	Üniversiteye Kadar Yaşadığınız Yer	: a. Köy-Kasaba	b. İlçe	c. İl	d. Büyükşehir

BÖLÜM II

Sosyal Bilgiler Eğitimine Yönelik Öğrenci Algı ve Beklenti Düzeyi Ölçeği

Açıklama: Öğrenim görmekte olduğunuz Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim dalındaki sürecin hangi sıklıkla gerçekleştiğini **ALGI** ve **BEKLENTİ** gerçekleşme derecelerinin altındaki sütunlara “X” işareti ile belirtiniz. Lütfen her bir maddeyi eksik bırakmadan işaretleyiniz.

ÖZELLİK	GERÇEKLEŞME DERESESİ (ALGI)					GEREKLİLİK DERESESİ (BEKLENTİ)				
	Hiçbir Zaman	Çok Seyrek	Ara Sıra	Çoğu Zaman	Hemen Her Zaman	Hiçbir Zaman	Çok Seyrek	Ara Sıra	Çoğu Zaman	Hemen Her Zaman
1.Tarih bilimine ait derslerin bilgi ve beceri kazanımı okulunuzda ne derecede gerçekleşmektedir ve ne derecede gerçekleşmesini istersiniz?										
a.Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi dersi ile bilgi ve beceri kazanımı,										
b.Eskiçağ Tarihi ve Uygarlığı dersi bilgi ve beceri kazanımı,										
c.İslamiyet Öncesi Türk Tarihi ve Kültürü dersi bilgi ve beceri kazanımı,										
d.Türk Eğitim Tarihi dersi bilgi ve beceri kazanımı,										
e.Osmanlı Tarihi ve Uygarlığı dersi bilgi ve beceri kazanımı,										
f. Türkiye Cumhuriyeti Tarihi dersi bilgi ve beceri kazanımı,										
2. Derslerde öğretim yöntem ve teknikleri okulunuzda ne derecede uygulanmaktadır ve ne derecede uygulanmasını istersiniz?										
a. Sunuş yoluyla öğretim stratejinin kullanılma sıklığı,										
b. Buluş yoluyla öğreti stratejisinin kullanılma sıklığı,										
c. Araştırma-inceleme stratejisinin kullanılma sıklığı,										
d.Problem çözme öğretim yönteminin kullanılma sıklığı,										

ÖZELLİK	GERÇEKLEŞME DERECEŚİ (ALGI)						GEREKLİLİK DERECEŚİ (BEKLENTİ)				
	Hiçbir Zaman	Çok Seyrek	Ara Sıra	Çoğu Zaman	Hemen Her Zaman		Hiçbir Zaman	Çok Seyrek	Ara Sıra	Çoğu Zaman	Hemen Her Zaman
e. Bireysel ve grupla tartışma tekniklerinden yararlanılma sıklığı,											
f.Öğretim tekniklerinin (beyin fırtınası, balık kılığı, gösteri vs.) kullanılma sıklığı,											
g. Derslerde internet bağlantısından ve bilgisayar destekli eğitim modülünden yararlanma,											
h. Derslerde konulara ilişkin hareketli film, video vs. gösterimi,											
i. Derslerde konulara ilişkin harita ve maket kullanımı,											
3.Coğrafya bilimine ait derslerin bilgi ve beceri kazanımı okulunuzda ne derecede gerçekleşmektedir ve ne derecede gerçekleşmesini istersiniz?											
a.Genel Fiziki Coğrafya dersine ait bilgi ve beceri kazanımı,											
b.Türkiye Fiziki Coğrafya dersine ait bilgi ve beceri kazanımı,											
c.Genel Beşeri ve Ekonomik Coğrafya dersine ait bilgi ve beceri kazanımı,											
d.Türkiye Beşeri ve Ekonomik Coğrafya dersine ait bilgi ve beceri kazanımı,											
e. Siyasi Coğrafya dersine ait bilgi ve beceri kazanımı,											
f. Ülkeler Coğrafyası dersine ait bilgi ve beceri kazanımı,											
4. Sosyal ve kültürel etkinlikler okulunuzda ne derecede gerçekleştirilmektedir ve ne derecede gerçekleştirilmesini istersiniz?											
a. Sosyal bilgiler öğretmenliğine yönelik konferans, panel vs. etkinliklerinin sıklığı,											
b. Tarih bilimi ile ilgili konferans, panel vs. etkinliklerinin sıklığı,											
c. Coğrafya bilimi ile ilgili konferans, panel vs. etkinliklerinin sıklığı,											
d. Derslerde işlenen konular çerçevesinde kültürel gezi faaliyetlerinin sıklığı,											
e. Derslerde genel kültürü geliştirici faaliyetlerin sıklığı,											
f. Sosyal bilgilere ait yeni bilimsel yayınların öğrenciye aktarılmasının sıklığı,											
5. Mesleki eğitim (formasyon) bilgi ve beceri kazanımı okulunuzda ne derecede gerçekleşmektedir ve ne derecede gerçekleşmesini istersiniz?											
a.Eğitim Psikolojisi dersine ait bilgi ve beceri kazanımı,											
b. Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarım dersine ait bilgi ve beceri kazanımı,											
c.Özel Öğretim Yöntemleri dersine ait bilgi ve beceri kazanımı,											
d.Program Geliştirme dersine ait bilgi ve beceri kazanımı,											
e.Ölçme Değerlendirme dersine ait bilgi ve beceri kazanımı,											
f. Rehberlik dersine ait bilgi ve beceri kazanımı,											

ÖZELLİK	GERÇEKLEŞME DERECEİ (ALGI)						GEREKLİLİK DERECEİ (BEKLENTİ)				
	Hiçbir Zaman	Çok Seyrek	Ara Sıra	Çoğu Zaman	Hemen Her Zaman		Hiçbir Zaman	Çok Seyrek	Ara Sıra	Çoğu Zaman	Hemen Her Zaman
6. Etkinliklerde temel düşünce becerilerini geliştirmeye yönelik çalışmalara ne derecede yer verilmektedir ve ne derecede yer verilmesini istersiniz?											
a. Yaratıcı düşünmeyi geliştirmeye yönelik etkinliklerin sıklığı,											
b. Eleştirel düşünmeyi geliştirmeye yönelik etkinliklerin sıklığı,											
c. Analitik düşünmeyi geliştirmeye yönelik etkinliklerin sıklığı,											
d.Üst düzey düşünme becerisi (Tümdengelim, tümevarım vs.) kazandırmaya yönelik etkinliklerin sıklığı,											
7. Okulunuzda psikolojik danışmanlık ve rehberlik hizmetlerine ilişkin etkinlikler ne derecede gerçekleşmektedir ve ne derecede gerçekleştirilmesini istersiniz?											
a.Birey tanıma tekniklerinin (kişilik testleri, ilgi envanteri, tutum ölçeği vs.) uygulanma sıklığı,											
b. Lisans üstü eğitime yönelik rehberlik hizmetlerinin varlığı,											
c. Erasmus programına yönelik rehberlik hizmetlerinin varlığı,											
d. Burs- Kredi imkanlarına yönelik rehberlik hizmetlerinin varlığı,											
e. Yurt- Barınma imkanlarına yönelik rehberlik hizmetlerinin varlığı,											

T.C.
AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ

Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı

Sayı : B.30.2.AKÜ.0.70.72.00/ 557-1018-5881

Konu : Anket

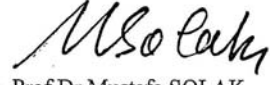
26-06-2012

DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE

İlgi : 03.05.2012 tarih ve B.30.2.DEÜ.0.72.02/504-00691 sayılı yazı.

Üniversiteniz Eğitim Bilimleri Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Yüksek Lisans Programı öğrencisi Aslı ÇETİNOĞLU'nun "Sosyal Bilgiler Eğitimi Öğrencilerinin Öğrenim Gördükleri Programa İlişkin Algı ve Beklentileri" konulu tez çalışması kapsamında Üniversitemiz Eğitim Fakültesinde uygulama yapma isteği uygun görülmüştür.

Bilgilerinize arz ederim.

Prof.Dr.Mustafa SOLAK
Rektör

T.C.
ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ

SAYI : B.30.2.ADÜ.0.00.00.00/605.01
KONU: Uygulama İzni

29.05.2012 31/27

DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE

İlgi: 03/05/2012 tarihli ve B.30.0.DEÜ.0.72.02/504-00691 sayılı yazınız.

İlgi yazı ile bildirilen; Üniversiteniz Eğitim Bilimleri Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Yüksek Lisans Programı öğrencisi Aşlı ÇETİNOĞLU'nun "Sosyal Bilgiler Eğitimi Öğrencilerinin Öğrenim Gördükleri Programa İlişkin Algı ve Beklentileri" konulu tez çalışması kapsamında Üniversitemiz Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim Dalında ölçek uygulama talebi uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Prof. Dr. Mustafa BİRİNCİOĞLU
Rektör

T.C.
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı

Sayı : B.30.2.BAÜ.0.72.00.00.300-932 / 5896

Konu : Anket İzni

13.06/2012

DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE

İLGİ : 03.05.2012 tarih ve B.30.2.DEÜ.0.72.02/504-691 sayılı yazınız.

Üniversiteniz Eğitim Bilimleri Enstitüsü İktisat Anabilim Dalı Sosyal Bilimler Öğretmenliği Yüksek Lisans Programı öğrencisi Aslı ÇETİNOĞLU'nun "Sosyal Bilimler Eğitimi Öğrencilerinin Öğretim Gördükleri Programa İlişkin Algı ve Beklentileri" konulu tez çalışmasını Üniversitemiz Necatibey Eğitim Fakültesi İktisat Bölümü Sosyal Bilimler Anabilim Dalı öğrencilerine yönelik uygulama yapma isteği uygun görülmüştür.

Bilgilerinize arz ederim.

Prof.Dr.Mahir ALKAN
Rektör

T.C.
PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ
REKTÖRLÜĞÜ

23/05/2012

Sayı :B.30.2.PAÜ.0.70.00.00(040.1)-756-2312

23/05/2012

Konu :Anket

DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE

İlgi: 03.05.2012 tarih ve B.30.2.DEÜ.0.72.02/504-691 sayılı yazınız.

İlgi yazınız ile istenilen; Üniversiteniz Eğitim Bilimleri Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı Sosyal Bilgiler Öğretmenliği yüksek lisans programı öğrencisi Aslı ÇETİNOĞLU'nun "Sosyal Bilgiler Eğitimi Öğrencilerinin Öğrenim Gördükleri Programa İlişkin Algı ve Beklentileri" konulu tez çalışması kapsamında anket uygulama isteği Rektörlüğümüzce uygun görülmüştür.

Bilgilerinize arz ederim.

Prof. Dr. Sebahattin NAS
Rektör V.

Tel : 0-258-296 20 00
Fax : 0-258-296 23 38
Kırmıklı 20070 DENİZLİ

e-posta gensek@pamukkale.edu.tr
http://www.pamukkale.edu.tr

T.C.
UŞAK ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı

Sayı : B.30.2.UŞK.0.72.00.00.903.07/1512
Konu : Araştırma İzni

30/10/2012

DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı)

İlgi : a) 03.05.202 tarih ve 00691 sayılı yazınız.

Üniversiteniz Eğitim Bilimleri Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Yüksek Lisans Programı Öğrencisi Aşlı ÇETİNOĞLU'nun " Sosyal Bilgiler Eğitim Öğrencilerinin Öğrenim Gördükleri Programa İlişkin Algı ve Beklentileri" konulu tez çalışması hakkında anket uygulama isteği İlköğretim Bölüm Başkanlığımızca uygun görülmüştür.

Gereğini ve bilgilerinizi arz ederim.

Prof. Dr. Sait ÇELİK
Rektör

T.C.
DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
BUCA EĞİTİM FAKÜLTESİ
İLKÖĞRETİM BÖLÜMÜ BAŞKANLIĞI

SAYI :B.30.2.DEÜ.0.12.15.00/ 477

KONU : Tez Uygulama İzni.

BUCA-İZMİR

26.04.2012

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ'NE

İLGİ : 24.04.2012 tarih ve B.30.2.DEÜ.0.46.72.00-500/847 sayılı yazımız.

Enstitünüz İlköğretim Anabilim Dalı Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Yüksek Lisans Programı 2009 950 020 numaralı öğrencisi Aslı Çetinoğlu'nun "Sosyal Bilgiler Eğitimi Öğrencilerinin Öğrenim Gördükleri Programa İlişkin Algı ve Beklentileri" konulu tez çalışması kapsamında Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim Dalı 4. sınıf lisans öğrencilerine tez uygulama yapma istemi uygulamayı bizzat öğrencinin yapması ve uygulama yapacağı dersten önce dersi yürüten öğretim üyesinden önceden izin alması şartıyla uygun bulunmuştur.

Bilgi ve gereğini arz ederim.

Prof.Dr.Teoman Kesercioğlu
ANABİLİM DALI BAŞKANI